

Begroting 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding.....	5
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	7
Thema Bestuur.....	7
Thema Dienstverlening en Organisatie	10
Programma 1 Veiligheid.....	18
Thema Openbare orde en veiligheid	18
Programma 2 Verkeer en vervoer	23
Thema Verkeer, vervoer en wegen	23
Programma 3 Economie	27
Thema Werken.....	27
Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen	29
Programma 4 Onderwijs	32
Thema Onderwijs	32
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	39
Thema Cultuur	39
Thema Toerisme en recreatie.....	40
Thema Openbaar groen	42
Thema Sport	44
Programma 6 Sociaal domein	47
Thema Uitvoering sociale wetgeving	48
Thema Maatschappelijke ondersteuning	53
Thema Jeugdhulp.....	56
Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen	58
Programma 7 Volksgezondheid en milieu.....	65
Thema Milieu	65
Thema Gezonde samenleving	66
Thema Duurzaamheid	68
Programma 8 Bouwen, wonen en gronden.....	75
Thema Ruimtelijke ordening	75
Thema Wonen.....	77
Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen	78
Paragrafen.....	83
Lokale heffingen	83
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	88
Onderhoud kapitaalgoederen	92

Financiering	98
Bedrijfsvoering	101
Verbonden partijen	104
Grondbeleid	117
Projecten	120
OWO samenwerking.....	122
Financiële begroting	127
Overzicht van baten en lasten	129
Uiteenzetting financiële positie	139
Bijlage: Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld	143

Inleiding

Inleiding

De begroting 2022 is de laatste begroting van de in 2018 gekozen gemeenteraad. De begroting is gebaseerd op visiedocumenten zoals "Romte en ferskaat 2013" en het coalitieakkoord 2018 – 2022, "Brêge nei de takomst", aangevuld met de specifieke beleidskaders die de raad in het verleden heeft vastgesteld. Per programma is de koppeling gelegd met de van toepassing zijnde (wettelijke) taakvelden. Door deze opbouw is een beter inzicht in de eerste twee zogenaamde Wat-vragen: "Wat willen we bereiken?" en "Wat gaan we er voor doen?". Daarnaast zijn de relevante beleidsindicatoren en actieve verbonden partijen genoemd. Elk programma sluit af met de derde Wat-vraag "Wat mag het kosten?" gevolgd door een toelichting hierop. In de paragrafen worden de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, evenals de lokale heffingen en de overhead.

Het komende jaar kent nog veel onzekerheden. Het is onzeker hoe lang de coronacrisis nog duurt en wat de blijvende effecten op de samenleving en de gemeente zullen zijn. Wij blijven echter naast de inwoners staan. Wij blijven zorgen voor goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers, zijn vraagbaak en communiceren over de coronamaatregelen van het Rijk en van de gemeente. Alleen samen kunnen we deze lastige tijd doorkomen. Wij willen met inwoners en ondernemers meedenken over oplossingen van de problemen die zij ondervinden en waar mogelijk faciliteren bij de oplossingen.

De financiële situatie van de gemeente blijft ook onzeker. Hoewel wij een begroting presenteren die structureel sluit, zorgen de financiering van het sociaal domein en de aanstaande herijking van het Gemeentefonds voor onzekerheid over de financiële toekomst van de gemeente. U leest daarover meer bij het onderdeel Begrotingsstrategie. Ondanks de onzekerheden kijken we ook uit naar 2022. We gaan samen met raad en inwoners aan de slag met de invoering van de Omgevingswet, we zetten verdere stappen op weg naar een energieneutraal Opsterland en leveren de eerste projecten van de Regio Deal Zuidoost-Friesland op. Zo willen we blijven zorgen voor een gemeente waarin het goed wonen en ondernemen is, waar mensen naar elkaar omkijken en samen de schouders zetten onder een vitale, leefbare en duurzame samenleving.

Begrotingsstrategie

Afgelopen juli vertelden we in de Perspectief 2021 over de onzekerheden waar we als gemeente mee te maken hebben: de voortdurende coronacrisis, de onzekerheid over extra rijksmiddelen voor jeugdzorg en Wmo, de herijking van het Gemeentefonds en de hervatting van de opschalingskorting. Het gegeven dat we bij het aanbieden van deze begroting nog geen nieuwe regering hebben betekent dat die onzekerheid er voor een deel nog steeds is. Tegelijkertijd is er ook relatief goed nieuws voor de financiële positie van de gemeente. Waar we in juni nog verwachtten zonder bezuinigingsmaatregelen geen structureel sluitende begroting te kunnen opstellen, ziet het er nu gunstiger uit.

Tijdens het zomerreces hebben het Rijk, VNG en IPO de afspraak gemaakt dat gemeenten de middelen Jeugdzorg voor 2022 voor 100% structureel op mogen nemen. Voor de jaren 2023-2025 mogen de gemeenten een structurele stelpost opnemen van 75% van de uitkomst arbitrage Jeugdzorg. Doordat er afspraken zijn gemaakt over de manier waarop de extra middelen Jeugdzorg in de begroting mogen worden verwerkt en de effecten van de eigen inspanningen om de kosten te beheersen in het sociaal domein is de begroting voor 2022 en het meerjarenperspectief 2023-2025 structureel sluitend. Hierdoor is het niet noodzakelijk om aanvullende bezuinigingsmaatregelen voor te stellen. Deze maatregelen houden we wel beschikbaar voor het geval de financiële situatie zich negatief ontwikkelt zodat we daarop adequaat kunnen reageren. In de paragraaf bedrijfsvoering onder bezuinigingsmogelijkheden gaan we hier nader op in.

Kosten als gevolg van de coronacrisis zijn opnieuw niet als structureel, maar als incidentele kosten aangemerkt en zijn niet opgenomen in de begroting. Het is op dit moment moeilijk in te schatten wat de hoogte van deze kosten zijn in 2022 en in hoeverre deze dan nog gedekt worden door het Rijk.

Vaststellen begroting

Deze begroting wordt voorgelegd ter vaststelling in de raadsvergadering van 8 november 2021.

Financieel beeld

Volgens de geldende voorschriften is het saldo van de structurele baten en lasten bepalend voor het resultaat van de begroting, incidentele baten en lasten mogen daarvoor niet meegenomen worden.

Het financiële beeld ziet er als volgt uit:

Financieel overzicht begroting 2022 (bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Saldo baten en lasten	768	289	677	1.077
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	62	150	227	184
Begrotingssaldo	830	439	904	1.261
<i>Verdeeld in</i>				
Incidenteel begrotingssaldo	-596	116	250	349
Structureel begrotingssaldo	1.426	323	654	912

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en ondersteuning

In 2018 is de coalitie van Opsterlands Belang, PvdA en ChristenUnie gestart. In het coalitieakkoord is gekozen voor een nieuwe manier van besturen: modern besturen. Juist in de gemeente staat de overheid dichtbij mensen en moet duidelijk zijn wat je wel of niet van die overheid kan verwachten. Ook moet duidelijk zijn hoe besluiten tot stand komen en hoe en wanneer je daar invloed op kan hebben. De gemeenteraad komt meer aan bod aan de voorkant van het proces. Daarnaast gaan we door met het integriteitsbeleid van de afgelopen jaren. De kernwaarden van modern bestuur zijn transparantie, openbaarheid en resultaatgerichtheid.

Opsterland is een zelfstandige gemeente in Zuidoost-Friesland en wil die zelfstandigheid behouden. De gemeente Opsterland zoekt naast de samenwerking in OWO-verband ook de verbinding met andere gemeenten, zoals met Heerenveen en Smallingerland, maar ook breder. Wij maken deel uit van de P10, momenteel als voorzitter, het snel groeiende samenwerkingsverband van inmiddels 29 grote plattelandsgemeenten. Vanuit deze positie brengen wij onze ambities en uitdagingen onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. Dit doen wij bijvoorbeeld via de VNG en de VFG.

Adequate en persoonlijke dienstverlening is belangrijk. Naast de dienstverlening in het gemeentehuis zullen steeds meer producten digitaal beschikbaar zijn voor inwoners en bedrijven. Over onze dienstverlening en andere onderwerpen communiceren we actief en efficiënt. We zijn een professionele organisatie, met aandacht voor modern werkgeverschap en werknemerschap. We willen via een organisatieontwikkelingstraject onze rol als gemeente beter laten aansluiten bij de netwerksamenleving. We onderzoeken ook wat nodig is om de beschikbare kantooruimte en de (digitale) werkprocessen te verbeteren.

Kaderstellende documenten

Coalitieakkoord 2018-2022 - Brêge nei de takomst
Romte en ferskaat 2013
Informatiebeleidsplan OWO-gemeenten 2017-2020
Bestuursovereenkomst OWO-samenwerking (2015)
Standpuntbepaling voortgang OWO-samenwerking (2016)
OWO-visie (2021)

Thema Bestuur

Doelstellingen

We werken samen met inwoners aan een duurzame, sociale en leefbare gemeente

Maatregelen

Wij dragen met de Regiodeal Zuidoost-Friesland bij aan de brede welvaart

In 2020 is de aanvraag Regio Deal Zuidoost-Friesland (vijf gemeenten samen met Provincie en Wetterskip) gehonoreerd met een rijksbijdrage van €15.000.000,- voor de periode 2020 - 2023. De cofinanciering van de rijksbijdrage is geregeld binnen bestaande projecten en middelen in Zuidoost-Friesland die bijdragen aan de doelen van de Regio Deal. Nadien is een en ander verder uitgewerkt tot de Regio Deal Zuidoost-Friesland. Opsterland is bestuurlijk trekker van de Regio Deal. Het kabinet heeft de ambitie om met de regionale partners Regio Deals af te sluiten, ter versterking van de regio's en daarmee van de samenleving. Uitgangspunt is de eigen regionale kracht. In de deals werken Rijk en regio samen aan meervoudige opgaven die bijdragen aan de brede welvaart.

Wat gaan we er voor doen

Met de rijksbijdrage gaan we in Opsterland investeren in het in 2022 uit te werken integrale programma Geweldig Gorredijk en in vernieuwing van de Brink in Bakkeveen. Hiervoor ontvangt de gemeente Opsterland een rijksbijdrage van €1.600.000,-.

Daarnaast zijn er in de hele periode van de Regio Deal meerdere regionale projecten die ook hun uitwerking krijgen in Opsterland:

- het regionale project Natuur & Landschap (herstel landschapselementen);
- een extra impuls op het gebied van duurzaamheid/energietransitie;
- een nadere uitwerking van het programma van het regionale team Recreatie & Toerisme;
- in de regiodealperiode kunnen lokale initiatieven een aanvraag indienen bij het Regiofonds waarin een Rijksbijdrage van circa €1.000.000,- is opgenomen;
- er is een Regiobudget Dorpsontwikkelingsmaatschappijen van 10 x €25.000,-;
- de provincie zet een plus op de gebiedsontwikkeling Koningsdiep (€500.000,-);
- het Wetterskip gaat aan de slag met verschillende projecten om bij droogte water langer vast te houden met regelbare stuwen en duikers;
- met het thema Zorgeconomie zetten we in op een leefbare- en betaalbare regio waar onze inwoners prettig kunnen (blijven) wonen en werken (rijksbijdrage €400.000,-).

Wij voeren de ontwikkelagenda's uit

Op basis van het coalitieakkoord 2018-2022 zijn in 2019 drie ontwikkelagenda's vastgesteld door de raad. Voor de thema's Inclusieve samenleving, Leefbaarheid en Duurzaamheid zijn tien ambities geformuleerd. In de ontwikkelagenda's staat hoe tot 2022 aan het realiseren van deze ambities wordt gewerkt.

Wat gaan we er voor doen

Er wordt jaarlijks verslag gedaan van de voortgang van de ontwikkelagenda's.

Doelstellingen

Wij bewaken en bevorderen rechtsstatelijke en democratische waarden en burgerschap in de samenleving en we hebben een modern bestuur met als kernwaarden transparantie, openbaarheid en resultaatgerichtheid.

Wij stimuleren democratische beginselen en burgerschap. We streven naar bestuurlijke vernieuwing als daarmee de gemeenschap gediend wordt, bijvoorbeeld door initiatieven uit de samenleving te faciliteren.

Maatregelen

Wij betrekken de samenleving meer bij de besluitvorming

De *krêft fan de mienskip* blijft belangrijk. Wij zoeken waar mogelijk actief de samenwerking met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties.

Wat gaan we er voor doen

In het kader van modern besturen betrekken we inwoners en de mienskip bij de voorbereiding en besluitvorming van nieuw beleid en wijzigingen hierin. Wij delen hierbij dilemma's met de samenleving. Bijvoorbeeld via inwonersbijeenkomsten, initiatiefgroepen, verenigingen van plaatselijk belang, et cetera. Wij werken in een aantal projecten samen met de mienskip. Dit geldt bijvoorbeeld voor MFA Tijnje, de mienskipsinitiatieven in Gorredijk en Wijnjewoude Energieneutraal (WEN).

Wij organiseren verkiezingen

Een belangrijke activiteit is het organiseren van de verkiezingen. Dit kunnen verkiezingen zijn voor de tweede kamer, provinciale staten, waterschappen, gemeenteraad of voor het Europese parlement.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 worden op 16 maart Gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Bij de organisatie van deze verkiezingen houden we rekening met de (eventuele) Corona richtlijnen.

Doelstellingen

Wij zorgen dat onze organisatie voldoet aan de AVG, zodat de privacy van burgers gewaarborgd is

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) stelt strengere eisen aan de verwerking van persoonsgegevens door onze gemeente van haar inwoners en haar medewerkers. Ook zijn de rechten voor betrokkenen verbeterd.

Maatregelen

Wij hanteren een stappenplan om te voldoen aan de AVG

De gemeente Opsterland heeft gekozen om een stappenplan te volgen om de voortgang van de invoering van de nieuwe privacywetgeving te monitoren en werkbaar uit te voeren. Doel hiervan is om ons te kunnen verantwoorden over waar we staan met betrekking tot privacy en gegevensbescherming.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 blijven we werken aan het bevorderen van de bewustzijn rondom informatiebeveiliging. Daarnaast brengen we als gemeente de eigen verwerkingen in kaart (via het model van de VNG) en maken we de afspraken met ketenpartners op het gebied van uitwisselen van persoonsgegevens.

Doelstellingen

Opsterland is bestuurlijk zelfstandig en in staat om toekomstige opgaven uit te voeren, zelf of in samenwerking met (keten)partners

Maatregelen

De raad houdt sturing op verbonden partijen

Het is efficiënt en soms verplicht gemeentelijke taken samen met andere gemeenten uit te voeren. De gemeenteraad wil grip houden op wat verbonden partijen doen en wat dat kost.

Wat gaan we er voor doen

De raad wordt geïnformeerd over begrotingen en jaarstukken van verbonden partijen en kan daarop zienswijzen indienen. Als daarnaast andere zaken spelen die van belang kunnen zijn voor de sturende rol van de raad op verbonden partijen, dan wordt de raad daarover actief geïnformeerd.

In OWO-verband werken wij samen op ambtelijk niveau en trekken wij samen op in regionale verbanden

De gemeente zet de samenwerking met Ooststellingwerf en Weststellingwerf voort. OWO heeft de volgende gezamenlijke afdelingen:

Bedrijfsvoering (financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, inkoop en aanbesteding, ICT, documentaire informatievoorziening en verzekeringen); gehuisvest te Wolvega.

Beheer en Registratie (belastingen, vastgoedinformatie en backoffice Werk, inkomen en zorg); gehuisvest te Oosterwolde;

Vergunningverlening, toezicht en handhaving; gehuisvest te Gorredijk.

De resultaten van deze samenwerking vloeien voort uit de afspraken in de Bestuursovereenkomst 2015.

De OWO-samenwerking komt uitgebreid aan bod in de OWO-paragraaf verderop in de begroting.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 zetten wij deze samenwerking voort. Naast de gezamenlijke afdelingen is er ook samenwerking bij onder andere de invoering van de Omgevingswet en afstemming over beleid en voorbereiding van bijvoorbeeld bestuurlijke overleggen van FUMO en SDF.

Via het voorzitterschap van de P10 dragen wij bij aan verbetering van de leefbaarheid van het platteland

De gemeente Opsterland is voorzitter van de P10, het netwerk van 29 grote plattelandsgemeenten. De P10 werkt vanuit verschillende thema's aan de verbetering van de leefbaarheid van het platteland. P10 lobbyt bijvoorbeeld voor meer aandacht van het Rijk voor de specifieke problemen van plattelandsgemeenten, maar laat ook zien dat het platteland ruimte biedt voor oplossingen voor problemen die in heel Nederland spelen. Dit biedt ook kansen en voordelen aan Opsterland.

Wat gaan we er voor doen

De P10 behartigt de belangen van grote plattelandsgemeenten. De lobbydossiers zijn, naast de leefbaarheid van het platteland in brede zin, afhankelijk van de actualiteit.

Thema Dienstverlening en Organisatie

Doelstellingen

De gemeente heeft de bedrijfsvoering op orde

Een goede bedrijfsvoering is noodzakelijk om de dienstverlening aan de maatschappij en burgers te kunnen leveren. Dit moet op een zo slim mogelijke manier gebeuren waarbij er oog blijft voor het doel wat we dienen. De uitkomsten uit het organisatieontwikkelingstraject worden gebruikt om waar nodig de bedrijfsvoering te stroomlijnen.

Maatregelen

Invoeren van Anders werken daar waar het past

Medewerkers worden zo veel mogelijk gefaciliteerd om 'anders te werken', zodat de organisatie beter aansluit bij de netwerksamenleving. Hierbij worden de ervaringen uit de coronatijd meegenomen.

Wat gaan we er voor doen

De werkgroep 'werkplek van de toekomst' heeft in het najaar van 2021 een aantal aanpassingen gerealiseerd in de manier van werken. Het doel is om het mogelijk te maken dat je daar werkt waar je het werk het best en het meest efficiënt kunt doen. Voor de ene medewerker is dat vooral op kantoor, voor een andere is het een combinatie van thuis en op kantoor werken. Hiermee wordt plaats- en tijd onafhankelijk werken gefaciliteerd. Het aantal werkplekken op kantoor is verminderd en hybride vergaderen is mogelijk gemaakt. Hierbij worden fysiek en digitaal vergaderen gecombineerd. In 2022 wordt bekeken of meer maatregelen nodig zijn en kunnen worden ingevoerd.

Visie strategisch vastgoed

Wij zijn bezig met het analyseren van het vastgoedbeleid om zorg te dragen voor een toekomstbestendige vastgoedportefeuille.

Wat gaan we er voor doen

Eind 2021 wordt de nieuwe nota vastgoedbeleid aan de raad voorgelegd.

Wij versterken het opdrachtgeverschap

Sturen op resultaat in plaats van op inspanning betekent dat we onze rol als opdrachtgever willen versterken. Als we als gemeente niet tevreden zijn over geleverde diensten, gaan we op zoek naar andere aanbieders of oplossingen. Het gaat zowel om het versterken van intern opdrachtgeverschap via programmagestuurde werken, als om de manier waarop we omgaan met onze partners buiten het gemeentehuis.

Wat gaan we er voor doen

Bij het afsluiten van nieuwe contracten zorgen we dat naast de inspanning ook het te behalen resultaat goed wordt vastgelegd. Hierdoor kunnen we beter sturen op het resultaat.

Doelstellingen

Dienstverlening is adequaat en persoonlijk

We zijn bereikbaar op de wijze waarop onze inwoners en ondernemers dat wensen, via de website (24/7), telefoon, post of fysiek (gemeentehuis).

Hierbij stimuleren we het gebruik van het digitale kanaal en blijven we gebruik maken van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dienstverlening. De waardering van inwoners en ondernemers voor onze dienstverlening is minstens gelijk aan het landelijk gemiddelde voor gemeenten.

Maatregelen

In 2024 voldoen we aan de Digitale Agenda 2024

De Digitale Agenda Gemeenten 2024 is de opvolger van de eerste gemeentebrede Digitale Agenda (2015-2020) en vormt de invulling van de meerjarige agenda voor de opgave 'Informatiesamenleving'. Digitalisering is niet meer alleen een onderwerp van de ICT-afdeling, maar verschuift naar de kern van de samenleving en het functioneren van de overheid. Dat leidt tot een aantal veranderingen ten opzichte van de Digitale Agenda 2020.

De nadruk komt meer te liggen op '(digitale) samenleving' en 'overheid', in plaats van op digitale infrastructuur en overheid.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 realiseren wij een visie / plan van aanpak waarin wordt beschreven hoe Opsterland invulling gaat geven aan de Digitale Agenda 2024 en welke concrete stappen hiervoor worden gezet de komende jaren.

Beleidsindicatoren

De formatie laat voor 2022 een stijging zien van 13 fte. Deze stijging kent twee oorzaken. De eerste oorzaak is dat inhuur die een structurele karakter blijkt te hebben in de perspectiefbrief 2021 is omgezet in formatie. Deze omzetting is op de langere termijn voordeliger omdat dezelfde capaciteit minder kost. Deze besparing is verwerkt in het begrotingssaldo. De tweede oorzaak is dat de gemeente elk jaar meer taken krijgt overgedragen vanuit het rijk. In principe wordt altijd geprobeerd om deze taken uit te voeren binnen de formatie. Maar soms blijkt die niet mogelijk en is formatie-uitbreiding onvermijdelijk.

Waar formatie voor de maximale omvang van de organisatie staat is bezetting de feitelijke omvang van de organisatie. Voor de begroting 2022 is het gepresenteerde cijfer een prognose. Die is gebaseerd op de bezetting op 1 januari 2021 opgehoogd met de toename van de formatie met 13 fte. Dit is mogelijk omdat de medewerkers in kwestie nu al aanwezig zijn, maar dan op inhuur basis.

De stijging van de apparaatskosten komt vooral doordat de loonsom is toegenomen. Die stijging wordt gedeeltelijk veroorzaakt doordat budget ingezet voor inhuur is overgezet naar de loonsom. Daarnaast zijn de loonkosten geïndexeerd met 2% (o.b.v. de macro economische verkenning voor 2022 van het CBS). Omgekeerd daalt het verwacht aandeel externe inhuur op de formatie doordat er meer formatie plaatsen gevuld zullen gaan worden.

De externe inhuur wordt bepaald op basis van de werkelijke inhuur kosten. De externe inhuurkosten worden niet afzonderlijk begroot en derhalve is deze indicator nog niet bekend voor 2021 en 2022. Door

de omzetting van inhuur naar formatie is de verwachting dat het percentage externe inhuur een daling zal laten zien in 2022.

Beleidsindicatoren	Eenheid	2019 (jr)	2020 (jr)	2021 (bg)	2022 (bg)
Formatie	Fte per 1.000 inw oners	7,3	7,4	7,6	8,1
Bezetting	Fte per 1.000 inw oners	7,1	7,0	7,1	7,5
Apparaatskosten	Kosten per inw oner	692	688	741	783
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	11,0%	10,3%		
Overhead	% van totale lasten	9,0%	11,4%	13,3%	13,8%

Bron: eigen gegevens

De berekening van deze indicatoren is gebaseerd op het document van de VNG 'Definities beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie'.

Verbonden partijen

- CSV Amsterdam B.V. (voormalig Claim Staat Vennootschap B.V.) voortgekomen uit de verkoop van Essent.
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Vennootschapsbelasting

De verwachte lasten in verband met de vennootschapsbelasting zijn voor 2022 € 0,-.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven is in 2022 € 37.500 beschikbaar (€ 1,26 per inwoner).

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel enkel de mutaties van programma 0 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	15.511	16.189	16.154	15.570	15.182	14.980
Baten	59.272	60.484	59.206	57.776	57.560	57.571
Saldo voor bestemming	43.761	44.295	43.052	42.207	42.378	42.592
Mutaties reserves						
Lasten	1.906	-	-	-	-	-
Baten	1.197	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	43.052	44.295	43.052	42.207	42.378	42.592

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
0.1 Bestuur	-1.278	-1.367	-89
0.10 Mutaties reserves	-514	62	576
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	276	-830	-1.106
0.2 Burgerzaken	-981	-952	29
0.3 Beheer overige gebouw en en gronden	763	-704	-1.467
0.4 Overhead	-10.829	-11.157	-328
0.5 Treasury	-102	233	334
0.61 OZB w oningen	2.322	2.360	38
0.62 OZB niet-w oningen	1.545	1.580	35
0.64 Belastingen overig	1.998	98	-1.900
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	50.882	53.001	2.119
0.8 Overige baten en lasten	-25	-40	-15
Saldo voor bestemming	44.056	42.284	-1.772
Stortingen reserves			
Precario	-1.900		1.900
Totaal stortingen reserves	-1.900	-	1.900
Onttrekkingen reserves			
AR vrije deel resultaat begroting en perspectief brief	309		-309
Onttrekking AR vrije deel tbv OWO-bedrijfsvoering	30		-30
Totaal onttrekkingen reserves	339	-	-339
Saldo na bestemming	42.495	42.284	-211

Tussen het hoofdoorzicht en de specificatie per taakveld zit een verschil van € 768.000. Dit ontstaat door dat alle mutaties reserves op taakveld 0.10 geboekt zijn (- € 62.000). Om het juiste inzicht per programma te krijgen worden de mutaties in de reserve toegelicht in het betreffende programma ipv in programma 0. Verder is in het hoofdoorzicht het resultaat van de begroting er uit gehaald, in de specificatie is dit zichtbaar op taakveld 0.11 (€ 830.000).

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2022 € 211.000 nadeliger dan in 2021.

Algemeen

De toerekening van de personeelslasten over de verschillende taakvelden is in 2022 gestegen. Als gevolg van de hogere personele kosten (zie toelichting hieronder bij taakveld 0.4) zijn er meer personeelslasten aan de andere programma's doorberekend. In een paar gevallen zijn ook de toegerekende fte's gewijzigd. Dit wordt dan toegelicht bij het betreffende taakveld. Zie ook de toelichting bij de andere programma's. Over alle programma's gerekend is dit budgettair neutraal.

De rentekosten zijn verantwoord in dit programma. Als gevolg van gewijzigde voorschriften zijn bij de begroting 2022, in tegenstelling tot 2021, de rentekosten toegerekend aan de andere programma's op basis van de huidige boekwaarde van de activa. Over alle programma's gerekend is dit budgettair neutraal. Zie ook de toelichting bij de andere programma's.

Toelichting per taakveld:

Taakveld 0.1 Bestuur geeft in 2022 een nadeel van € 89.000 ten opzichte van 2021.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen is het budget voor de raad in 2022 incidenteel € 15.000 hoger voor opleiding etc. Daarnaast zijn de ramingen voor Raad en B&W geactualiseerd (€ 14.000 nadelig) en kon de raming voor wachtgelden in 2022 worden verlaagd (voordeel € 66.000). De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 119.000. Naast de hogere personeelskosten zijn er ook meer fte's toegerekend aan dit taakveld.

Overige posten € 7.000 nadelig.

Taakveld 0.10 Reserves geeft in 2022 een voordeel van € 576.000 ten opzichte van 2021.

De mutaties in de reserves worden steeds bij het desbetreffende programma toegelicht.

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening baten en lasten geeft in 2022 een nadeel van € 1.106.000 ten opzichte van 2021.

Het verwachte resultaat van de begroting 2021 na verwerking van alle raadsbesluiten € 276.000 nadelig. Het verwachte voordelige begrotingsresultaat 2022 is € 830.000. Het begrotingsresultaat is in 2022 dus € 1.106.000 voordeliger dan in 2021. In afwachting van besluitvorming door de raad is dit voordeel hier als last verantwoord (storting in reserves).

Taakveld 0.2 Burgerzaken geeft in 2022 een voordeel van € 29.000 ten opzichte van 2021.

In 2021 was een incidenteel budget beschikbaar van € 20.000 voor een burgerpeiling klanttevredenheid. In 2022 is geen incidenteel budget opgenomen, dus in 2022 een voordeel ten opzichte van 2021. De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 13.000. Naast de hogere personeelskosten zijn er ook minder fte's toegerekend aan dit taakveld.

Overige posten € 4.000 nadelig.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden geeft in 2022 een nadeel van € 1.467.000 ten opzichte van 2021.

In de begroting 2021 was een incidentele bate van € 1.450.000 opgenomen voor verkopen van gemeentelijk vastgoed. In 2022 is hiervoor geen opbrengst geraamd. Daarom in 2022 een nadelig effect van € 1.450.000 t.o.v. 2022. Verder is er in 2022 ook rente toegerekend aan dit taakveld. Dit gaf een hogere last van € 25.000.

Overige posten € 8.000 voordelig.

Taakveld 0.4 Overhead geeft in 2022 een nadeel van € 328.000 ten opzichte van 2021.

De personeelskosten zijn in 2022 gestegen met € 935.000 ten opzichte van 2021. Ten eerste is er sprake van een verwacht CAO-effect van 2% (€ 273.000). Daarnaast zijn bij de perspectiefbrief 2021 extra middelen toegekend voor 2022 voor formatieplaatsen Sociaal Domein (€ 170.000, waarvan € 55.000 structureel). Daarnaast zijn de personeelskosten bij het Sociaal Domein gestegen met € 69.000 voor de structurele inzet voor preventie, dit wordt gedekt vanuit budgetten voor Sociaal Domein, zie ook de toelichting bij programma 6. Ook is er sprake van extra formatie bij het Omgevingsdomein voor taken op het gebied van water/milieu/energietransitie (€ 85.000). Daarnaast is er tijdelijk extra personeelsbudget beschikbaar voor informatiebeveiliging en privacy (in 2022 € 61.000). Ook is voor een trainee-programma vanaf 2022 structureel € 120.000 beschikbaar. Verder kon de raming voor personele toelagen in 2022 met € 45.000 verlaagd worden en waren er verder voor € 176.000 minder budgetten beschikbaar voor tijdelijk personeel. Dit is hier beide dus een voordeel. Tenslotte worden er minder salariskosten rechtstreeks

doorberekend aan het Sociaal Domein (hier een nadeel van € 378.000), dit is echter budgettair neutraal want bij het Sociaal Domein wordt het budget met hetzelfde bedrag verlaagd. Zie ook de toelichting bij programma 6.

Verder zijn in 2021 de kosten voor het derde deel van de OWO-afdelingen met € 120.000 gestegen. Ten eerste is dit een gevolg van de eerder genoemde schatting van de cao-effecten in 2021 van 2 %. Dit gaf voor de OWO-afdelingen een extra last van € 78.000. Daarnaast zijn als gevolg van de vastgestelde OWO-kaders voor de begroting de lasten met € 92.000 gestegen, waarvan € 25.000 structureel. Hiertegenover staat dat er in 2021 incidentele budgetten beschikbaar waren ad € 150.000. Deze zijn er in 2022 niet en geeft hier dus nu een voordeel. Ook was na het opstellen van de geactualiseerde begrotingen van de OWO-afdelingen nog een bijsturing van € 45.000 noodzakelijk voor indexatie van de overige kosten. Tenslotte is er op basis van besluitvorming van voorgaande jaren in 2022 een nadelig effect van € 55.000 voor de kosten van bedrijfsvoering. Dit zat in de begroting 2021 ook al in de meerjarenraming verwerkt.

Verder is er een nadeel van € 140.000 omdat er minder uren aan de bouwgrondexploitatie konden worden doorberekend dan in de begroting 2021. Hiertegenover staat dat er in 2021 incidentele budgetten beschikbaar waren voor Arbo (€ 50.000), programmasturing (€ 50.000) en een budgetoverheveling voor externe advisering (€ 40.000). In 2022 is dit dus een voordeel ten opzichte van 2021.

De doorberekening van personeelslasten naar de andere programma's (zie ook de toelichting hierboven onder Algemeen) levert op dit programma een voordeel op van € 721.000. Dit heeft dus op de andere programma's een tegengesteld effect en is per saldo budgettair neutraal.

Overige posten € 6.000 voordelig.

Taakveld 0.5 Treasury geeft in 2022 een voordeel van € 334.000 ten opzichte van 2021.

De geraamde rentekosten zijn in 2022 € 163.000 lager dan in 2021. Daarnaast worden nu de rentekosten doorberekend naar andere programma's (zie ook toelichting hierboven onder Algemeen). Dat levert in dit programma een voordeel op van € 171.000.

Taakvelden 0.61 OZB woningen en 0.62 OZB niet woningen geven in 2022 een voordeel van € 73.000 ten opzichte van 2021.

Dit voordeel is het gevolg van de jaarlijkse indexering van de OZB-tarieven.

Taakveld 0.64 Belastingen overig geeft in 2022 een nadeel van € 1.900.000 ten opzichte van 2021.

De precariobelasting mocht in 2021 voor het laatst geheven worden. Ten opzichte van 2022 dus een nadeel van € 1.900.000 Zie ook de toelichting hieronder op de reserves.

Taakveld 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds geeft in 2022 een voordeel van € 2.119.000 ten opzichte van 2021.

Dit voordeel is ontstaan door een hogere uitkeringsfactor (€ 1.284.000) en een hogere bijdrage jeugdzorg (€ 2.300.000). Daartegenover staat een lagere uitkering vanwege het woonplaatsbeginsel (€ 644.000) en een nadeel in 2022 ten opzichte van 2021 in verband met een incidentele uitkering voor jeugdzorg over 2021 (€ 800.000). De overige effecten waren per saldo € 21.000 nadelig.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten geeft in 2022 een nadeel van € 15.000 ten opzichte van 2021.

Dit betreft de post Onvoorzien. Jaarlijks wordt hier € 37.500 geraamd. In 2021 was hier nog € 22.500 geraamd omdat er in 2021 een besteding van € 15.000 is geweest.

De mutatie in de reserves geeft in 2022 een voordeel van € 1.561.000 ten opzichte van 2021.

In 2021 is er nog een storting van € 1.900.000 geweest in de algemene reserve van de ontvangen precariobelasting. Deze storting is er in 2022 niet meer, daarom nu in 2022 een voordeel. Zie ook de toelichting bij taakveld 0.64. Daarnaast is er een nadeel veroorzaakt doordat er in 2021 een onttrekking uit de algemene reserve van € 269.000 is verantwoord vanwege het verwachte tekort over 2021 (hier een

bate). Voor 2022 is over het begrotingsaldo nog geen besluit genomen. Daarom nu op dit programma een nadelig effect van € 269.000. Ook was er in 2021 voor incidentele budgetten € 70.000 onttrokken aan de algemene reserve. In 2022 niet, dus ook een nadeel van € 70.000 t.o.v. 2021.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Doelstelling

Opsterland is een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Het gemeentelijk veiligheidsbeleid omvat een groot aantal onderwerpen, variërend van personen met verward gedrag tot georganiseerde criminaliteit. Veiligheid dient integraal te worden benaderd. Het strekt zich namelijk uit tot alle schakels van de veiligheidsketen, benut de mogelijkheden van alle partijen en bewaakt en benut de dwarsverbanden tussen de diverse beleidsterreinen. De gemeente Opsterland ziet het als haar taak om eigen initiatieven van inwoners, maatschappelijke organisaties in het kader van veiligheid te stimuleren en om omstandigheden te creëren die het mogelijk maken dat burgers deze initiatieven ook daadwerkelijk kunnen oppakken en waarmaken.

Kaderstellende documenten

Integraal Veiligheidsbeleid Opsterland 2019-2022

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024

OWO-gemeenten

Ontwikkelagenda leefbaarheid

Thema Openbare orde en veiligheid

Doelstellingen

Wij vergroten het veiligheidsbewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners, ondernemers en bezoekers

Maatregelen

We willen het aantal woninginbraken laten dalen of minimaal gelijk houden

Vanwege de coronacrisis is het aantal woninginbraken in ons gebied heel laag. Deze trend zien wij ook op landelijk niveau. Voor 2022 is onze ambitie om het aantal woninginbraken op gelijk niveau te houden als in 2021.

Wat gaan we er voor doen

- In 2022 gaan we op een aantal momenten in het jaar communicatiemiddelen (preventieberichten op facebook en de gemeentewebsite) inzetten. Inwoners worden zo geïnformeerd over de inbraakpreventiemogelijkheden en het risico op inbraken tijdens met name de donkere dagen en vakantieperiodes.
- In 2021 is het Digitaal Opkopers Register geïmplementeerd in risicovolle branches waar gehandeld wordt in tweedehandsgoederen. In 2022 wordt hier uitvoering aan gegeven.

Doelstellingen

Wij pakken vormen van ondermijnende criminaliteit transparant en consequent aan

Maatregelen

Het creëren van bewustwording rondom het thema ondermijnende criminaliteit

- Wij creëren bewustwording omtrent ondermijning om inwoners, ondernemers, medewerkers en bestuurders weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit en daarmee de kans op ondermijning te verkleinen in onze gemeente.

- We vergroten de meldingsbereidheid onder inwoners, ondernemers, medewerkers en bestuurders.

Wat gaan we er voor doen

In 2021 is een start gemaakt met de aanpak van ondermijning.

In 2022 vinden, in aansluiting op de bewustwordingssessies die in 2021 zijn gehouden, de resterende bewustwordingssessies plaats.

In 2021 is een start gemaakt met een communicatiecampagne om de verschillende doelgroepen bewuster te maken van ondermijning. Deze wordt in 2022 gecontinueerd.

In 2022 is het (digitale) meldpunt ondermijning voor zowel medewerkers, bestuurders als inwoners en ondernemers in werking. Tevens wordt gemonitord of het meldpunt het geschikte middel is om de meldingsbereidheid te vergroten.

In 2022 implementeren we het keurmerk veilig ondernemen buitengebied. Dit is een samenwerking tussen politie, gemeente en agrariërs om het buitengebied (nog) weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit.

In 2022 actualiseren we het Bibob beleid.

Doelstellingen

Wij voorkomen en verminderen overlast

Maatregelen

Het realiseren van een daling van het aantal overlastmeldingen

Wij realiseren een daling van het aantal overlastmeldingen. Dit kan betrekking hebben op huiselijk geweld, zorgmijders, personen met verward gedrag en (jeugd)criminaliteit.

Wat gaan we er voor doen

Wij werken samen met onze ketenpartners in de aanpak van overlast.

We voeren procesregie in complexe casuïstiek.

We blijven buurtbemiddeling inzetten bij burenruzies.

In 2021 zijn beleidsregels voor de wet aanpak woonoverlast geïmplementeerd. Deze wet zetten we in 2022 in.

We hebben een integrale en persoonsgerichte aanpak voor overlastgevende jeugd(groepen).

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland				Nederland			
		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Winkeldiefstallen	Per 1.000 inwoners	0,7	0,3	0,5	*	2,2	2,2	2,3	*
Diefstallen uit woning	Per 1.000 inwoners	1,9	1,8	1,7	0,7 ^	2,9	2,5	2,3	*
Geweldsmisdrijven	Per 1.000 inwoners	2,4	2,9	3,0	1,8	5,0	4,8	4,8	4,6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Per 1.000 inwoners	4,2	2,9	3,4	3,4	6,0	5,4	5,9	6,2
Verwijzingen Halt	Per 1.000 jongeren	6,0	2,0	8,0	3,0	13,0	12,0	13,0	11,0

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

^ Op www.waarstaatjegemeente.nl zijn nog geen cijfers gepubliceerd, de gepresenteerde cijfers komen uit het de rapportage 2020 van de politie.

Verbonden partijen

De gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân voert voor ons taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg, publieke gezondheidszorg rondom crises en rampen, de brandweezorg, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), de rampenbestrijding en crisisbeheersing en het in stand houden van een gemeenschappelijke meldkamer uit. Ook verzorgt de Veiligheidsregio het uitvoeren van brandveiligheidscontroles in het kader van de vergunningverlening.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 1 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	1.919	2.073	2.073	2.119	2.179	2.179
Baten	8	25	25	25	25	25
Saldo voor bestemming	-1.911	-2.049	-2.048	-2.095	-2.154	-2.154
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-1.911	-2.049	-2.048	-2.095	-2.154	-2.154

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.826	-1.886	-60
1.2 Openbare orde en veiligheid	-223	-163	60
Saldo voor bestemming	-2.049	-2.048	0
Stortingen reserves			
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Totaal onttrekkingen reserves	-	-	-
Saldo na bestemming	-2.049	-2.048	0

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2022 gelijk aan 2021.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer geeft in 2022 een nadeel van € 60.000 ten opzichte van 2021.

De kosten van dit programma zijn gestegen door een hogere bijdrage van € 56.000 aan Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel brandweer en rampenbestrijding. Dit om aan te sluiten met de vastgestelde begroting 2022 van de VRF. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 4.000.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid geeft in 2022 een voordeel van € 60.000 ten opzichte van 2021.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 60.000.

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Programma 2 | Verkeer en vervoer

Door de ligging aan de A7 en de aanwezigheid van meerdere provinciale wegen is Opsterland goed bereikbaar en worden de woon- en werkfunctie goed uitgewisseld met het omliggende stedelijke gebied. Het gemeentelijke wegennet is van groot belang voor de bereikbaarheid en leefbaarheid in onze gemeente. Het instand houden van het wegennet (en waterwegen) vraagt om aandacht. De verschillende arealen zoals wegen, bruggen, duikers, kades worden onderhouden zoals vastgesteld in het beeldkwaliteitsplan openbare ruimte. Hierin zoeken we naar een verantwoorde balans in de kwaliteitsniveaus van deze kapitaalgoederen. Veiligheid en bereikbaarheid staan hierin centraal.

Het netwerk van fiets- en voetpaden heeft in het kader van bereikbaarheid (binnen de gemeente) een belangrijke fijnmazige functie. Tevens heeft dit netwerk een toegevoegde waarde voor recreatie & toerisme in de gemeente. Fiets- en voetpaden moeten goed onderhouden worden en uitnodigen tot gebruik.

Gelet op de leefbaarheid en vitaliteit van het platteland is het openbaar vervoer een belangrijke voorziening voor onze inwoners. De vergrijzing van de bevolking zal de vraag naar (passend) openbaar vervoer vergroten. Er wordt voortdurend naar maatwerk gezocht om het aanbod bereikbaar en betaalbaar te houden en aan te laten sluiten op de vraag.

Kaderstellende documenten

Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010 Bereikbaar zijn en blijven (GVVP)
 Evaluatie Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010
 Meerjaren uitvoerend beleidsplan gladheidbestrijding (2011)
 Beeldkwaliteitsplan openbare ruimte 2021-2025
 Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014
 Fietsagenda Zuidoost-Fryslân 2019

Thema Verkeer, vervoer en wegen

Doelstellingen

De 16 dorpen moeten goed toegankelijk zijn

Uitgangspunt is dat dorpskernen fiets- en kindvriendelijk worden ingericht. De auto is te gast in onze dorpen.

Maatregelen

Wij houden de bovengrondse infrastructuur zoals wegen, fiets- en voetpaden en parkeerterreinen in stand voor dagelijks gebruik.

Het areaal verhardingen wordt onderhouden zoals is vastgesteld in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 wordt de aanleg van de fietssnelweg tussen Drachten en Ureterp afgerond. De proef voor het tweerichtingsverkeer in de Hoofdstraat in Gorredijk wordt geëvalueerd en afhankelijk van de uitkomst wordt er passend vervolg aan gegeven en we faciliteren de Provincie Fryslân bij het continueren van de dienstregeling Openbaar Vervoer.

Wij verwachten te starten met de voorbereiding van de realisatie van een fietssnelweg tussen Drachten en Heerenveen

Met de doorontwikkeling van de e-bike en speed pedelec is de actieradius van de fiets vergroot. Het is een duurzaam alternatief geworden voor de auto op de langere afstanden. Door het aanleggen van fietssnelwegen wordt ingespeeld op deze ontwikkeling.

Wat gaan we er voor doen

Vanuit de ambities van de Fietsagenda Zuidoost-Fryslân is het snelfietspad Drachten – Heerenveen als concreet fietsproject aangedragen. Deze snelfietsverbinding is door de provincie aangemerkt als één van de vijf kansrijke routes. Het voorkeustracé van de route is bepaald. In 2022 wordt gestart met de ontwerp- en voorbereidingsfase. Het uitgangspunt hierbij is dat de route wordt aangelegd met een hoog ambitieniveau waarbij exclusiviteit en hiërarchie voor de fietser op wegvakken en kruisingen het uitgangspunt is. De omvang van de benodigde middelen kunnen afhankelijk van de provinciale bijdrage, keuzes in de uitvoering en indexering nog fluctueren en worden in de loop van 2022 verder gedefinieerd en aan de raad voorgelegd.

Doelstellingen

Wij dragen bij aan de provinciale ambitie om 20% minder ongevallen te hebben in 2025

Dit doen we door:

- Bij regulier onderhoud waar mogelijk maatregelen te nemen die de verkeersveiligheid vergroten, zoals maatregelen in de bestaande 60 km gebieden aan de westzijde van de gemeente;
- Bij kap en herplant rekening te houden met de verkeersveiligheid;
- Samen met het ROF integraal te blijven werken aan de inzet van verkeerseducatie.

Maatregelen

Bij regulier onderhoud aan het areaal verhardingen nemen we daar waar mogelijk maatregelen die de verkeersveiligheid vergroten.

Wat gaan we er voor doen

- Bij het kappen en herplanten van bomen houden we rekening met de verkeersveiligheid door het creëren van een vergevingsgezinde berm;
- Met onze partners blijven we integraal werken aan de inzet van permanente verkeerseducatie;
- De Brink in Bakkeveen wordt ingericht in overeenstemming met een door het dorp uitgewerkt ontwerp;
- De Schansburg in Gorredijk wordt vernieuwd;
- Er wordt gestart met de vernieuwing van de Zuidwest hoek van Beetsterzwaag.

Verbonden partijen

Het vegen van goten is uitbesteed aan de NV Fryslân Miljeu– OMRIN.

Het beheren en onderhouden van de openbare verlichting wordt in samenwerking met andere Friese gemeenten en de provincie opgepakt en gecoördineerd vanuit de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA. Formeel is dit geen verbonden partij.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 2 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	3.410	3.551	3.414	3.361	3.147	3.144
Baten	190	194	188	188	188	188
Saldo voor bestemming	-3.219	-3.357	-3.226	-3.173	-2.960	-2.956
Mutaties reserves						
Lasten	248	100	-	-	-	-
Baten	348	373	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-3.119	-3.084	-3.226	-3.173	-2.960	-2.956

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
2.1 Verkeer en vervoer	-3.344	-3.213	131
2.5 Openbaar vervoer	-13	-13	-
Saldo voor bestemming	-3.357	-3.226	131
Stortingen reserves			
Onderhoud verharding	-248	-	248
Totaal stortingen reserves	-248	-	248
Onttrekkingen reserves			
Onderhoud verharding	248	-	-248
Onttrekking AR vrije deel tbv Snelfietsroute	173	-	-173
Onttrekking AR vrije deel tbv Sw echsterwei	100	-	-100
Totaal onttrekkingen reserves	521	-	-521
Saldo na bestemming	-3.084	-3.226	-142

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2022 € 142.000 nadeliger dan in 2021.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer geeft in 2022 een voordeel van €131.000 ten opzichte van 2021.

In 2021 is het BKP 2021-2025 vastgesteld. Voor het onderhoud is vanaf 2022 € 200.000 structureel beschikbaar gesteld. Daarnaast is € 200.000 extra beschikbaar gesteld voor de jaren 2022 en 2023. In 2021 was € 248.000 beschikbaar voor het BKP. In 2022 zijn de kosten voor het BKP per saldo met € 152.000 gestegen (€ 400.000 - € 248.000), dit is een nadeel. De resultaatbestemmingen in 2021 voor het GVVP, de snelfietsroute Drachten-Ureterp € 173.000 en de Sweachsterwei € 100.000, geven lagere kosten ten opzichte van 2022. Dit is een voordeel van €273.000 in taakveld 2.1. Het effect op programma niveau wordt geneutraliseerd door de onttrekking uit de algemene reserve. De bezuiniging op openbare verlichting (uit Begroting 2020) geeft lagere energiekosten vanaf 2022. Dit is een voordeel van € 13.000. De kapitaalslasten op Gladheidsbestrijding stijgen als gevolg van investering in 2021. Dit geeft hogere lasten in 2022 van € 20.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 29.000. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 13.000. De overige posten zijn € 1.000 (voordeel).

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer geeft in 2022 geen mutatie ten opzichte van 2021.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 2.1.

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Doelstelling

Opsterland heeft een gezonde lokale economie.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Met ons economisch beleid werken we aan een duurzame en evenwichtige groei van de Opsterlandse economie. Dat is van belang voor het behoud van de bestaande werkgelegenheid en het creëren van nieuwe. Het MKB, de detailhandel, Recreatie en Toerisme, de agrarische sector en ook de zorgsector zijn belangrijke pijlers van de Opsterlandse economie. Zij zorgen niet alleen voor werk maar ook voor bestedingen en leveren een bijdrage aan de instandhouding van het voorzieningenniveau.

De Opsterlandse economie is steeds in beweging, omdat de omgeving verandert. Goed en structureel overleg tussen gemeente en bedrijfsleven is van groot belang voor de vitaliteit van de Opsterlandse economie. Ons economisch beleid willen we gestalte geven in nauwe samenspraak met ondernemers in de gemeente. Samen met het bedrijfsleven werken wij aan behoud van duurzame werkgelegenheid en het bevorderen daarvan.

Hoewel de economie zich herstelt zijn de (definitieve) gevolgen van de coronacrisis nog niet geheel duidelijk. Waar dat binnen onze mogelijkheden ligt bieden we informatie, advies en ondersteuning.

Door de drie noordelijke provincies is onder de noemer van Deltaplan voor het Noorden input geleverd aan het kabinet. In samenhang met een positief adviesrapport over de Lelylijn is Zuidoost Friesland daarmee op de noordelijke en landelijke agenda gekomen. De ruimtelijke en economische potentie van de regio langs de A7-as is nadrukkelijk naar voren gebracht. Wanneer we dit koppelen aan de regionale samenwerking van de Regio Deal Zuidoost Friesland zien we goede perspectieven voor economische ontwikkeling.

Kaderstellende documenten

Bedrijventerreinplan 2010-2020 voor de regio Zuidoost Fryslân
Detailhandelsvisie 2015

ThemaWerken

Doelstellingen

Ondernemers waarderen het ondernemingsklimaat in Opsterland hoger dan het Friese gemiddelde

In het laatste onderzoek MKB vriendelijkste gemeente (LexNova 2021) staat Opsterland op een 13e plek in Friesland. Dat is een verbetering ten opzichte van de keer daarvoor. Met de gemeente breed ingezette aanpak gaan we verder om de doelstelling te verwezenlijken.

Maatregelen

Werkbezoeken bij bedrijven en ondernemers

Wij vinden persoonlijk contact met ondernemers belangrijk. Om een helder beeld te krijgen van wat er leeft bij bedrijven en hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren, bezoekt het college van B&W bedrijven. Ook ambtelijk zijn er bedrijfsbezoeken. In geval van personele en werkgelegenheidsvraagstukken treden we, indien gewenst en nuttig, in overleg. Economische zaken fungeert als eerste aanspreekpunt van de gemeentelijke organisatie maar verwijst ook door wanneer andere overheden of ondersteunende instanties relevanter zijn zoals de KVK, Ynbusiness of Circulair Friesland.

Wat gaan we er voor doen

We intensiveren het contact met de lokale ondernemers door het regelmatig versturen van nieuwsbrieven en bedrijfsbezoeken door het college van B&W, de wethouder Economische zaken en de adviseur economische zaken. Economische zaken staat in contact met de ondernemersverenigingen en draagt bij aan initiatieven die vanuit de ondernemers ontstaan. Op die manier stimuleren we een bottom-up werkwijze waarbij de wensen van de ondernemers centraal staan en de gemeente faciliteert waar dat kan.

Wij verbeteren de dienstverlening aan ondernemers.

In een onderzoek (2018) naar de MKB-vriendelijkste gemeente scoorde de dienstverlening van de gemeente minder gunstig. Daarom is in 2020 een project gestart om onze dienstverlening te verbeteren. De uitkomst van het nieuwe onderzoek is beter maar heeft nog niet de gewenste plek op de ranglijst opgeleverd.

Wat gaan we er voor doen

Onze goede ervaringen met de coronabelactie en de (corona)niewsbrieven zetten we door.

In het laatst gehouden onderzoek "MKB vriendelijkste gemeente" hebben we een hoger cijfer behaald. In de landelijke ranglijst heeft dit nog niet de plek opgeleverd die we beoogden. We blijven gemeente breed werken aan een goede dienstverlening voor ondernemers.

Doelstellingen

Wij hebben een goed functionerende arbeidsmarkt

Wij zorgen in samenwerking met het bedrijfsleven voor een goede lokale economie met een bijpassende arbeidsmarkt. Hierbij richten wij ons ook op de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs.

Maatregelen

In samenwerking met het lokale bedrijfsleven streven we naar een goede lokale economie met een bijpassende arbeidsmarkt.

In samenwerking met het lokale bedrijfsleven streven we naar een goede lokale economie met een bijpassende arbeidsmarkt.

Doelstellingen

Wij stimuleren duurzame (circulaire) economie

De gemeente geeft het goede voorbeeld. Dit komt tot uitdrukking in het inkoopbeleid. Ondernemers worden gestimuleerd om duurzaam en circulair te werk te gaan. Handvatten hiervoor worden aangeboden door verschillende instanties en de gemeente informeert daarover.

Maatregelen

Transformatie bedrijventerreinen

In het overleg met de respectievelijke ondernemersverenigingen is de toekomstbestendigheid en duurzaamheid van bedrijventerreinen een vast agendapunt. Expertise en knowhow worden uitgewisseld. De transformatie van bedrijventerreinen is een onderwerp dat zich niet leent voor een top-down benadering omdat samenwerking noodzakelijk is. De gemeente draagt waar mogelijk bij aan initiatieven die de kwaliteit verhogen. Daarbij kan gedacht worden aan het faciliteren van glasvezel en veiligheidsmaatregelen.

Wat gaan we er voor doen

We onderzoeken of de bedrijventerreinen Overtoom-Gorredijk en Drachten-A7 uitgebreid kunnen worden. We houden daarbij rekening met de vraag naar bedrijfskavels op regionaal niveau, strategische ligging, technische knelpunten omtrent elektriciteit en externe ontwikkelingen zoals de Lelylijn en mogelijke projecten zoals zonneweiden. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden die we als gemeente hebben om van bestaande bedrijventerreinen de kwaliteit te verhogen.

We ondersteunen initiatieven vanuit de ondernemers die bijdragen aan kwaliteitsverhoging op de bedrijventerreinen.

Wij steunen, waar mogelijk binnen bestaande kaders, slimme initiatieven om te komen tot een circulaire economie

We streven naar een circulaire economie. Hiervoor moeten we met het bedrijfsleven structureel stappen zetten. Als gemeente zijn we hierin niet leidend maar we geven wel het goede voorbeeld en stimuleren waar mogelijk.

Wat gaan we er voor doen

We leggen koppelingen tussen Opsterlandse ondernemers en initiatieven van Circulair Friesland wanneer er kansen zijn.

We brengen subsidieregelingen onder de aandacht die ondernemers kunnen aanwenden om te verduurzamen.

Verbonden partijen

Voor het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijvenpark Azeven werken we samen met de gemeente Smallingerland in de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten.

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Thema Grondexploitatie - bedrijventerreinen

Op de bedrijventerreinen Overtoom en Tolbaas in Gorredijk zijn bouwrijpe bedrijventerreinen te koop. Op Tolbaas gebeurt dit in combinatie met wonen. Momenteel wordt er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor toekomstige uitbreiding op deze of andere locaties. In de paragraaf Grondbeleid wordt de begroting voor dit thema nader toegelicht.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Funciemenging	%	45,6%	46,0%	46,4%	47,3	52,5%	52,8%	53,2%	53,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners (tussen 15 t/m 64 jaar)	151,0	155,1	158,2	160,7	139,7	145,5	151,6	158,4

De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 3 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	1.001	874	801	1.661	1.596	743
Baten	875	583	499	1.394	1.329	488
Saldo voor bestemming	-126	-291	-302	-267	-267	-255
Mutaties reserves						
Lasten	205	155	155	155	155	155
Baten	40	35	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-291	-412	-457	-422	-422	-410

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
3.1 Economische ontwikkeling	-151	-183	-32
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-159	-159	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-72	-37	35
3.4 Economische promotie	90	77	-13
Saldo voor bestemming	-291	-302	-11
Storingsreserves			
Recreatie en toerisme	-155	-155	-
Totaal storingsreserves	-155	-155	-
Onttrekkingen reserves			
Onttrekking AR vrije deel tbv Samenwerking onderwijs en bedrijf	7	-	-7
Onttrekking AR vrije deel tbv Bedrijvenloket en Bedr. Regeling	28	-	-28
Totaal onttrekkingen reserves	35	-	-35
Saldo na bestemming	-412	-457	-45

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2022 € 45.000 nadeliger dan in 2021.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling geeft in 2022 een nadeel van € 32.000 ten opzichte van 2021.

In de begroting 2021 is incidenteel € 25.000 opgenomen voor de inhuur van extra capaciteit binnen economische zaken. In 2022 is dit budget er niet. Dit geeft een voordeel van € 25.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 56.000. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 1.000.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur geeft in 2022 geen mutatie ten opzichte van 2021.

In de paragraaf Grondbeleid wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen geeft in 2022 een voordeel van € 35.000 ten opzichte van 2021.

De resultaatbestemmingen in 2021, voor samenwerking onderwijs & bedrijf € 7.000 en bedrijvenloket en bedrijfsregeling € 28.000, geven lagere kosten ten opzichte van 2022. Dit is een voordeel in het taakveld. Het effect op programma niveau wordt geneutraliseerd door de onttrekking uit de algemene reserve.

Taakveld 3.4 Economische promotie geeft in 2022 een nadeel van € 13.000 ten opzichte van 2021.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 13.000.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 3.3.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Doelstelling

Elk kind ontwikkelt zich optimaal.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Het is belangrijk dat vanuit elk dorp goed onderwijs bereikbaar is. Kwalitatief goed onderwijs is onontbeerlijk, want het is de basis voor een maatschappij waarin burgers verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. De kwaliteit van het onderwijs heeft daarom een hogere prioriteit dan de nabijheid van een school. We bieden basisonderwijs aan in doelmatige schoolgebouwen. Wij zijn er voorstander van om, daar waar mogelijk, van onderop te komen tot kindcentra waarin zoveel mogelijk kindvoorzieningen (onderwijs en kinderopvang) zijn ondergebracht.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Door de preventieve inzet van de leerplichtambtenaar zal het thuiszitten worden voorkomen. We zetten de samenwerking met RMC Regio Friese Wouden voort, om kinderen die dreigen uit te vallen vroegtijdig te signaleren en zo nodig te ondersteunen vanuit het gebiedsteam. Wanneer een kind niet in staat is om het onderwijs in de eigen gemeente te volgen, bestaat de mogelijkheid van leerlingenvervoer. Onderwijs moet kansen bieden aan alle kinderen en daarbij is ook een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt van belang.

Kaderstellende documenten

Ontwikkelagenda Inclusieve samenleving
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015-2030

Thema Onderwijs

Doelstellingen

We bieden kinderen een goede startpositie voor het primair onderwijs

De gemeente Opsterland wil kinderen ondersteunen bij hun taal-, reken-, sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling. Kinderen krijgen hierdoor een grotere kans op een succesvolle levensloop-, school en arbeidsloopbanen. We doen dit op verschillende manieren:

- We ondersteunen ouders met behoefte aan opvoedingsondersteuning, zodat zij handvatten krijgen om hun kind in de thuisomgeving te stimuleren.
- We stimuleren ouders in onze gemeente om gebruik te maken van voorschoolse voorzieningen.
- We stimuleren ouders van geïndiceerde doelgroepkinderen om gebruik te maken van het VVE-aanbod.
- We voorzien samen met onze ketenpartners (JGZ, aanbieders van voorschoolse voorzieningen en educatie en het primair onderwijs) in passend aanbod voor jonge kinderen in onze gemeente.

We willen onderzoeken tot in welke mate het mogelijk is om het zorgaanbod in de voorschoolse periode te verbreden, waardoor meer kinderen dichtbij huis op een snelle en efficiënte manier ondersteuning kunnen krijgen.

Maatregelen

Wij herijken het VVE-beleid om een dekkend aanbod voor- en vroegschoolse educatie te kunnen realiseren

De gemeente Opsterland heeft een wettelijke verplichting om te voorzien in een aanbod VVE (voor- en vroegschoolse educatie) voor geïndiceerde doelgroepkinderen in de gemeente. Uit onderzoek blijkt dat deelname aan voorschoolse educatie in de voorschoolse fase een bewezen positief effect heeft op de ontwikkeling van jonge kinderen. Vooral kinderen uit achterstandssituaties profiteren van de positieve effecten op de cognitieve, taal en sociaal-emotionele ontwikkeling. Daarnaast is er een positief effect op de gezondheid en het welbevinden van kinderen. We willen daarom zoveel mogelijk kinderen laten

deelnemen aan een kwalitatief hoogwaardig VVE-aanbod. We voorzien in een dekkend aanbod voor- en vroegschoolse educatie in zoveel mogelijk kernen en dorpen in onze gemeente.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 wordt in samenwerking met de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en het werkveld, uitvoering gegeven aan het in 2020 vastgestelde beleidskader en de bijbehorende uitvoeringsagenda. Doel is om zoveel mogelijk kinderen met een indicatie te laten profiteren van het VVE aanbod en de kwaliteit van VVE telkens te verbeteren.

Doelstellingen

We zorgen dat onderwijs bereikbaar is

Niet iedereen is in staat om zelfstandig naar de passende onderwijs instelling te reizen. Daar waar nodig faciliteren we de vervoersbehoefte. In 2022 vernieuwen wij het beleid leerlingenvervoer zodat deze op de nieuwe verordening en op de praktijk aansluit.

Maatregelen

We organiseren leerlingenvervoer voor leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs

Leerlingenvervoer is beschikbaar voor leerlingen die het speciaal (basis)onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs bezoeken. Samen met ouders, de leerling en zo nodig andere betrokkenen of deskundigen wordt bekeken welke vorm van vervoer passend is. Dit is situatieafhankelijk en wordt mede bepaald door de mogelijkheden van de leerling, de verbinding met het openbaar vervoer en de afstand tot de school.

Wat gaan we er voor doen

Met ingang van het schooljaar 2022/2023 wordt een nieuwe verordening voor het leerlingenvervoer toegepast. Hierbij blijft de werkwijze dat de eigen mogelijkheden van leerlingen die het speciaal (basis)onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs bezoeken het uitgangspunt is. Vervolgens wordt bekeken wat eventueel aanvullend nodig is vanuit de gemeente. Het beheersen van de kosten voor het leerlingenvervoer blijft een aandachtspunt in 2022.

Doelstellingen

Wij dragen zorg voor veilige kinderopvanglocaties

Wij dragen zorg voor veilige kinderopvanglocaties en voeren toezicht en handhaving op kinderopvang uit. In 2022 herijken we het gemeentelijk beleid toezicht en handhaving op kinderopvang.

Maatregelen

Wij herijken het beleid toezicht en handhaving WKO

Handhaving van en toezicht op de wet kinderopvang is een van de gemeentelijke taken. Opsterland heeft hier in 2018 beleidsregels handhaving WKO opgesteld.

Wat gaan we er voor doen

Omdat er ontwikkelingen hebben plaatsgevonden in het landelijke beleid stellen we een nieuw gemeentelijk beleid handhaving en toezicht kinderopvang op.

Doelstellingen

Wij dringen laaggeletterdheid terug

De aanpak van laaggeletterdheid is een langdurige kwestie. De gemeente heeft een actieplan laaggeletterdheid opgesteld. In 2022 vindt een evaluatie plaats van het actieplan laaggeletterdheid.

Maatregelen

We voeren het actieplan laaggeletterdheid uit

In het actieplan laaggeletterdheid staat beschreven hoe er binnen Opsterland aan de doelstelling uit het aanvalsplan laaggeletterdheid gewerkt wordt. Dit gebeurt enerzijds door het vergroten van het bewustzijn over laaggeletterdheid en het beter kunnen signaleren. Anderzijds door laaggeletterden te motiveren om mee te doen aan het taalaanbod onder het motto 'Wat wil jij leren?' Hiervoor worden intern en extern bijeenkomsten georganiseerd voor mogelijke vindplaatsen van laaggeletterden. Daarbij wordt de kennis van ervaringsdeskundigen gebruikt om een beter beeld te krijgen van de doelgroep. Tevens wordt ingezet op individuele vragen van laaggeletterden.

Wat gaan we er voor doen

In verband met Corona heeft het aanbod laaggeletterdheid in 2021 stil gelegen. Ook andere acties uit het actieplan laaggeletterdheid zijn niet opgepakt als gevolg van Corona. In 2021 is wel deelgenomen aan provinciale overleggen met betrekking tot laaggeletterdheid. Uitkomst daarvan is onder andere een subsidie die beschikbaar komt voor gemeenten, waarmee een eigen invulling gericht op de aanpak van laaggeletterdheid gerealiseerd kan worden. Hier willen we vanuit Opsterland graag gebruik van maken.

Doelstellingen

Wij voorkomen verzuim en voortijdig schoolverlaten

Het is belangrijk om verzuim en voortijdig schoolverlaten van jongeren in onze gemeente zo veel mogelijk te voorkomen. Dit met als uiteindelijk doel dat jongeren de voor hen hoogst haalbare en meest passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie te laten bereiken. Het betreft hier jongeren tot 23 jaar.

Maatregelen

We werken samen met RMC Regio De Friese Wouden

Samenwerken in RMC-verband is een wettelijke taak waaraan we ook in 2022 invulling blijven geven. Jaarlijks wordt de gezamenlijke inzet vanuit de RMC-regio voor het volgende jaar beschreven in een actieplan.

Wat gaan we er voor doen

In het regionale jaarverslag wordt beschreven wat de stand van zaken is op het gebied van verzuim en schoolverlaten. Daarnaast staat hierin hoe de uitvoering van het actieplan is verlopen. De gemeenteraad ontvangt in het tweede kwartaal het jaarverslag en het actieplan voor het komende jaar.

Doelstellingen

Wij zorgen ervoor dat elk kind toegang heeft tot een veilige speelplaats

De gemeente Opsterland wil dat ieder kind opgroeit in een veilige en leerzame omgeving waar het optimaal de kans krijgt zich te ontwikkelen. Om dit te bereiken is het van belang dat er voldoende veilige buitenspeelruimte beschikbaar is. Buitenspelen is goed voor de ontwikkeling van kinderen en kan overgewicht en andere problemen op latere leeftijd voorkomen. De gemeente zorgt ervoor dat er voldoende buitenspeelruimte beschikbaar is en dat deze ruimte veilig is voor kinderen om te spelen.

Maatregelen

We herijken de richtlijnen speeltuinbeleid “bûten boartsje yn Opsterlân” en stellen deze opnieuw vast in 2022.

Wat gaan we er voor doen

In samenwerking met de uitvoering passen we de richtlijnen zo aan dat ze aansluiten op de praktijk.

Doelstellingen

Wij zorgen voor een dekkend aanbod van toegankelijke onderwijsgebouwen

In de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs spelen wij een centrale rol. Wij zijn samen met de schoolbesturen verantwoordelijk voor schoolgebouwen waar het prettig is om in te leren en te werken.

Maatregelen

Kindcentrum De Finne - Beetsterzwaag

In Beetsterzwaag wordt Kindcentrum De Finne gerealiseerd. In dit gebouw krijgen samenwerkingsschool De Finne en kinderopvang onderdak. Ook werken we met VV De Sweach samen met als doel in het gebouw kantine en kleedruimtes te realiseren. Wij richten het openbaar gebied in.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 vragen wij het uitvoeringskrediet voor de bouw van het kindcentrum en de inrichting van het openbaar gebied aan. De basis voor berekening van dit krediet is het ontwerp van het gebouw en de bouwkosten. Voor meer informatie, zie paragraaf projecten.

Kindcentrum De Treffer - Gorredijk

We bouwen een nieuw kindcentrum in Gorredijk. Hierin worden obs De Treffer en kinderopvang gehuisvest.

Wat gaan we er voor doen

Het ontwerp van kindcentrum De Treffer is afgerond en de investering past binnen de financiële kaders van de projectbegroting. Het ondertekenen van de huurovereenkomst met de kinderdagopvang heeft voor een vertraging gezorgd. Hierdoor is de aanbesteding een kwartaal opgeschoven naar eerste kwartaal 2021. De oplevering vindt naar verwachting plaats in het tweede kwartaal 2022.

Multifunctionele accommodatie de Tynje

In de MFA De Tynje worden verschillende (basis)voorzieningen gecombineerd, waaronder onderwijs, ontmoeting en sport

Wat gaan we er voor doen

De projectpartners hebben de bedoeling om medio 2022 het definitieve ontwerp van het MFA voor te leggen. Vervolgens wordt gevraagd om het deel van het benodigde uitvoeringskrediet voor de daadwerkelijke bouw vrij te geven.

Onderwijshuisvesting BHS

De BHS is onlangs gefuseerd met Singelland in Drachten en heeft in 2019 een huisvestingsaanvraag ingediend. In dit kader zijn de besturen van OSG Het Singelland en de BHS momenteel in gesprek met de gemeente Opsterland over de huisvesting.

Wat gaan we er voor doen

De gemeente en de BHS inventariseren de mogelijke huisvestingsscenario's. Zodra er een concrete uitwerking en voorstel voor aanpassing van de huisvesting ligt, wordt dit ter besluitvorming voorgelegd aan het college en de gemeenteraad.

Verkenning huisvestingsscenario's Ureterp

Ureterp telt drie basisscholen, namelijk de protestants-christelijke basisschool De Opdracht, de gereformeerde basisschool Eben Haëzer en de openbare basisschool De Twirre. Er zijn drie afzonderlijke huisvestingsaanvragen ingediend bij de gemeente.

Wat gaan we er voor doen

De gemeente onderzoekt samen met de schoolbesturen hoe we tot een toekomstbestendige situatie kunnen komen voor de onderwijshuisvesting in Ureterp. De huisvestingsaanvragen krijgen een plek binnen het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP). Hierbij wordt wel rekening gehouden met de VNG-normbedragen in de te actualiseren onderwijshuisvestingsverordening.

Wij voeren het integraal huisvestingsplan uit

Het doel van dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) is om een zo compleet mogelijk beeld te geven van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting van het basis- en voortgezet onderwijs in Opsterland.

Wat gaan we er voor doen

In de tweede helft van 2021 is er een geactualiseerd IHP opgesteld, inclusief bijbehorend investeringsoverzicht. De schoolbesturen zijn hierbij betrokken met als doel tot een breed gedragen plan te komen. Het geactualiseerde IHP wordt in het najaar van 2021 of in het voorjaar van 2022 aan de raad voorgelegd.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1	0	0	*	2	2	2	*
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	22	8	28	*	27	23	26	*
Voortijdige schoolverlaters	% deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	1,2%	1,3%	1,2%	*	1,8%	1,9%	2,0%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 4 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	2.960	3.476	3.527	3.646	3.865	3.852
Baten	350	614	536	536	536	554
Saldo voor bestemming	-2.609	-2.862	-2.992	-3.110	-3.329	-3.298
Mutaties reserves						
Lasten	9	61	41	41	41	41
Baten	5	188	163	251	328	285
Saldo na bestemming	-2.613	-2.735	-2.870	-2.900	-3.042	-3.054

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-224	-244	-20
4.2 Onderw ijshuisvesting	-1.560	-1.639	-79
4.3 Onderw ijsbeleid en leerlingzaken	-1.078	-1.109	-31
Saldo voor bestemming	-2.862	-2.992	-130
Stortingen reserves			
Huisvesting speciaal onderw ijs	-61	-41	20
Totaal stortingen reserves	-61	-41	20
Onttrekkingen reserves			
Huisvesting basisonderwijs	188	163	-25
Totaal onttrekkingen reserves	188	163	-25
Saldo na bestemming	-2.735	-2.870	-135

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2022 € 135.000 nadeliger dan in 2021.

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs geeft in 2022 een nadeel van € 20.000 ten opzichte van 2021.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 20.000. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 1.000.

Overige posten voordeel € 1.000.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting geeft in 2022 een nadeel van € 79.000 ten opzichte van 2021.

Er zijn hogere lasten door de jaarlijkse cumulatieve toename van € 30.000 ter dekking van het in 2016 door de raad vastgestelde Integrale Huisvestingsplan. Verder was er in 2021 een incidenteel budget beschikbaar van € 20.000 voor externe ondersteuning, dit budget is er in 2022 niet en dus een voordeel t.o.v. 2021. Verder is er ook een voordeel op de afschrijvingslasten van € 32.000. Hierdoor wordt de onttrekking uit de reserve huisvesting onderwijs lager. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 20.000. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 85.000.

Overige posten voordeel € 4.000.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken geeft in 2022 een nadeel van € 31.000 ten opzichte van 2021.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 26.000. Overige posten € 5.000 nadeliger.

Mutaties in de reserves geeft een nadeel van € 5.000 ten opzichte van 2021.

Eenzijds is er een nadeel omdat de onttrekking uit de reserve huisvesting onderwijs € 32.000 lager is dan geraamd (zie ook toelichting bij taakveld 4.2). Daarnaast is er in 2022 een voordeel van € 20.000 t.o.v. 2021 door een lagere storting in de reserve huisvesting speciaal onderwijs. Overige reservemutaties zijn € 7.000 voordelig.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Dit programma gaat over vrijetijdsbesteding, zowel door inwoners als recreanten. Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het bestaan van verenigingen essentieel. Sportbeoefening en vrijetijdsbesteding in verenigingsverband zijn daarom wezenlijke onderdelen van gemeentelijk beleid. Het accent ligt op gezondheid, sociale cohesie en participatie.

Kaderstellende documenten

Puur Cultuur – Kadernota cultuurbeleid 2012-2022

Notitie Beleidskeuzes Cultuurnota 2012-2022

Aktualisaasje Frysk Taalbelied – Frysk en Fierder 2014-2018 (actualisatie in 2021)

Subsidieregeling Cultuurpromotie Opsterland 2016

Kadernota sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2021

Nota Kansen Benutten 2016-2020

Ontwikkelagenda Leefbaarheid en inclusieve samenleving

Thema Cultuur

Doelstellingen

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Cultuur draagt bij aan de levendigheid van dorpen en kernen in de gemeente. Voor inwoners en bezoekers van Opsterland is cultuur een zinvolle en prettige vrijetijdsbesteding.

Maatregelen

Openbare bibliotheken dragen bij aan de participatie van onze inwoners aan de samenleving

Wij nodigen de bibliotheek uit om bij te dragen aan de persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van onze inwoners van jong tot oud. De focus van bibliotheken wordt steeds meer verlegd van het uitlenen van boeken naar het vergroten van de zelfredzaamheid van kwetsbare groepen en het ondersteunen van en bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen. Met activiteiten als het Digitaal-huis en de Bibliotheek op School draagt de bibliotheek bij aan het bevorderen van taalvaardigheid van kinderen en volwassenen.

Wat gaan we er voor doen

Samen met de bibliotheek willen we de beleidsuitgangspunten voor de komende jaren uitwerken. De voorbereidingen voor een nieuwe subsidieovereenkomst zijn gestart. Daarin maken we vervolgens afspraken over de activiteiten van de bibliotheek die daaruit voortvloeien.

Samen met de museum-besturen willen we onderzoeken op welke wijze we de musea toekomstbestendig kunnen maken.

Voor inwoners en bezoekers van Opsterland is cultuur-toerisme een belangrijke invulling van het toeristisch product dat we aan willen bieden. De musea in de gemeente dragen in belangrijke mate bij aan het verhaal over Opsterland, dat we willen vertellen.

Wat gaan we er voor doen

We gaan onderzoeken op welke wijze de organisaties van de musea versterkt kunnen worden en welke rol de musea daarbij zelf hebben en wat verwacht mag worden van de gemeente. De eerste gesprekken daarover zijn gestart en zullen in 2022 vervolgd worden.

Ook gaan we onderzoeken in hoeverre samenwerking in Zuid-Oost Fryslân voor de musea wenselijk en mogelijk is.

Wij stimuleren en faciliteren culturele initiatieven

Wij herzien de subsidieregeling Cultuurpromotie.

Wat gaan we er voor doen

In overleg met het culturele veld is de regeling Cultuur Promotie geëvalueerd.

We volgen de door de gemeenteraad overgenomen aanbevelingen van de Rekenkamer Opsterland over de subsidieregeling Cultuur Promotie op.

Een voorstel voor aanpassingen van de regeling wordt eind 2021 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Doelstellingen

Wy wolle de Fryske taal werkenber en tagonklik hâlde

De Fryske taal makket diel út fan ús kultuer. It is van grut belang om it Frysk dêrom in wichtich plak te jaan yn ús deistich libben.

Maatregelen

Wy stimulearje dat ús ynwenners en de meiwurkers fan de gemeente Opsterlân it Frysk sprekke en brûke

Wat gaan we er voor doen

Ynwenners wurde útnoege om by kontakten mei de gemeente Opsterlân as se dat wolle safolle mooglik it Frysk te brûken.

De beliedsnota "Frysk en fierder" is yn 2021 aktualisearre. Wy meitsje op basis dêrfan in nij útfieringsplan, wêryn û.o. yn gearwurking meit it primair ûnderwiis it fergrutsjen fan de oandacht foar it Frysk in plak krije moat.

Oan de gemeenteried wurde ein 2021 in foarstel diene om it beliedsplan "Romte foar it Frysk" fêst te stellen

Thema Toerisme en recreatie

Doelstellingen

We optimaliseren de toeristische mogelijkheden ter versterking van de lokale economie

We bieden ruimte voor de ontwikkeling van de toeristische sector in Opsterland. Dit doen we door in de voorwaardenscheppende sfeer actief bij te dragen aan het optimaliseren van de toeristische mogelijkheden binnen Opsterland. Daarnaast verleiden we toeristen tot een meerdaags verblijf in Opsterland.

Maatregelen

Impuls openluchtzwembad Dundelle in Bakkeveen

Wij investeren extra in dit zwembad om het aantrekkelijker te maken. Deze eenmalige extra investering wordt bekostigd uit het budget (incl. reserve) voor recreatie en toerisme, Kansen Benutten.

Wat gaan we er voor doen

Met een deskundige en enthousiaste exploitant, klantgericht personeel, een goed onderhouden accommodatie en enkele gerichte aanpassingen kan recreatiecentrum Dúndelle nog lange tijd een belangrijke rol blijven spelen voor inwoners en ondernemers van Bakkeveen en de vele bezoekers van het dorp en de omliggende regio. In 2021 wordt in overleg met de nieuwe exploitant invulling gegeven aan de noodzakelijke aanpassingen.

Toeristen worden uitgenodigd om naar Opsterland te komen en om langer te verblijven in onze gemeente

De vijf gemeenten in Zuidoost-Friesland participeren in de Toerisme Regiomarketing Zuidoost-Friesland (TRZF) om zo de toeristische mogelijkheden binnen de regio Zuidoost-Friesland, en dus ook Opsterland, te versterken.

Het plan van aanpak van de TRZF geeft de positionering aan van Zuidoost Friesland als Het Andere Friesland. De toeristische ondernemers, bewoners, gemeenten en organisaties van Zuidoost-Friesland dragen de regio uit als een fantastische en aantrekkelijke bestemming.

Toerisme en recreatie is in de Regiodeal Zuidoost Friesland een belangrijk verbindend thema.

Wat gaan we er voor doen

We ontwikkelen in regionaal verband een evenementen- en activiteitenprogramma. We organiseren in regionaal verband creatieve (online) campagnes en persreizen.

Varen in de Friese wouden: we gaan de faciliteiten aan de wal verbeteren in regionaal verband

In samenwerking met de Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost-Friesland verbeteren we het gastheerschap rond de Turfroute.

Wat gaan we er voor doen

We organiseren ondernemersbijeenkomsten om de onderlinge samenwerking te stimuleren voor het versterken van het gastheerschap langs de Turfroute.

We zetten in op promotie en marketing van de Turfroute en Het Andere Friesland via social media, de website en persreizen. Daarnaast organiseren we routegebonden evenementen en arrangementen met als thematiek de Turfroute en de historie van de regio Zuidoost-Friesland in de vorm van regionale themaroutes (wandelen, fietsen, varen).

We stimuleren de samenwerking in de toeristische regio De Friese Wouden

De vijf gemeenten in Zuidoost-Friesland dragen bij aan de Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost-Friesland met als doel de bestemming Zuidoost-Friesland, Het Andere Friesland, met al haar kwaliteiten op de kaart te zetten (marketing) en de gasten in het gebied van goede informatie te voorzien (gastheerschap). Hierbij geeft de rijksbijdrage uit de Regiodeal (onderdeel Recreatie & Toerisme) een belangrijke financiële impuls.

Wat gaan we er voor doen

De stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland (voorheen Stichting Toeristisch Netwerk de Friese Wouden) geeft uitvoering aan het door hen opgestelde meerjarenplan 2020-2030, met de positionering 'het Andere Friesland'. Ook voert de stichting een projectplan uit ten behoeve van de Regiodeal, waarin doorontwikkeling van de stichting en het versterken van de ondernemerssamenwerking speerpunten zijn.

We verbeteren de fiets-, ruiters- en MTB-netwerken in regionaal verband

Voor inwoners en toeristen van de toeristische regio Zuidoost-Friesland moet het aantrekkelijk zijn om gebruik te maken van onze routenetwerken.

In regionaal verband gaan we verder met het ontwikkelen en realiseren van een ATB-routenetwerk en een men- en ruiterroutenetwerk in Het Andere Friesland.

Wat gaan we er voor doen

Er is een uitvoeringsplan gemaakt voor een regionaal ATB-netwerk en een netwerk van men- en ruiterspaden in Zuidoost-Friesland.

We zetten ons in voor het verbeteren van de staat van de fietspaden.

Voor inwoners en toeristen moet het aantrekkelijk zijn om gebruik te maken van de fietspaden in Opsterland.

Wat gaan we er voor doen

De gemeente sluit een overeenkomst met Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Provincie Fryslân. In 2022 wordt er vervolg gegeven aan het plan om de fietspaden in de omgeving van Bakkeveen/Wijnjewoude op te waarderen.

Verbonden partijen

De gemeenschappelijke regeling Recreatieschap De Marrekrite voert taken uit op het gebied van waterrecreatie en landrecreatie.

Thema Openbaar groen

Doelstellingen

De openbare ruimte is schoon, netjes, heel en uitnodigend

De openbare ruimte wordt netjes gehouden volgens het beeldkwaliteitsplan 2021-2025.

Maatregelen

De openbare ruimte wordt onderhouden conform het beeldkwaliteitsplan

De openbare ruimte wordt onderhouden volgens het nieuwe beeldkwaliteitsplan 2021-2025

Wat gaan we er voor doen

De openbare ruimte zal worden onderhouden volgens het nieuwe Beeldkwaliteitsplan. In dit geactualiseerde beleid zijn de kapitaalsgoederen op het juiste niveau, is er verbeterde aandacht voor biodiversiteit en burgerinitiatieven. Right to Challenge is hierin opgenomen.

Wateroverlast wordt zoveel mogelijk voorkomen

De afvoer van overtollig water moet op orde zijn in overeenstemming met het Beeldkwaliteitsplan 2021-2025.

De schouwwatergangen worden onderhouden volgens de wettelijke voorschriften van het Wetterskip.

Wat gaan we er voor doen

Het onderhoud van het rioolstelsel draagt bij aan het tegengaan van wateroverlast.

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

De gemeente krijgt circa €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, conform vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een groot deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Wat gaan we er voor doen

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren.

Doelstellingen

In Opsterland worden de landschappelijke en cultuurhistorische elementen op juiste waarde geschat

Bij ontwikkelingsinitiatieven borgen wij de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit door voor een goede inpassing te zorgen. Hiervoor is een overzichtskaart opgesteld met landschappelijke en groene cultuurhistorische elementen met de mogelijkheden tot bescherming hiervan.

Maatregelen

We inventariseren en beschermen gebiedsdekkend de groene en cultuurhistorische structuren

We gebruiken ter bescherming van landschappelijke en groene elementen/structuren de opgestelde overzichtskaart.

Wat gaan we er voor doen

De overzichtskaart wordt in 2022 verder aangevuld en betrokken bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Doelstellingen

We zetten ons in voor de bescherming en de verrijking van de biodiversiteit

Opsterland kan bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit op lokale schaal. Hierbij richten we ons eerst op de openbare ruimte en daarmee het beheer en onderhoud door de gemeente zelf. Bloeiende planten zijn onmisbaar voor insecten. Insecten bestuiven andere gewassen, het fruit wordt gegeten door dieren en deze dieren weer door andere dieren.

Maatregelen

Bij noodzakelijke bomenkap planten wij waar mogelijk en wenselijk nieuwe bomen terug

Wanneer de boven- en ondergrondse ruimte voor het planten van nieuwe bomen in voldoende mate aanwezig is, worden bij noodzakelijke kap één of meer nieuwe bomen teruggeplant. Daarbij wordt gekeken naar ziekte resistente soorten en soorten die de biodiversiteit bevorderen. Ook wordt er mogelijk herplant op andere plekken, als de herplant ter plaatse niet kan.

Wat gaan we er voor doen

Dit uitgangspunt is geborgd in het in 2020 vastgestelde Bomenbeleidsplan. Bij projecten en beheerwerkzaamheden is het behoud van de aanwezige bomen het uitgangspunt. In de APV wordt verankerd dat bij noodzakelijke kap herplant van nieuwe bomen aan de orde is. In de Omgevingsvisie nemen we het als "bouwsteen" mee.

We beheren ons openbaar groen zodanig dat de biodiversiteit toeneemt

In de openbare ruimte zijn de potentierijke (groen)gebieden in kaart gebracht. Het gaat om grasvelden, bermen, watergangen en inheemse beplantingen. In overleg met de dorpen kunnen wensen uit een dorp verder worden uitgewerkt.

Wat gaan we er voor doen

Sinds 2020 wordt een derde van het areaal gazons extensief beheerd met als doel de biodiversiteit te vergroten. In overleg met de dorpen wordt gekeken waar het openbaar groen diverser ingericht en/of beheerd kan worden.

Verbonden partijen

Een deel van het onderhoud van het openbaar groen wordt uitgevoerd door medewerkers van de verbonden partij NV Caparis.

Thema Sport

Doelstellingen

Wij zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties die bereikbaar zijn voor iedereen

Met sport en bewegen wordt de gezondheid van onze inwoners bevorderd. Hiertoe ondersteunen wij het verenigingsleven en blijven we de komende jaren meedoen aan de Regeling Brede Impuls Combinatiefuncties en zetten we buurtsportcoaches in binnen het Sociaal Domein. We nemen sportaccommodaties op in het strategisch vastgoedbeleid.

Maatregelen

Wij ontwikkelen een nieuwe sportaccommodatie in Gorredijk/Kortezwaag met ruimte voor topsport

Binnen het Mienshipsinitiatief rekt men aan de investerings- en exploitatiebegroting van SOC Kortezwaag. De Mienship heeft aangekondigd hiervoor een voorstel in te dienen bij de raad. Daar waar eerder de plannen voor De Skâns mee werden genomen in hetzelfde proces heeft het Mienshipsinitiatief aangegeven deze nu los te koppelen. Voor de ontwikkelingen van De Skâns zal een separaat voorstel worden ingediend.

Wat gaan we er voor doen

Een stichtingsmodel vormt de basis voor de investerings- en exploitatiebegroting van SOC Kortezwaag. Het Mienshipsinitiatief heeft aangegeven dat ze in het derde kwartaal van 2021 verwachten het voorstel in te dienen bij de raad.

Beleidsindicatoren

		Opsterland		Nederland	
Beleidsindicatoren	Eenheid	2016	2020	2016	2020
Niet sporters	% Niet sporters	50,9%	*	48,7%	*

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Deze tabel wordt elke vier jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 5 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	6.321	5.839	6.134	5.814	5.751	5.685
Baten	436	271	427	232	232	232
Saldo voor bestemming	-5.885	-5.568	-5.706	-5.581	-5.519	-5.453
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	55	146	125	125	125	125
Saldo na bestemming	-5.830	-5.422	-5.581	-5.456	-5.394	-5.328

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
5.1 Sportbeleid en activering	-100	-103	-3
5.2 Sportaccommodaties	-1.036	-1.159	-123
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-345	-345	-0
5.4 Musea	-68	-68	-
5.5 Cultureel erfgoed	-4	-4	-
5.6 Media	-599	-593	6
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.416	-3.433	-17
Saldo voor bestemming	-5.568	-5.706	-138
Storingsreserves			
Totaal storingsreserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Recreatie en toerisme	125	125	-
Onttrekking AR vrije deel tbv Essentaksterfte	21	-	-21
Totaal onttrekkingen reserves	146	125	-21
Saldo na bestemming	-5.422	-5.581	-159

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2022 € 159.000 nadeliger dan in 2021.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering geeft in 2022 een nadeel van € 3.000 ten opzichte van 2021.

De mutatie betreft een overig posten van € 3.000 nadelig.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties geeft in 2022 een nadeel van € 123.000 ten opzichte van 2021.

In 2022 zijn de kosten voor sportaccommodaties € 92.000 hoger dan in 2021 door een verschuiving van zwembad Dundelle van programma 6 naar programma 5. In programma 6 geeft dit een tegengesteld effect. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 20.000 en de doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 9.000. De overige posten zijn € 2.000 nadelig.

Taakveld 5.6 Media (Bibliotheken) geeft in 2022 een voordeel van € 6.000 ten opzichte van 2021.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 8.000. De overige posten zijn € 2.000 nadelig.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie geeft in 2022 een nadeel van € 17.000 ten opzichte van 2021.

De kosten voor onderhoud openbaar groen zijn € 91.000 lager dan in 2021. In 2021 waren kosten voor de kap en herplant van zieke essen geraamd op € 91.000, bestaande uit een incidenteel budget uit de begroting 2019 € 70.000 en een resultaatsbestemming van € 21.000. In 2022 is dit incidentele budget niet meer geraamd, dat geeft een voordeel. Het effect van de resultaatsbestemming wordt geneutraliseerd in de reserves. De afschrijvingslasten van het materieel binnen het groenbeheer zijn gestegen met € 20.000, dit geeft een nadeel. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 75.000, de doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 13.000.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 5.7.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Opsterland staat, net als veel andere gemeenten, voor grote uitdagingen in het sociaal domein. Vorig jaar is besloten een omvangrijk pakket van bezuinigingsvoorstellen in te voeren om de zorg voor de inwoners van Opsterland ook in de toekomst betaalbaar te houden.

Om de bezuinigingen te realiseren is ingezet op een transformatie van het sociaal domein. Daarbij ligt het accent op preventie, het voorkomen en verminderen van zwaardere zorg, het versterken van zelfredzaamheid en eigen kracht van de inwoners en ruimte voor eigen initiatieven van inwoners.

Wij zetten in op:

- lichte en algemene zorg waar mogelijk, complexe en gespecialiseerde zorg waar nodig;
- ondersteuning zo veel mogelijk dichtbij, op maat en passend bij de behoefte;
- vraag- en resultaatgericht;
- gericht op mogelijkheden, niet op onmogelijkheden.

Tevens wordt ingezet op het beter gebruikmaken van de voorliggende voorzieningen: hoe kan de zorg samen met de inzet van de dorpen en professionals dicht bij de mens worden gebracht, waardoor zwaardere zorg mogelijkerwijs voorkomen kan worden.

Landelijk gezien heeft tussen de 60% en 70% van de inwoners, die zich melden bij wijk- of gebiedsteams, financiële problemen. Werk kan helpen om het inkomen te verhogen, maar ook om meer structuur te ervaren, en kan bijdragen aan verbetering van de gezondheid. Om de transformatie verder vorm te geven moeten vervolgstappen gezet worden om de integrale dienstverlening aan inwoners op het gebied van werk, inkomen, (jeugd)zorg en ondersteuning verder te verbeteren, zodat de inwoners (nog) beter worden ondersteund.

Jeugd

Binnen de jeugdzorg wordt om de kosten te beheersen door de gemeente ingezet op:

- vergroten van de grip op instroom;
- vergroten van de invloed op intensiteit en duur van behandeltrajecten;
- vergroten van het kostenbewustzijn;
- toetsen van de ingezette zorg aan de financiële vergoeding;
- verbeteren van de inzet van de eigen hulpverlening door het gebiedsteam.

Het gebiedsteam ondersteunt kinderen en ouders bij lichte vragen over opvoeden en opgroeien tot het bieden van samenhangende zorg in de breedte. Kinderen zijn het meest geholpen wanneer de inzet in verbinding staat met het brede veld (integrale hulp, inzetten eigen mogelijkheden van ouders, en jongeren).

Het gebiedsteam is slechts verantwoordelijk voor circa 40% van de verwijzingen. 60% wordt verwezen via de huisarts, medisch specialist of GI (gecertificeerde instelling). Binnen het SDF zijn maatregelen ontwikkeld die meer grip bieden op het verlagen van de kosten, het beperken van directe verwijzingen en het vergroten van het aantal intensiteiten van zorg. Deze maatregelen worden meegenomen in de (voorbereiding op) het nieuwe inkoopmodel 2022 en de daarmee samenhangende brede evaluatie over SDF. Dit moet leiden tot beheersing van de kosten.

Daarnaast werkt het gebiedsteam van Opsterland aan een verdere versterking van de samenwerking met de huisartsen en de GI's.

Voor Opsterland specifiek is het opvallend dat er relatief veel kosten zijn voor jeugdzorgtrajecten met verblijf. Van onze totale uitgaven ZIN (Zorg in Natura) ging in 2019 25% naar verblijf. Het Fries gemiddelde en het landelijke gemiddelde is aanzienlijk lager. Een diepgaandere analyse is nodig om een plan van aanpak op te kunnen stellen om de verblijfskosten -daar waar mogelijk- terug te dringen. Er is in opdracht van het ministerie een onderzoek naar de noodzaak om structureel extra middelen

beschikbaar te stellen voor de jeugdzorg verricht. Daaruit is gebleken dat deze noodzaak aanwezig is. Zowel in VNG als in P10-verband is en wordt gelobbyd voor die extra middelen.

WMO

Bij alle gebruikers van huishoudelijke hulp wordt een herindicatie uitgevoerd. Dit betekent dat er met 720 inwoners gesproken moet worden over de benodigde huishoudelijke hulp. Daarbij wordt gewerkt met het vastgestelde normenkader waarbij we uitgaan van een gemiddelde van 2,1 uur per week.

Het door het Rijk ingevoerde abonnementstarief in de WMO heeft een aanzuigende werking en leidt tot meer aanvragen en uiteindelijk tot hogere kosten. Er wordt op dit moment door het ministerie onderzoek gedaan naar de consequenties van de invoering van het abonnementstarief. Door alle partijen (VNG, steden en P10) wordt een lobby gevoerd voor compensatie van de extra kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief.

Kaderstellende documenten

Ontwikkelagenda Inclusieve samenleving

Thema Uitvoering sociale wetgeving

Doelstellingen

We willen een afname van 10% van het aantal doorverwijzingen naar de Kredietbank en 20% toename van de inzet van vrijwilligers binnen de schuldhulpverlening

Door het inzetten op goede en slimme preventie en vroegsignalering kan voorkomen worden dat mensen doorverwezen moeten worden naar de financiële schuldhulpverlening door de Kredietbank. Enerzijds zorgt dit voor de gemeente voor minder uitgaven aan de Kredietbank. Anderzijds is het vanuit maatschappelijk oogpunt belangrijk om met mensen in contact te komen voordat de betalingsproblemen tot problematische schulden leiden.

Maatregelen

Op basis van de armoedemonitor en de behoeftepeiling actualiseren wij het armoedebeleid, met een focus op kinderen

Wij willen het bestaande armoedebeleid herijken en (nog) beter laten aansluiten bij de uitgangspunten die in het sociaal domein gehanteerd worden. Idealiter draagt ons armoedebeleid bij aan het in beweging komen en blijven. Hierbij passen we nieuwe inzichten toe. Het sociaal domein kent een grote bezuinigingsopgave en er moeten op diverse terreinen keuzes gemaakt worden die van invloed zijn op de ondersteuning die mensen van de gemeente mogen/kunnen verwachten. Dit is medebepalend voor de herijking van het armoedebeleid.

Wat gaan we er voor doen

In het sociaal domein is er sprake van een forse bezuinigingsopgave, die bepalend is voor de mogelijke herijking van het gemeentelijk armoedebeleid. Dit betekent dat we in 2022 verdergaan met de uitvoering van het bestaande beleid.

We zetten een pilot op voor een Geldloket, waar mensen terecht kunnen met vragen over financiën

Steeds meer nieuwkomers weten het Geldloket te vinden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het in een behoefte voorziet.

Wat gaan we er voor doen

We stellen het Geldloket open voor alle inwoners van de gemeente. Dit betekent dat iedereen die financiële vragen heeft hier in 2022 op een laagdrempelige manier terecht kan.

Wij zetten een netwerkoverleg op met (vrijwilligers)organisaties die betrokken zijn bij mensen met financiële problemen

Door gewijzigde wetgeving hebben we meer mogelijkheden gekregen voor het organiseren van vroegsignalering. In goede afstemming met onze netwerkpartners maken we actief gebruik van deze mogelijkheden.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 streven we naar een halfjaarlijks overleg met de betrokken netwerkorganisaties.

Doelstellingen

We willen het aantal personen dat onder bewind staat laten afnemen met 20%

Ondanks dat er inspanningen gedaan worden om het aantal personen onder bewind af te laten nemen, blijft de instroom nog steeds hoog. Dit wordt onder andere veroorzaakt door de geldende procedure, waarbij de rechtbank een beoordeling doet of onderbewindstelling noodzakelijk is. Landelijk wordt gewerkt aan een wetswijziging die ervoor moet zorgen dat deze procedure wordt aangepast en de gemeenten een rol krijgen in de beoordeling van de noodzakelijkheid van bewindvoering.

Maatregelen

We ontwikkelen andere (meer integrale en informele) vormen van ondersteuning op maat

Door de vroegsignalering van schuldensituaties te verbeteren kan de inzet van externe bewindvoering verlaagd worden en kan de budgetcoach worden ingezet. Blijvend aandachtspunt is de inzet van vrijwilligers bij ondersteuning van financiële problemen; niet elke situatie leent zich voor inzet van een vrijwilliger.

Wat gaan we er voor doen

We continueren onze aanpak om minder mensen onder bewind te hebben. In OWO zetten we in op een versterking van de relatie met externe bewindvoerders om zowel de instroom als de duur van de bewindvoering te verminderen. Wij zetten in op doorontwikkeling van de in 2021 geïmplementeerde werkwijze voor vroegsignalering van schulden.

Doelstellingen

Wij verhogen de uitstroom uit de bijstandsuitkering en verminderen de instroom ten opzichte van de benchmarkmiddelen

Het doel is om het aantal bijstandsuitkeringen te verminderen.

Maatregelen

Met de andere gemeenten in Zuidoost-Fryslân stellen we een marktwerkingsplan op

In dit marktwerkingsplan staan concrete acties met als centrale doel om in samenwerking met werkgevers uitkeringsgerechtigden te plaatsen op een betaalde baan. Dit gaat onder andere over regionale opleidingstrajecten, matching events, social return on investment (SROI) en het regionaal inzichtelijk maken van het klantenbestand.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 wordt een nieuw marktbeveiligingsplan opgesteld. In dit plan staan onder andere acties als het opzetten van regionale opleidingstrajecten, matching events en social return on investment. Hiermee bevorderen wij de arbeidsinschakeling en verstevigen wij de regionale banden met betrekking tot de werkgeversbenadering.

We brengen voor de werkgeversbenadering in samenwerking met de afdeling Economische Zaken de kansrijke sectoren en bedrijven opnieuw in kaart

We brengen de kansrijke sectoren en bedrijven in kaart. Dit is een doorlopend proces. Hierdoor kunnen we gericht met werkgevers in gesprek gaan over mogelijkheden voor het plaatsen van uitkeringsgerechtigden op betaalde banen en/of werkervaringsplaatsen. Ook krijgen we dan inzichtelijk waar een kloof zit tussen vraag en aanbod, en kunnen we hierop anticiperen.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 blijven wij deze onderlinge samenwerking tussen Werk en Inkomen en Economische Zaken doorzetten. Samen met Economische Zaken hebben wij kansrijke sectoren en bedrijven in beeld, zodat er gericht kan worden gesproken over de mogelijkheden voor het plaatsen van uitkeringsgerechtigden op betaalde banen en/of werkervaringsplaatsen.

We meten onze prestaties op het gebied van werk en inkomen

De gemeente Opsterland is deelnemer aan de landelijke Divosa Benchmark, een instrument waarmee gemeenten hun prestaties op het gebied van werk & inkomen kunnen meten en vergelijken met andere gemeenten.

Wat gaan we er voor doen

We blijven gebruik maken van de sturingsinformatie vanuit de Benchmark om indien nodig bij te sturen. Doel is het aantal uitkeringsgerechtigden t.o.v. het landelijk gemiddelde te verminderen.

Wij analyseren wat werkt bij de groep mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en ontwikkelen op basis daarvan een gerichte aanpak

Deze groep uitkeringsgerechtigden wordt in verhouding groter, doordat uitkeringsgerechtigden die aan het werk kunnen ook daadwerkelijk aan het werk zijn. Bij de aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt denken wij aan een combinatie van sociale activering, welzijnsbevordering en sport en bewegen.

Wat gaan we er voor doen

Wij starten met projecten gericht op gezondheidsbevordering door bewegen en gezonde voeding te stimuleren. Het doel hiervan is dat mensen zich beter gaan voelen en daardoor meer gaan participeren. Daarnaast gaan we verder met de Mobility Mentoring aanpak.

Wij continueren onze inzet 'aan de voorkant' met de aanpak " Meteen in Beweging" en poortwachter

Het is belangrijk de re-integratie vanaf dag één te starten. Hier beginnen wij al mee bij het eerste contact via de poortwachter en met de aanpak 'Meteen in Beweging'. Het doel is de uitkeringsgerechtigde zo snel mogelijk op te roepen, het recht op uitkering zo snel mogelijk vast te stellen en zo snel mogelijk een re-integratieplan te maken.

Wat gaan we er voor doen

De werkwijze 'Meteen in beweging' is succesvol en wordt in 2022 voortgezet. Om de aanpak te verstevigen gaan wij in 2022 opnieuw invulling geven aan heronderzoeken, waarin wij uitkeringsgerechtigden spreken met het oog op recht- en doelmatigheid. Wij continueren daarnaast de samenwerking met Caparis NV op het gebied van re-integratie, baanafsprakenbanen en Nieuw Beschut Werkplekken.

Wij zetten voor uitkeringsgerechtigden leer-werktrajecten op in kansrijke branches als zorg, groen en techniek

Leer-werktrajecten zijn een belangrijk voorschakeltraject voor mensen die in een kansrijke branche willen werken, maar niet de juiste achtergrond hebben. Door in samenwerking met scholen en werkgevers leer-werktrajecten op te zetten dichtten wij dit gat zoveel mogelijk.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 wordt opnieuw ingezet op leer-werktrajecten gericht op kansrijke branches en beroepen. Hierbij werken wij samen met scholen, werkgevers en Caparis NV.

Doelstellingen

Wij willen dat in 2022 30% van de nieuwkomers met een bijstandsuitkering is uitgestroomd naar werk en 60% participeert

De taal-werkstages zijn een zeer effectief instrument om de afstand tot de arbeidsmarkt van nieuwkomers te verkleinen. We gaan verder met het inzetten van dit instrument en verbreden de aanpak door de jobhunter ook te betrekken bij het vinden van plekken.

Maatregelen

Wij verhogen de inzet op een activerend weekvullend programma om te voorkomen dat nieuwkomers langer dan nodig gebruik maken van een uitkering

In de uitgevoerde evaluatie van het activeringsplan nieuwkomers is geconcludeerd dat het leren spreken van het Nederlands de belangrijkste sleutel is voor participatie (meedoen). Naast de inzet op het vinden van taal- en werkstages, werken wij aan het samenstellen van een weekvullend programma waar taalonderwijs een belangrijke rol gaat spelen. We zoeken hierbij ook de aansluiting bij de verdere vormgeving van het Taalplein. Dit sluit goed aan bij de rol die wij als gemeente krijgen als de nieuwe wet Inburgering wordt ingevoerd.

Wat gaan we er voor doen

De invoering van de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld tot 1 januari 2022. Samen met onze partners uit Oost- en Weststellingwerf gaan wij verder met het invullen van een weekvullend programma. Uitgangspunt is de activiteiten zoveel mogelijk lokaal (gemeentelijk) te organiseren.

Wij zetten in op het vinden van taal-werkstages

Taal-werkstages zijn een goed instrument om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. We willen onze inzet hierop verhogen.

Wat gaan we er voor doen

Wij willen meer maatschappelijke partners betrekken om tot een verbreding van het aanbod van taal-werkstages te komen. Deze stages worden meegenomen in de aanbesteding voor inkoop voor inburgeringstrajecten in OWO-verband.

Doelstellingen

Wij willen dat meer kinderen meedoen door het bereik van het Kindpakket te vergroten naar 80%

De kosten binnen het sociaal domein staan onder druk. Het vergroten van het bereik van het Kindpakket naar 80% van de kinderen willen we binnen het bestaande budget voor het Kindpakket realiseren.

Maatregelen

Wij stellen een plan van aanpak op voor het vergroten van de bekendheid en het gebruik van het Kindpakket

Het vergroten van het bereik maakt onderdeel uit van de herijking van het minimabeleid. Bij de herijking van het minimabeleid speelt dat er momenteel in het sociaal domein een forse bezuinigingsopgave ligt. Er worden op diverse terreinen keuzes gemaakt die van invloed zijn op de ondersteuning die mensen van de gemeente mogen/kunnen verwachten. De noodzakelijke bezuinigingen in het sociaal domein zijn ook bepalend voor het plan van aanpak om het bereik van het Kindpakket te vergroten.

Wat gaan we er voor doen

In het sociaal domein is er sprake van een forse bezuinigingsopgave, die bepalend is voor de mogelijke herijking van het gemeentelijk armoedebeleid. Het Kindpakket maakt hier onderdeel van uit. Dit betekent dat we in 2022 verder gaan met de uitvoering van het bestaande beleid.

Doelstellingen

Wij willen het aantal personen dat niet meedoet aan de samenleving (trede 1 en 2 van de Participatieladder) terugbrengen tot maximaal 20% van de bijstandspopulatie

Maatregelen

De methodiek Mobility Mentoring wordt onderdeel van ons ondersteuningspakket

Mobility Mentoring is een relatief nieuwe aanpak om mensen blijvend uit de armoede te helpen. De aanpak richt zich op duurzame economische zelfredzaamheid en daarmee het wegnemen van bronnen van stress, bijvoorbeeld op het gebied van schuldenproblematiek of re-integratie.

Wat gaan we er voor doen

De succesvolle pilot maakt dat we in 2022 de aanpak Mobility Mentoring implementeren in ons werkproces. Daardoor wordt deze onderdeel van het ondersteuningspakket van Werk en Inkomen en de budgetcoaches.

We voeren de Omgekeerde Toets in binnen de uitvoering; eerst bepalen wat de hulpvrager nodig heeft, dan hoe dit in regelgeving in te passen

De Omgekeerde Toets is een werkwijze die kan helpen bij het integraal oppakken van een hulpvraag. De medewerkers van het gebiedsteam zijn inmiddels getraind in het toepassen van de werkwijze.

Wat gaan we er voor doen

We onderzoeken in 2022 of we de werkwijze van de Omgekeerde Toets gaan implementeren in het gebiedsteam.

Wij onderzoeken hoe wij de tegenprestatie kunnen uitbreiden naar 4 uur per week

Er is een Plan van Aanpak opgesteld over de tegenprestatie. Daarin is de doelgroep geanalyseerd en is gekeken wie al een tegenprestatie verricht. In 2021 heeft een verdere analyse plaatsgevonden van de groep die nog geen tegenprestatie verrichtte, en zijn hier acties op ingezet. Een groot deel van cliënten doet momenteel al een tegenprestatie, dit aantal willen we verder verhogen.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 gaan wij door met de activering van uitkeringsgerechtigden die nog geen maatschappelijke activiteiten verrichten.

Doelstellingen

Wij willen leven in armoede tegengaan door de verzekeringspositie van mensen met een laag inkomen te verbeteren

De uitwerking van dit punt hangt samen met de herijking van het Minimabeleid. De herijking van het beleid moet nog plaatsvinden. Daarnaast hangt dit samen met een landelijke discussie over de toekomst van een collectieve ziektekostenverzekering voor minima en de noodzaak tot kostenbesparing in het sociaal domein.

Maatregelen

Wij voeren een onderzoek uit naar de effectiviteit van de bestaande regeling AV Friso

De collectieve ziektekostenverzekering maakt deel uit van het gemeentelijk armoedebeleid. Het onderzoek is nog niet uitgevoerd, omdat er een aantal ontwikkelingen zijn die te maken hebben met de gemeentelijke collectieve ziektekostenverzekering. In de eerste plaats is dit de landelijke discussie over het al dan niet kunnen handhaven van een collectieve verzekering voor minima. In de tweede plaats moet er ingrijpend bezuinigd worden in het sociaal domein.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 zal een verdere uitwerking van het in 2021 uitgevoerde onderzoek plaatsvinden.

Verbonden partijen

In het kader van de herstructurering Sociale Werkvoorziening is ervoor gekozen de GR SW Fryslan te wijzigen in een bedrijfsvoeringsregeling. Dit betekent dat de gemeenten een directe relatie krijgen met de uitvoeringsorganisatie Caparis NV en daar niet een gemeenschappelijke regeling tussen zit. Hiermee kunnen wij als één van de eigenaren directer sturing geven.

Thema Maatschappelijke ondersteuning

Doelstellingen

We gaan meer algemene, lokale en toegankelijke voorzieningen realiseren

De vrij toegankelijke (algemene) voorziening van dagbesteding in Gorredijk, Ureterp en Beetsterzwaag is succesvol. Mensen kunnen er zonder indicatie van de gemeente en naar eigen behoefte gebruik van maken. De hoge mate van tevredenheid bij inwoners en zorgpartijen gekoppeld aan de reductie van de zorgkosten voor de gemeente, stimuleert uitbreiding van het aantal vrij toegankelijke voorzieningen.

Maatregelen

Wij gaan met dorpen en professionele zorgpartijen in gesprek om te kijken welke voorzieningen (dagbesteding, respijt zorg) lokaal kunnen worden opgezet

Er worden lokaal door vrijwilligers activiteiten georganiseerd, die een positief effect hebben op de leefbaarheid van het dorp. Niet iedereen is in staat om aan die activiteiten mee te doen. Samen met de vrijwilligers en professionele zorgpartijen gaan we kijken of er lokaal activiteiten kunnen worden opgezet, die ook bezocht kunnen worden door dorpsgenoten die nu nog in een ander dorp naar dagbesteding gaan.

Wat gaan we er voor doen

Wij gaan verder met het uitbreiden van dagbesteding als algemene voorziening. We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij de initiatieven die in de dorpen ontstaan.

Doelstellingen

Wij faciliteren het langer thuis blijven wonen

Landelijk beleid is erop gericht dat mensen lang zelfstandig wonen. Dat is niet altijd zo vanzelfsprekend. Met het verstrekken van algemene en maatwerkvoorzieningen en het ondersteunen van de mantelzorgers (respijtzorg) proberen we zo lang mogelijk zelfstandig wonen te ondersteunen. Op basis van de (eerste) netwerkbijeenkomsten gaan we in 2022 inventariseren of en hoe we ons huidige aanbod bij het langer thuiswonen moeten herzien.

Maatregelen

We bieden blijversleningen en verzilverleningen aan om gebruik van de Wmo te voorkomen

De blijvers- of verzilverlening kan onder andere worden ingezet om aanpassingen aan de woning te realiseren, waardoor de bewoner langer zelfstandig kan wonen. Het beroep op Wmo-woningaanpassingen kan daardoor afnemen.

Wat gaan we er voor doen

We gaan een evaluatie van de huidige regeling van de blijvers- en verzilverleningen uitvoeren om te zien of deze bijdraagt aan het behalen van onze doelstelling. Aan de hand van de evaluatie gaan we, als dit noodzakelijk is, aanpassingen in de regeling doorvoeren.

We informeren inwoners over technische hulpmiddelen

De ontwikkeling van technische hulpmiddelen gaat snel. De markt informeert de inwoner uitgebreid dat deze hulpmiddelen bijdragen aan zelfstandigheid. De gemeente informeert inwoners ook en stimuleert hen om vooral zelf te investeren in technologie. Waar dat niet lukt kan de blijverslening worden ingezet.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 gaan we door met de inzet van de huistest. Deze huistest geeft inzicht in de mogelijkheden die mensen zelf in kunnen zetten om het mogelijk te maken in hun eigen woning te blijven wonen.

We organiseren individuele voorzieningen op maat voor inwoners die dat nodig hebben

Bij het verstrekken van voorzieningen wordt ingezet op de meest efficiënte voorzieningen die passen bij de hulpvrager. Voorzieningen zijn gericht op het zo zelfstandig mogelijk functioneren van mensen. We zien een toename van het aantal personen dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening, als gevolg van de vergrijzing. Dit is ook het gevolg van de invoering van het abonnementstarief.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 gaan we door met het nemen van maatregelen die de instroom in de Wmo verlagen. Daarnaast zetten we in op de inzet van de gemiddelde intensiteit en de duur van de individuele voorzieningen.

We stimuleren met verschillende voorzieningen/projecten ondersteuning van inwoners door het eigen netwerk

We zetten blijvend in op het stimuleren van activiteiten die ertoe bijdragen dat inwoners meer vanuit het eigen netwerk worden ondersteund met als doel dat inwoners langer thuis kunnen blijven wonen.

Wat gaan we er voor doen

De acties die we in 2022 gaan uitvoeren ter versterking van het eigen netwerk van inwoners, komen grotendeels uit de Preventie-agenda. We gaan:

- tijdens de ambtelijke overleggen met elk Plaatselijk Belang inventariseren hoe de lokale netwerken ten aanzien van welzijn en preventie versterkt kunnen worden;
- een regeling ontwikkelen voor dorpskamers (een laagdrempelige voorziening waar iedereen terecht kan voor een praatje, activiteit etc.);
- elk dorp uitnodigen om een netwerkbijeenkomst te organiseren over welzijn in de dorpen en dan met name wat er nodig is bij het ouder worden;
- op basis van de (eerste) netwerkbijeenkomsten inventariseren of en hoe we de professionele ondersteuning van mantelzorgers moeten herzien;
- een maatwerkregeling ontwikkelen voor vrijwilligersondersteuning.

Wij stellen een uitvoeringsprogramma op voor de Visie preventie en welzijn

Wij hebben een visie op preventie en welzijn opgesteld, omdat wij willen dat inwoners zo lang mogelijk gezond, veilig en zelfstandig kunnen zijn. Preventie kan hierin een belangrijke rol spelen. Naast een visie hebben we een uitvoeringsprogramma samengesteld. Dit programma moet bijdragen aan de discussie waar we qua preventie mee door willen gaan, wat we anders willen doen en met welke activiteiten we willen stoppen. Het aantoonbare effect van activiteiten speelt hierin een belangrijke rol.

Wat gaan we er voor doen

- In het uitvoeringsplan 2021-2023 hebben we 7 actielijnen uitgezet. Deze komen terug in de volgende tactische maatregelen: vrijwilligers, kansrijke start, programma gezondheid, beleidsanalyse jeugd, schuldhulpverlening, langer thuis wonen en eenzaamheid.
- Tijdens de ambtelijke overleggen met elk plaatselijk belang wordt geïnventariseerd hoe de lokale netwerken ten aanzien van welzijn en preventie versterkt kunnen worden.
- We ontwikkelen een regeling voor dorpskamers.

Doelstellingen

Wij willen dat minder mensen zich eenzaam voelen

De medewerkers van het Gebiedsteam hebben aandacht voor mensen met eenzaamheidsgevoelens en proberen hen te stimuleren om iets aan dat gevoel te doen. Zelf actie ondernemen of meedoen aan lokaal georganiseerde activiteiten zijn dan de opties. Als daar begeleiding bij nodig is, dan kan een maatwerkvoorziening worden ingezet.

Maatregelen

We nodigen elk dorp uit om een netwerkbijeenkomst te organiseren over het welzijnswerk en bespreken daar ook het thema eenzaamheid

Wat gaan we er voor doen

Op basis van de (eerste) netwerkbijeenkomsten gaan we inventariseren of en hoe we de professionele ondersteuning van eenzaamheid moeten herzien.

Doelstellingen

Wij willen de 'o-lijn' versterken door vrijwilligers zo goed mogelijk te ondersteunen

De lokale infrastructuur van vrijwilligers en vrijwilligerswerk is groot, maar divers. Indien vrijwilligers ondersteuning nodig hebben om hun werk te kunnen doen of om met nieuwe doelgroepen om te gaan, dan is ondersteuning mogelijk. We gaan stimuleren dat mensen, die nu vaak op voorzieningen van de gemeente zijn aangewezen, weer zoveel mogelijk gaan meedoen aan de activiteiten in het dorp.

Maatregelen

Wij gaan de dorpen en bewoners ondersteunen bij de zorg voor elkaar

Wat gaan we er voor doen

- Het nieuw opgerichte kernteam welzijn en preventie van de gemeente gaat dorpen ondersteunen in het eigen welzijnswerk. Dit wordt eind december geëvalueerd.
- Code Hans gaat vrijwilligers(organisaties) ondersteunen met het nieuwe online platform "Voor Elkaar Plein". Dit wordt eind december geëvalueerd.
- We nodigen elk dorp uit om een netwerkbijeenkomst te organiseren over het welzijnswerk, met name wat er nodig is bij het ouder worden, en ondersteunen dit waar nodig.
- We gaan Ureterp, Beetsterzwaag en Gorredijk ondersteunen bij de uitkomsten van hun netwerkbijeenkomst (ook gerelateerd aan maatregel over initiatieven uit het dorp).
- Op basis van de (eerste) netwerkbijeenkomsten gaan we inventariseren of en hoe we de professionele ondersteuning van mantelzorgers moeten herzien.
- We inventariseren behoefte van dorpen bij ondersteuning/opleiding van omtinkers.
- We ontwikkelen een maatwerkregeling voor vrijwilligersondersteuning.

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Bij de inkoop en de daarmee samenhangende beleidsvoorbereiding van Jeugdhulp en delen van de Wmo werken we samen in de centrumregeling Sociaal Domein Fryslân (SDF). Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Jeugdhulp

Doelstellingen

We verbeteren de vroegsignalering van kwetsbare kinderen

We borgen de vroegsignalering voor alle leeftijden door goede afspraken in de keten en een preventieaanbod voor de jeugd.

Maatregelen

We maken een sluitende aanpak door middel van samenwerking rondom de vroegsignalering van het jonge kind.

Door middel van het project Kansrijke start verbeteren we in 2022 de samenwerking in de keten waardoor we een betere signalering en werkwijze voor kwetsbare kinderen krijgen.

Wat gaan we er voor doen

Na het opstellen van de coalitie met de samenwerkingspartners, zal in 2022 de verdere samenwerking met de ketenpartners vorm krijgen.

We ontwikkelen een integrale aanpak tussen onderwijs en de zorg voor jeugd

Door middel van goede afspraken en een versterkte samenwerking met de scholen in Opsterland en het project EED, zal in 2022 de aanpak zorg en onderwijs verder ontwikkeld worden.

Wat gaan we er voor doen

De bestaande afspraken zullen worden gemonitord en geëvalueerd en indien nodig aangepast worden.

We spannen ons in voor een aanbod ten aanzien van vrije tijd, sport en specifieke thema's rondom gamen en mediagebruik, roken, sexting, alcohol en drugs onder andere door middel van voorlichting in het onderwijs.

We hebben een brede scope op het welzijn van jeugdigen en proberen indien nodig hierbij aanbod te creëren. Zo is er in 2022 aandacht voor het jeugdsozenbeleid, voorlichting ten aanzien van verschillende problematieken en ander preventief aanbod om zo vroeg mogelijk te kunnen bijsturen bij problemen. We hebben een goede samenwerking met netwerkpartners.

Wat gaan we er voor doen

- Er is jeugdbeleid opgesteld.
- Er is een aanbod voor voorlichting ontwikkeld en uitgevoerd op de scholen.
- Er is een breed preventief aanbod voor jeugd.

Doelstellingen

Wij willen een efficiëntere toegang tot zorg

We blijven onderzoeken in hoeverre gezinnen de toegang tot de zorg het meest efficiënt kunnen vinden bij verschillende vraagstukken.

Maatregelen

In de gemeentelijke organisatie borgen we de gemaakte afspraken ten aanzien van inkoop 2022 en contractmanagement

Wat gaan we er voor doen

De bestaande inkoop en contractmanagement is geborgd in de gemeentelijke organisatie en wordt regelmatig beoordeeld en aangepast.

We gaan in de uitvoering onze werkprocessen evalueren en aanpassen aan nieuwe afspraken

Wat gaan we er voor doen

In 2022 evalueren we de bestaande werkprocessen naar tevredenheid, werkbaarheid en toepasbaarheid op het nieuwe inkoopstelsel. We passen nieuw verworven kennis over (aangepaste) wet- en regelgeving toe en onderzoeken of er nieuwe werkprocessen zijn ontstaan die moeten worden beschreven.

We maken gericht samenwerkings- en resultaatafspraken met zorgaanbieders over tarieven, intensiteiten en wat Jeugd-, Wmo- en Wlz zorg is

Om ervoor te zorgen dat de zorg vanuit de juiste wet vergoed wordt, is het nodig gericht samenwerkings- en resultaatafspraken te maken. Hierbij moeten wij ervoor zorgen dat iedereen over voldoende informatie en kennis beschikt.

Wat gaan we er voor doen

Er zijn gerichte afspraken gemaakt zowel intern als met betrokken samenwerkingspartners ten aanzien van de verschillende financieringsvormen.

We onderzoeken en evalueren de effectiviteit van de toegang

Wat gaan we er voor doen

We monitoren volgens een cliënttevredenheidsonderzoek de effectiviteit van de toegang.

We ontwikkelen een werkwijze voor de samenwerking bij externe verwijzing op hoge intensiteiten

We dragen zorg voor een goede samenwerking en gerichte afspraken met externe verwijzers en monitoren en controleren hoge intensiteiten op kostenefficiëntie en uitvoerbaarheid.

Wat gaan we er voor doen

We hebben in 2022 een werkwijze ontwikkeld voor externe verwijzingen van hoge intensiteiten.

Doelstellingen

Wij zorgen voor een goede begeleiding van kwetsbare kinderen

We investeren in de kwaliteit van het gebiedsteam, gericht op kortdurende, snelle en efficiënte hulp waaronder het doorverwijzen naar passende hulp.

Maatregelen

We ontwikkelen en monitoren een eenduidige werkwijze voor de indicaties van de jeugdwet

Door het nieuwe Friese ondersteuningsplan kunnen we in 2022 een eenduidige werkwijze vormgeven.

Wat gaan we er voor doen

We implementeren in 2022 het Friese ondersteuningsplan, waardoor we een eenduidige werkwijze ontwikkelen.

We volgen en begeleiden de jeugdigen die geïndiceerd zijn voor de jeugdwet

Wanneer jeugdigen na zorgvuldige indicatiestelling een beschikking voor jeugdhulp krijgen, dragen wij zorg voor een goede begeleiding naar de jeugdhulp en volgen we het verloop van het traject. We sturen bij indien nodig.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 is er een goede werkwijze voor het volgen en ondersteunen van jeugdigen die geïndiceerd zijn voor de jeugdwet.

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Bij de inkoop en de daarmee samenhangende beleidsvoorbereiding van Jeugdhulp en delen van de Wmo werken we samen in de centrumregeling Samenwerking Sociaal Domein Fryslân. Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Dorpenbeleid en dorpshuizen

Doelstellingen

In elk dorp is een dorpshuisfunctie aanwezig

De leefbaarheid en ruimte om elkaar te ontmoeten in de dorpen vinden wij belangrijk. Met de dorpshuizen en multifunctionele centra wordt hieraan een bijdrage geleverd.

Maatregelen

Wij ondersteunen het in stand houden van dorpshuizen/mfa's

In 2021 is een nieuwe kadernotitie dorpshuizen opgesteld en ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Wat gaan we er voor doen

De kadernota dorpshuizenbeleid is eind 2021 vastgesteld door de raad. In 2022 geven we uitvoering aan deze kadernota.

Doelstellingen

Wij ondersteunen en faciliteren initiatieven vanuit de dorpen

Als bij een initiatief vanuit een van de dorpen hulp wordt gevraagd van de gemeente, dan gaan wij graag met de initiatiefnemers in gesprek. In dat gesprek bespreken we hoe de gemeente kan faciliteren of ondersteunen. Dit geldt ook voor plannen van inwoners om een taak van de gemeente over te nemen (right to challenge).

Maatregelen

We maken afspraken met plaatselijke belangen over uitvoering van de dorpsvisies

Een dorpsvisie dient onder meer gebaseerd te zijn op zo actueel mogelijk objectieve gegevens. Dat zijn de dorpspiegels.

Wat gaan we er voor doen

De dorpspiegels worden in 2022 geactualiseerd. In 2021 is een start gemaakt met de gesprekken met de verschillende plaatselijk belangen en mogelijk ook besturen van dorpshuizen over hoe uitvoering gegeven kan worden aan het opstellen van de dorpsvisies en de uitvoering daarvan.

We zetten een dorpsregisseur in

De dorpsregisseur fungeert als spin in het web tussen de verschillende partijen en de gemeente. De inwoners, plaatselijk belangen en dorpssteunpunten kunnen bij deze dorpsregisseur terecht voor contact met de gemeente en de coördinatie van processen.

Overigens wordt de term dorpsregisseur vervangen door dorpencoördinator. Dit doet recht aan het feit dat deze in meerdere dorpen werkzaam is en aan het idee van gekanteld werken.

Wat gaan we er voor doen

In 2020 is de dorpencoördinator benoemd. Het gaat hier om een pilotperiode voor 2 jaar, waarbij we aan het eind beoordelen of de gewenste effecten zijn bereikt.

Wij werken samen met de dorpen en plaatselijke belangen

Wij zien de leefbaarheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven, woon- en energiecoöperaties, overige maatschappelijke organisaties en de gemeente. Deze samenwerking versterken we door de volgende uitgangspunten te hanteren:

- De basis, dat zijn de inwoners zelf. De eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen en hun omgeving staan daarom centraal. Waar nodig ondersteunen wij mensen om mee te doen. Daarbij bieden wij maatwerk.
- We verlangen van mensen en stimuleren ze dat ze hun talenten en capaciteiten benutten. Iedereen kan (betaald of onbetaald) iets bijdragen aan de samenleving. Mensen hebben soms beperkingen, maar altijd talenten en mogelijkheden.
- We hebben in Opsterland een goed ontwikkelde basisinfrastructuur van vrijwilligersorganisaties in de dorpen. We benutten zoveel mogelijk de kracht van deze structuur. We ondersteunen en faciliteren deze organisaties optimaal, zodat zij activiteiten kunnen ontwikkelen of beschikbaar kunnen stellen. Daarbij kan in verschillende samenstellingen (projectgroepen) of netwerken worden gewerkt.
- De werkwijze en het contact organiseren we dichtbij mensen. Hierbij kijken we welke werkwijze het beste past bij de opgaven. Ook hiervoor geldt maatwerk.

We bespreken daarnaast met plaatselijk belangen hoe zij vinden dat de samenwerking versterkt kan worden.

Wat gaan we er voor doen

Met alle plaatselijk belangen wordt zowel bestuurlijk als ambtelijk overleg gevoerd.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	579	594	602	633	761	776	792	796
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 tot en met 21 jarigen	1%	1%	1%	*	1%	1%	1%	*
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	% Kinderen in uitkeringsgezin	5%	5%	5%	*	7%	7%	6%	*
Achterstand onder de jeugd - Werkloze jongeren	% Werkloze jongeren	3%	2%	2%	*	2%	2%	2%	*
Netto arbeidsparticipatie	% Van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	67%	68%	70%	68%	67%	68%	69%	68%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	333	310	287	378,5 [^]	419	401	382	459,7 [^]
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	343	246	193	173	271	305	207	202
Jongeren met jeugdhulp	% Van alle jongeren tot 18 jaar	10,6%	10,6%	11,0%	10,2%	11,4%	11,8%	12,3%	11,9%
Jongeren met jeugdbescherming	% Van alle jongeren tot 18 jaar	1,7%	1,8%	1,7%	1,9%	1,2%	1,2%	1,2%	1,2%
Jongeren met jeugdreclassering	% Van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	0,2%	0,2%	*	0,4	0,4%	0,4%	0,4%
WMO Clienten met een maatwerkarrangement	Aantal per 10.000 inwoners	560	570	600	610	620	640	680	700

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

[^] De stijging van het aantal personen met een bijstandsuitkering t.o.v. 2019 wordt veroorzaakt door het beroep dat is gedaan op de (tijdelijke) TOZO regeling. Zonder deze regeling zien we geen significante wijziging in dit aantal bij de gemeente Opsterland

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 6 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	40.090	38.107	37.578	36.394	35.695	35.654
Baten	12.254	9.625	10.343	9.438	9.388	9.388
Saldo voor bestemming	-27.836	-28.481	-27.235	-26.957	-26.308	-26.266
Mutaties reserves						
Lasten	30	30	30	30	30	30
Baten	37	117	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-27.829	-28.394	-27.265	-26.987	-26.338	-26.296

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.900	-1.764	136
6.2 Wijkteams	-587	-645	-58
6.3 Inkomensregelingen	-2.051	-1.995	56
6.4 Begeleide participatie	-3.559	-3.418	142
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.382	-1.181	200
6.6 Maatw erkvoorziening (WMO)	-1.116	-1.155	-39
6.71 Maatw erkdienstverlening 18+	-6.323	-6.216	107
6.72 Maatw erkdienstverlening 18-	-9.469	-8.722	747
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-514	-523	-9
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-1.580	-1.616	-35
Saldo voor bestemming	-28.481	-27.235	1.246
Stortingen reserves			
Verbouw dorpshuizen	-30	-30	-
Totaal stortingen reserves	-30	-30	-
Onttrekkingen reserves			
Onttrekking AR vrije deel tbv Inburgering	54		-54
Onttrekking AR vrije deel tbv Duurzaamheidsagenda	43		-43
Onttrekking AR vrije deel tbv Welzijsw erk	20		-20
Totaal onttrekkingen reserves	117	-	-117
Saldo na bestemming	-28.394	-27.265	1.129

Toelichting op de financiën

Het saldo van dit programma is in 2022 € 1.129.000 voordeliger dan in 2021.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie geeft in 2022 een voordeel van € 136.000 ten opzichte van 2021.

In 2021 was sprake van enkele incidentele budgetten, voor Inburgering € 54.000 (budgetoverheveling), voor Statushouders € 21.000 en voor welzijnswerk Gebiedsteams € 20.000 (budgetoverheveling). Deze budgetten zijn er in 2022 niet, dus een voordeel in 2022 van € 95.000. Vanaf 2022 is er wel een structureel hoger budget beschikbaar van € 60.000 voor Inburgering. Dit geeft ten opzichte van 2021 een nadelig effect van € 60.000. Daarnaast is een budget van € 92.000 voor MFC Bakkeveen overgeheveld naar programma 5, taakveld 5.2 Sportaccommodaties. Zie ook de toelichting bij programma 5. Dit is dus budgettair neutraal, maar in dit programma een voordeel van € 92.000. Daarnaast is het budget voor welzijnswerk Gebiedsteams structureel met € 69.000 verlaagd omdat de taken gericht op preventie vanaf 2022 in de formatie zijn opgenomen en dus vanuit het personeelsbudget worden gedekt. Zie ook de toelichting bij programma 0. Dit is dus budgettair neutraal maar voor dit programma een voordeel van € 69.000.

De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 59.000, terwijl de doorberekening van de rentekosten zorgt voor een nadelig effect van € 2.000.

Overige posten € 1.000 voordeliger.

Taakveld 6.2 Wijkteams geeft in 2022 een nadeel van € 58.000 ten opzichte van 2021.

Het nadelig saldo op dit taakveld wordt geheel veroorzaakt door de doorberekening van de personeelslasten.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen geeft in 2022 een voordeel van € 56.000 ten opzichte van 2021.

De raming voor de kosten van de bijstandsuitkeringen is € 44.000 hoger dan in 2021. Ook was er tot en met 2021 een tijdelijk budget van € 144.000 voor extra heronderzoeken (uitbreiden tegenprestatie). Dit geeft dus nu in 2022 een voordeel van € 144.000. Daarnaast geeft de doorberekening van de personeelslasten een nadeel van € 44.000.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie geeft in 2022 een voordeel van € 142.000 ten opzichte van 2021.

In 2022 is de raming voor de structurele gemeentelijke bijdrage aan SW Fryslân conform het meerjarenperspectief uit de begroting 2021 met € 138.000 naar beneden bijgesteld. De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 4.000. Naast de hogere personeelskosten zijn er minder fte's toegerekend aan dit taakveld.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie geeft in 2022 een voordeel van € 200.000 ten opzichte van 2021.

Tot en met 2021 werden de salariskosten voor het taakveld Werk rechtstreeks aan dit taakveld doorberekend. Vanaf 2022 gaat dit via de doorberekening van personeelslasten, conform de andere taakvelden. Daardoor kan het budget hier met € 378.000 worden verlaagd. Dat geeft bij dit programma een voordeel. In programma 0 geeft dit een zelfde nadeel (minder doorberekende salariskosten). Dit is dus budgettair neutraal, zie ook de toelichting bij programma 0. Daarnaast is er incidenteel voor de jaren 2022 en 2023 een extra budget beschikbaar voor inhuur met betrekking tot de Wet Inburgering van € 60.000. In 2022 dus een nadeel van 60.000 ten opzichte van 2021. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 118.000.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO) geeft in 2022 een nadeel van € 39.000 ten opzichte van 2021.

Het nadelig saldo op dit taakveld wordt geheel veroorzaakt door de doorberekening van de personeelslasten.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ geeft in 2022 een voordeel van € 107.000 ten opzichte van 2021.

Het budget voor maatwerkdienstverlening WMO is in 2022 € 100.000 lager dan in 2021. Dit is nog het gevolg van het meerjareneffect van de bij de begroting 2020 afgesproken bezuinigingen. Dit zelfde geldt voor de kosten van schuldhulpverlening voor een bedrag van € 25.000. Dit is dus in 2022 een voordeel van € 125.000 ten opzichte van 2021. Daarnaast gaf de doorberekening van de personeelslasten een nadeel van € 18.000.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- geeft in 2022 een voordeel van € 747.000 ten opzichte van 2021.

Het budget voor maatwerkdienstverlening Jeugd is in 2022 € 644.000 lager dan in 2021. Dit heeft als oorzaak de invoering van het woonplaatsbeginsel. Het rijk heeft op basis van deze maatregel de gemeente gekort voor € 644.000. Zie ook de toelichting bij programma 0. Verder is dit budget in 2022 nog verlaagd met € 213.000 als gevolg van het meerjareneffect van de bij de begroting 2020 afgesproken bezuinigingen. Samen geeft dit in de begroting 2022 dus een voordeel van € 857.000 ten opzichte van de begroting 2021. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 112.000.

Overige posten een voordeel van € 2.000.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ geeft in 2022 een nadeel van € 9.000 ten opzichte van 2021.

Het nadelig saldo op dit taakveld wordt geheel veroorzaakt door de doorberekening van de personeelslasten.

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- geeft in 2022 een nadeel van € 35.000 ten opzichte van 2021.

Het nadelig saldo op dit taakveld wordt geheel veroorzaakt door de doorberekening van de personeelslasten.

Taakveld 0.10 Reserves geeft in 2022 een nadeel van € 117.00 ten opzichte van 2021.

In 2021 zijn 3 budgetten incidenteel verhoogd door een budgetoverheveling vanuit 2020. Dit betreft € 54.000 voor Inburgering (zie taakveld 6.1), € 20.000 voor welzijnswerk gebiedsteams (zie ook taakveld 6.1) en € 43.000 voor de duurzaamheidsagenda. Deze laatste uitgave is geboekt in programma 7, taakveld 7.4 milieubeheer. Deze budgetoverhevelingen zijn in 2021 bij dit programma aan de algemene reserve onttrokken, hier dus een bate. Deze bate is er niet in 2022. Daarom hier nu een nadelig effect van € 117.000.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar verbetering van de biodiversiteit, vermindering van CO₂-uitstoot en het zijn van een 'Fairtrade Gemeente'. Hierbij schatten we gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen op waarde.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en gebruikmaken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten

Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)

Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005) & Evaluatie Milieubeleidsplan 2005 - 2015

Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)

Milieuprogramma 2011-2015 (2011)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Watertakenprogramma 2020 – 2025

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020 - 2024
OWO-gemeenten

Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014

Ontwikkelagenda's Duurzaam, Leefbaar en Inclusief Opsterland

Omgevingsvisie 2015-2030

Uitvoeringsplan Energietransitie

Zonneplan Opsterland

Thema Milieu

Doelstellingen

Het rioolstelsel is klimaat- en toekomstbestendig

Wanneer riolering aan vervanging toe is vervangen we deze door een klimaatbestendig gescheiden stelsel. Nieuw aan te leggen riolering bij uitbreidingsplannen leggen we zodanig aan dat deze klimaatadaptief en toekomstbestendig is. Alleen daar waar gescheiden riool niet doelmatig kan worden aangelegd vervangen we het riool door een gemengd riool. Naast het aanpassen van de riolering op het moment van vervanging kijken we naar maatregelen die we aan het riool kunnen koppelen om te zorgen voor opvang van de klimaatveranderingen. Te denken valt hierbij aan het aanleggen van wadi's of aanpassingen aan de weg om tijdelijk opvang van wateroverlast op en naast de weg mogelijk te maken.

Maatregelen

Uitvoeren van het gemeentelijk rioleringsplan

Wanneer riolering aan het einde komt van de theoretische levensduur, dan wordt deze tijdig geïnspecteerd. Voor geconstateerde problemen zijn dan maatregelen nodig. Door klimaatverandering ontstaan er mogelijk capaciteitsproblemen. Klimaat-adaptieve aanpassingen in het openbaar gebied

dragen bij aan verbeterde opvang en retentie van water, waardoor er minder piekbelasting is van het rioolstelsel.

Wat gaan we er voor doen

We zorgen dat onze rioolinspectiegegevens niet ouder zijn dan 10 jaar.
Per dorp zijn er plannen opgesteld waarin mogelijke oplossingen staan om de problemen door klimaatverandering aan te pakken.

Doelstellingen

Wij willen de kwaliteit van onze leefomgeving (bodem, lucht en water) verbeteren voor de toekomst

De kwaliteit van onze leefomgeving (bodem, lucht en water) verbeteren voor de toekomst.

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

De gemeente krijgt circa €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, conform vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een groot deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Wat gaan we er voor doen

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren.

Doelstellingen

We streven naar het behoud van de duisternis 's nachts voor de natuur en de dieren

Een gezonde flora en fauna is nog steeds een belangrijke kwaliteit van de gemeente Opsterland. In het kader van de Omgevingswet zal het voorkomen van lichthinder verder geïmplementeerd worden.

Maatregelen

Wij wijzen zones in het buitengebied aan om de duisternis te vergroten

In 2022 gaan we op basis van de Omgevingsvisie onderzoeken welke gebieden in aanmerking komen om als duisternisgebied aangewezen te worden. In deze gebieden zullen beperkingen gaan gelden voor lichtgebruik.

Wat gaan we er voor doen

Dit onderwerp wordt meegenomen in de omgevingsvisie. Na vaststelling wordt er verder onderzoek gedaan.

Verbonden partijen

Het inzamelen en verwerken van afval is uitbesteed aan de NV Fryslân Miljeu (inzameling) en de NV Afvalsturing Fryslân (verwerking) – OMRIN.

Voor onder andere advies over vergunningen en toezicht op de 'zwaardere' bedrijven wordt samengewerkt met de FUMO.

Het beheren en onderhouden van de openbare verlichting en de inkoop van (groene) energie wordt in samenwerking met andere Friese gemeenten en de provincie opgepakt en gecoördineerd vanuit de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA. Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Gezonde samenleving

Doelstellingen

De ervaren gezondheid van onze inwoners blijft minimaal gelijk ten opzichte van 2016

De ervaren gezondheid in gemeente Opsterland is relatief hoog. Om ervoor te zorgen dat deze ervaren gezondheid minimaal gelijk blijft ten opzichte van 2016, voeren we verschillende maatregelen uit.

Maatregelen

Het programma Jongeren Op Gezond Gewicht (Sûn Opsterlân) is met drie jaar verlengd en borgen we de uitvoering in actielijn 3 van de preventieagenda

Wij voeren het 'Plan van Aanpak JOGG Opsterland september 2021 - september 2024' uit.

Wat gaan we er voor doen

Samen met de buurtsportcoaches, Code Hans en andere partijen zoals het onderwijs en sportverenigingen werken we aan een gezonde leefomgeving voor kinderen en jongeren in Opsterland. Daarnaast zetten we een ambassadeur uit de topsport in om kinderen en jongeren te motiveren tot gezond gedrag.

We dringen gericht de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug met de verdere implementatie van Mobility Mentoring in Gorredijk, de inzet van Sûn Opsterlân en de pilot gebiedsgerichte aanpak Gorredijk

Wat gaan we er voor doen

We gaan gezinnen in Gorredijk begeleiden met Mobility Mentoring. Een ideeënmakelaar is aan het werk in Gorredijk, een aantal bijeenkomsten wordt georganiseerd om organisaties beter samen te laten werken op het gebied van leefbaarheid. In Gorredijk organiseren we activiteiten in het kader van Sûn Opsterlân.

We werken in de dorpen op de thema's van het nationaal preventieakkoord (roken, alcohol en overgewicht) samen met de partijen die de 'intentieverklaring Sûn Opsterlân' hebben ondertekend aan een gezonde leefomgeving voor jongeren in Opsterland

Wat gaan we er voor doen

We hebben een intentieverklaring Sûn Opsterlân ondertekend om samen met een aantal partijen te werken aan gezond Opsterland. De jaarplannen van Sûn Opsterlân, Code Hans en het Bewegeam zijn zichtbaar meer geïntegreerd op het thema gezondheid.

We zetten in op gezonde sportverenigingen (roken, alcohol en gezonde kantines). In 2023 zijn alle sportverenigingen in elk geval rookvrij

Wat gaan we er voor doen

Een aantal sportverenigingen geeft aan dat ze in ieder geval gedeeltelijk rookvrij willen zijn. We organiseren een aantal clinics over gezonde kantine / alcoholgebruik in sportkantines.

Doelstellingen

Wij willen via sport en beweging de gezondheid van onze inwoners bevorderen

Maatregelen

Wij zetten buurtsportcoaches in om preventieve programma's voor sport, bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen te ontwikkelen en uit te voeren

We doen mee aan de Brede Regeling Combinatiefuncties van de ministeries van VWS en OCW in samenwerking met lokale partners. We bepalen samen met Sport Fryslân en andere betrokken partijen de inzet van de buurtsportcoaches voor het komende jaar en voeren het uitvoeringsplan van het Bewegeam Opsterland uit. Hierin is zowel aandacht voor kinderen en jongeren binnen het primair en voortgezet onderwijs als voor de koppeling met het sociaal domein waarin we 'sport als middel' zien. Jaarlijks monitoren we de activiteiten van de buurtsportcoaches door middel van een stoplichtrapportage.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 zetten we voornamelijk in op 'Bewegen in de Openbare Ruimte', gezonde sportverenigingen, vergroting samenwerking buurtsportcoaches en gebiedsteam en de verdere uitwerking van het lokaal sportakkoord.

Wij zetten ons in voor een beter en groter sportaanbod voor mensen met een handicap, door inzet van de buurtsportcoaches en het ondersteunen van Friese campagnes

Wat gaan we er voor doen

We zijn in 2022 aangesloten bij het programma Uniek Sporten en de Uniek Sporten Uitleenservice. We zetten buurtsportcoaches in op het thema 'aangepast sporten'.

Binnen het lokaal sportakkoord organiseren we activiteiten op het thema 'Inclusief sporten en bewegen'.

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij willen als gemeente het goede voorbeeld geven en daarmee anderen inspireren. Daartoe benutten we kansen om onze gebouwen, wagenpark en gereedschap te verduurzamen en duurzaam in te kopen. Goede voorbeelden maken wij zichtbaar.

Maatregelen

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor indien het financieel inpasbaar is.

Wat gaan we er voor doen

Elk voertuig dat wordt vervangen zal worden vervangen door een duurzaam alternatief.

Wij kopen 100% duurzaam in

Samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf hebben we een aantal jaren geleden in het beleid vastgelegd dat we 100% duurzaam inkopen. In de praktijk blijkt het lastig om hier volledig aan te voldoen. Door intern meer aandacht te geven aan duurzaam inkopen komen we steeds dichterbij het behalen van de doelstelling om ook daadwerkelijk 100% duurzaam in te kopen. In 2022 onderzoeken we of we kunnen aansluiten bij een nieuw provinciaal initiatief met betrekking tot circulair inkopen.

Wat gaan we er voor doen

In het inkoopformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Bij de vernieuwde inkooptrajecten is duurzaamheid een belangrijke vereiste. In de samenwerking OWO werken we een en andere verder uit zodat we weer een stap maken om tot de doelstelling te behalen. De OWO gemeenten onderzoeken of zij kunnen aansluiten bij een nieuw provinciaal initiatief circulair inkopen.

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen

Onze bedrijfsgebouwen voldoen met de aanpassingen van de laatste jaren aan de wettelijke duurzaamheidseisen. Grootschalige investeringen zijn nu niet aan de orde.

Wat gaan we er voor doen

Bij het (groot) onderhoud benutten wij kansen om verder te verduurzamen.

Doelstellingen

Wij geven invulling aan de transitievisie warmte voor onze gemeente

Eind 2021 is er voor de gehele gemeente een transitievisie warmte opgesteld. In 2022 wordt invulling aan deze visie gegeven met de hieronder benoemde maatregelen.

Maatregelen

Samen met een aantal dorpen werken we plannen uit om aardgas te besparen.

Op basis van de transitievisie warmte gaan we met deze dorpen in overleg over de uitvoering van het plan van aanpak.

Wat gaan we er voor doen

Met minimaal twee dorpen, maken we een plan van aanpak.

We doen onderzoek naar de potentie van groen gas.

Voortbouwend op het provinciale onderzoek "Groen gas en haar bijdrage aan de Friese energietransitie" en de ervaringen in Wijnjewoude, kijken we of de productie van groen gas uit (mono-)mestvergisting voor onze gemeente een realistisch alternatief is voor aardgas.

Wat gaan we er voor doen

Wij volgen de ontwikkelingen bij WEN en elders in het land en koppelen de resultaten terug aan college, raad en Mienskip.

We faciliteren Wijnjewoude bij de uitvoering van het project aardgasvrije wijken.

De gemeente heeft voor Wijnjewoude voor de periode 2021 tot en met 2028 een financiële bijdrage vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) gekregen. WEN is verantwoordelijk voor de uitvoering. De gemeente faciliteert WEN daarbij.

Wat gaan we er voor doen

Wij adviseren WEN bij het opstellen van de uitvoeringsplannen en toetsen deze aan de PAW-regeling. We ondersteunen WEN bij de uitvoering. We monitoren de voortgang.

Doelstellingen

Wij zetten in op 100.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2022

Opsterland wil in 2035 energieneutraal zijn. Daarvoor is naast energiebesparing een duurzame opwek van 450.000 MWh energie nodig. Dit moet in vier collegeperiodes worden bereikt.

Maatregelen

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

Wat gaan we er voor doen

Opsterland neemt deel aan het provinciale overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen met de buurgemeenten.

We richten een eigen energiebedrijf op

Er is een voorstel voor een energiebedrijf uitgewerkt. Dit voorstel gaan wij bestuurlijk en met de energiecoöperaties bespreken. Op basis van de uitkomsten daarvan en de mogelijkheden binnen het elektriciteitsnetwerk gaan wij het energiebedrijf oprichten en uitbouwen. Inzet is energieopwekking en het ondersteunen van lokale energiecoöperaties.

Wat gaan we er voor doen

Het in 2021 uitgewerkte voorstel krijgt in 2022 een vervolg.

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen (met name ook de aansluitmogelijkheden van de netwerken van Liander en TenneT). Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, bemiddeling en/of het doorverwijzen naar netwerkpartijen. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

Wat gaan we er voor doen

We faciliteren de initiatieven voor zonnevelden. Daarnaast hebben we minimaal twee keer per jaar overleg met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op hun netwerk.

Doelstellingen

Wij zetten in op een energiebesparing van 50.000 MWh in 2022

Om in 2035 energieneutraal te zijn wordt ingezet op een energiebesparing van 150.000 MWh. Eind 2022 moet daarvan 50.000 MWh zijn gerealiseerd.

Maatregelen

We geven uitvoering aan de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)

Gemeente Opsterland heeft een aanvraag gedaan in het kader van de RREW-regeling om 2000 huishoudens te bewegen energiebesparende maatregelen te nemen. Deze aanvraag is gehonoreerd en de gemeente heeft een uitkering van MinBZK ontvangen. Uitvoering van de regeling vindt plaats vanaf de tweede helft van 2021.

Wat gaan we er voor doen

We geven subsidie aan maximaal 1200 huurders en 800 huiseigenaren voor het nemen van (kleine) energiebesparende maatregelen.

We monitoren het energiegelgedrag van onze inwoners

Het is belangrijk dat inwoners energiebewuster worden, hun energiegelgedrag aanpassen en maatregelen nemen om energie te besparen. Met diverse activiteiten willen wij inwoners daartoe stimuleren. Door monitoring kunnen wij de invloed meten en evalueren en zo nodig onze aanpak bijstellen.

Wat gaan we er voor doen

Jaarlijks maken we een overzicht van het energieverbruik in de gemeente. Dit doen we zoveel mogelijk op wijk- of dorpsniveau, op basis van gegevens van Liander.

We voeren een communicatiecampagne uit

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie-uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en (dorpen)netwerkbijeenkomsten houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar de communicatie op af.

Wat gaan we er voor doen

Er is een webpagina ingericht. Daarnaast publiceren we regelmatig in de Sa! en op social media over de energietransitie. We houden in ieder geval één netwerkbijeenkomst.

Wij bieden energie-scans aan voor mienships-gebouwen

Ongeacht de eigendomssituatie bieden wij alle besturen van dorpshuizen, scholen, etc. aan om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen.

Wat gaan we er voor doen

Besturen van dorpshuizen, MFA's en scholen worden gewezen op de mogelijkheden voor een energiescan.

Wij bouwen het energieloket met energiecoaches verder uit

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. We gaan daarvoor het energieloket verder uitbouwen, met name door nieuwe energiecoaches op te leiden en de huidige bij te scholen. Het energieloket bestaat dan uit een netwerk van lokale energiecoaches, energieadviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals.

Wat gaan we er voor doen

In 2022 zijn minimaal 25 energiecoaches opgeleid en actief in minimaal 6 verschillende dorpen. Wij organiseren daarvoor trainingen en netwerkbijeenkomsten. Ook nemen we deel aan het provinciale netwerk van energiecoaches. Daarnaast updaten we de lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio en maken deze bekend bij de energiecoaches en -coöperaties.

Beleidsindicatoren

		Opsterland				Nederland			
Beleidsindicatoren	Eenheid	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Fijn huishoudelijk restafval	Aantal kg per inwoner	158	152	148	*	178	171	161	*
Hernieuwbare elektriciteit (1)	%	5,2%	8,6%	11,6%	*	16,3%	17,6%	20,1%	*

Bij een verdieping van de cijfers blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en / of biomassacentrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 7 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	7.608	12.650	7.757	7.650	7.710	7.690
Baten	6.792	11.315	6.932	6.927	6.927	6.927
Saldo voor bestemming	-817	-1.335	-825	-723	-783	-763
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	262	366	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-555	-969	-825	-723	-783	-763

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
7.1 Volksgezondheid	-1.427	-1.389	37
7.2 Riolering	770	813	43
7.3 Afval	743	743	-0
7.4 Milieubeheer	-1.279	-849	429
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-142	-142	-0
Saldo voor bestemming	-1.335	-825	510
Stortingen reserves			-
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Onttrekking AR vrije deel tbv Gids gelden	34	-	-34
Onttrekking AR vrije deel tbv Energietransitie	332	-	-332
Totaal onttrekkingen reserves	366	-	-366
Saldo na bestemming	-969	-825	144

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2022 € 144.000 voordeliger dan in 2021.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid geeft in 2022 een voordeel van € 37.000 ten opzichte van 2021.

In 2021 is € 69.000 opgenomen voor gids-gelden. Vanaf 2022 zijn geen deze gelden niet opgenomen. Dit geeft een voordeel € 69.000. Het budget bestond uit een tijdelijk budget tot en met 2021 van € 35.000 en een resultaatsbestemming van € 34.000. De resultaatsbestemming wordt geneutraliseerd in de reserve mutatie. De verhoogde bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel gezondheid, € 21.000 was noodzakelijk om aan te sluiten op de begroting van de VRF 2022. Dit geeft een nadeel. Daarnaast is de bijdrage aan het aanvullend pakket van de GGD gedaald met € 8.000. Dit geeft een voordeel. De hoogwerker voor de bestrijding van de eikenprocessierups, vastgesteld in de begroting 2021, wordt vanaf 2022 jaarlijks afgeschreven. Dit geeft een nadeel van € 14.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 4.000. De overige posten zijn € 1.000 nadelig.

Taakveld 7.2 Riolering geeft in 2022 een voordeel van € 43.000 ten opzichte van 2021.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.3 Afval geeft in 2022 geen mutatie ten opzichte van 2021.

In de paragraaf Lokale heffingen wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 7.4 Milieubeheer geeft in 2022 een voordeel van € 429.000 ten opzichte van 2021.

Het voordeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een resultaatbestemming in 2021 voor de energietransitie € 332.000. De resultaatbestemming wordt geneutraliseerd in de reservemutatie. Daarnaast is voor de energietransitie in 2022 € 28.000 minder beschikbaar gesteld dan in 2021. Dit geeft in 2022 een voordeel. De lokale duurzaamheidsagenda geeft een voordeel van € 83.000. In 2021 is nog € 40.000 geraamd voor de lokale duurzaamheidsagenda, vanaf 2022 is er geen budget meer geraamd. Dit geeft een voordeel van € 40.000. Daarnaast geeft de resultaatbestemming een voordeel van € 43.000. Het effect van deze resultaatbestemming is per abuis opgenomen in programma 6. Voor de

implementatie van de gedragscode soortbescherming is in de perspectiefbrief 2021 eenmalig € 20.000 beschikbaar gesteld voor 2021. Dit geeft in 2022 een voordeel. Daarnaast was een verhoging van de bijdrage aan de FUMO van € 8.000 noodzakelijk om aan te sluiten bij de conceptbegroting 2022 van de FUMO. Deze verhoging was al opgenomen in de begroting 2021. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 26.000.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria geeft in 2022 geen mutatie ten opzichte van 2021.

De lagere storting in de voorziening Begraafrechten geeft een voordeel van €10.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een nadeel van € 10.000.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 7.1 en 7.4.

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma 8 | Bouwen, wonen en gronden

Programma doelstelling

Opsterland is een aantrekkelijke en vitale leefomgeving.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

We beperken ons als gemeente steeds meer tot de gemeentelijke kerntaken. En we spelen actief in op initiatieven vanuit de samenleving.

De nieuwe Omgevingswet, die vanaf medio 2022 fasegewijs zal worden ingevoerd, vraagt anders denken en handelen. Wij zien hierbij goede mogelijkheden in het "gekanteld" werken. In de Omgevingsvisie 2015 - 2030 zijn daartoe al belangrijke beleidsaanzetten gegeven en in het kader van de Omgevingswet gaan we de visie actualiseren. In de Omgevingsvisie 2015 - 2030 is al beschreven op welke wijze de inbreng van inwoners, maatschappelijke organisaties, ontwikkelaars en ondernemers kan worden benut bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het onderdeel "wonen" is nader uitgewerkt in de Woonvisie Opsterland. Deze dient onder meer voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties en voor afspraken met andere maatschappelijke partners en de dorpen. Ook biedt het kader voor dorpsvisies, voor het gemeentelijk grondbeleid en voor de keuze voor locaties voor woningbouw .

Onze planologische producten (bestemmingsplannen) zijn actueel. Waar nodig is achterstallig onderhoud uitgevoerd bij ons ruimtelijk instrumentarium. Daardoor kan de overgang naar de Omgevingswet goed worden gerealiseerd.

De bestemmingsplannen voor het buitengebied, de kommen en de bedrijventerreinen en de nog van kracht zijnde beheerverordeningen zijn (afzonderlijk) te raadplegen op www.ruimtelijkeplannen.nl (landelijke website).

Om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren moet ruimte aan marktpartijen worden geboden. Het wettelijk instrumentarium biedt daarvoor voldoende mogelijkheden.

Kaderstellende documenten

Omgevingsvisie 2015-2030

Woonvisie 2017-2021

Welstandsnota Opsterland (laatste wijziging 2009)

Digitale agenda Opsterland (2015)

Vitaal Opsterland, visie op basisvoorzieningen en accommodaties (2010)

Criteria- en Uitgangspuntennotitie Vitaal Opsterland 2 (2012)

Scenario-notitie Vitaal Opsterland 2 (2012)

Einddocument Vitaal Opsterland 2 (2013)

Jaarverslag 2020 & Programma ruimtelijke plannen 2021

Herwaardering nog niet in exploitatie genomen grond (2012)

Regionale woningbouwafspraken Zuidoost Fryslân 2016-2026

Nota grondbeleid (2018-2021)

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Fysieke Ruimtelijke Leefomgeving 2020-2024
OWO-gemeenten

Thema Ruimtelijke ordening

Doelstellingen

Wij kennen functies toe aan de gronden in Opsterland op zodanige wijze dat ze het meest ten opzichte van elkaar tot hun recht kunnen komen.

Maatregelen

Borgen erfgoed 2020-2022

Als bouwsteen voor de Omgevingsvisie herijken we ons erfgoedbeleid.

Wat gaan we er voor doen

- We organiseren een kennisbijeenkomst om samen met de Mienskip in beeld te brengen hoe we om willen gaan met het landschap.
- We ronden een inventarisatie af van cultuurhistorische landschapselementen. We gebruiken dit om het cultuurhistorisch beleid vorm te geven.
- We brengen de archeologische waarden in beeld en stellen advieskaarten op om deze waarden te beschermen.
- We borgen de archeologische waarden in ruimtelijke plannen.
- We actualiseren de welstandsnota.
- We brengen in beeld hoe we om willen gaan met de advisering over ruimtelijke kwaliteit als de Omgevingswet in werking treedt.

Invoering omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking. Met deze wet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Het uitgangspunt bij de Omgevingswet is 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.

Bij onze planologische producten, zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan, krijgen we meer ruimte voor eigen afwegingen en maatwerk. De voorbereiding op de nieuwe wetgeving betekent een bijzondere veranderopgave. Niet alleen op inhoud maar ook voor werkwijzen van personeel en inzet van middelen. De OWO-gemeenten werken hierin volgens een gezamenlijke aanpak. Uitgangspunt is 'samenwerken waar dat kan'.

De fysieke leefomgeving wordt met de nieuwe wet breed en samenhangend benaderd. Een sterk en steeds sneller veranderende wereld met andere opgaven in de fysieke leefomgeving dan voorheen vraagt om meer ruimte voor initiatieven. Thema's als duurzaamheid, gezondheid en veiligheid komen samen in nieuwe instrumenten als de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en programma's.

Wat gaan we er voor doen

- Tijdig aansluiten op het (landelijke) Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) voor de nieuwe Omgevingswet en de implementatie van de daarvoor benodigde systemen.
- Opstellen van een Omgevingsvisie.
- Voorbereiden op en leren werken met de nieuwe kerninstrumenten (Omgevingsvisie, Omgevingsplan, programma's, omgevingsvergunning).
- Implementeren van nieuwe werkwijzen, zowel binnen de gemeente met OWO-VTH als met de ketenpartners Provincie, Wetterskip, FUMO en Veiligheidsregio.

Opstellen ruimtelijk kwaliteitsbeleid 2022

In samenhang met het opstellen van erfgoedbeleid is het van belang cultuurhistorische waarden van de fysieke omgeving te beschermen in het gemeentelijk welstandsbeleid. Op basis van de Omgevingswet actualiseren we het gemeentelijk welstandsbeleid.

Wat gaan we er voor doen

- Wij brengen in beeld hoe wij op basis van de vereisten in de Omgevingswet om willen gaan met de ruimtelijke kwaliteit en welstand.
- Wij brengen samen met de andere Friese gemeenten in beeld hoe we het adviesstelsel rond de ruimtelijke kwaliteit gaan vormgeven.

Wij bevorderen natuurinclusieve landbouw

De provincie streeft naar duurzame, natuurinclusieve landbouw in 2025. Wij sluiten ons hierbij aan en ondersteunen daarvoor de provinciale landbouwdeals.

Wat gaan we er voor doen

- Bij het jaarlijkse overleg tussen gemeente en landbouw (Kritecommissie) is dit een vast agendapunt.
- Er is een aantal provinciale samenwerkingsprojecten die ook in Opsterland plaatsvinden. Wij ondersteunen ze actief. Het gaat om:
 - gebiedsontwikkeling Beekdal Koningsdiep;
 - pilot Aldeboarn de Deelen;
 - Dulf / de Mersken.
- In het Provinciale Veenweideprogramma dragen we – samen met andere gemeenten – bij aan professionele inbreng en advisering.
- Opsterland is binnen de P10 lid van de werkgroep agrarische sector. In het AB P10 is een werkdocument vastgesteld dat voor verschillende gemeenten behulpzaam kan zijn bij het bevorderen van natuurinclusieve landbouw. In 2022 worden de aanbevelingen en conclusies verder uitgewerkt onder de paraplu van de Agenda van het Platteland (P10).

Wij stellen een omgevingsvisie op in 2021

De Omgevingsvisie Opsterland 2015 – 2030 is in 2015 vastgesteld. In 2021 zijn we gestart met de actualisatie van de Omgevingsvisie (conform vereisten Omgevingswet). De nieuwe Omgevingsvisie wordt in 2022 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Wat gaan we er voor doen

Begin 2022 is er een conceptvisie gereed voor formele inspraak. De vaststelling is voorzien in de tweede helft van 2022, na de invoeringsdatum van de Omgevingswet.

Thema Wonen

Doelstellingen

Wij hebben een toekomstgericht woonklimaat

Wij willen voldoende woningen in Opsterland. De woningvoorraad sluit zowel kwantitatief als kwalitatief aan op de aanwezige behoefte van de verschillende doelgroepen.

Maatregelen

Wij faciliteren goed onderbouwde woonplannen in de dorpen

Bij het faciliteren van goed onderbouwde woonplannen kan het gaan om plannen voor nieuwbouwwoningen, maar ook om plannen voor de kwaliteitsverbetering van bestaande woningen (herstructurering).

Wat gaan we er voor doen

- Wij ondersteunen initiatieven van ontwikkelaars en dorpen op basis van de werkelijke woonbehoefte van de dorpen en we onderzoeken de daadwerkelijke realisatie. Indien een actuele vraag vanuit een dorp realistisch is wordt al dan niet in samenspraak met marktpartijen bekeken op welke wijze hieraan invulling kan worden gegeven.
- We maken jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties Elkien en WoonFriesland en de huurdersvereniging De Bewonersraad.
- Wij geven bouw kavels uit waarbij we uitgaan van een gedifferentieerd woningaanbod in de gemeente en er ook rekening wordt gehouden met de vraag vanuit verschillende doelgroepen.

Wij ondersteunen initiatieven van ontwikkelaars en dorpen op basis van de werkelijke woonbehoefte van de dorpen en we onderzoeken de daadwerkelijke realisatie

Voor woningbouw vormt de daadwerkelijke woningbehoefte de basis.

Wat gaan we er voor doen

Er is regelmatig overleg met dorpen en ontwikkelaars over initiatieven en plannen.

Verbonden partijen

Taken op het gebied van welstandsadviesing worden uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Hûs en Hiem.

Thema Grondexploitatie - niet bedrijventerreinen

Doelstellingen

Wij voeren een passend (actief – passief) grondbeleid.

Afhankelijk van de situatie en de (financiële) risico's past de gemeente een actief of passief grondbeleid toe en zoekt zo veel mogelijk samenwerking met marktpartijen.

Maatregelen

Passend grondbeleid

Wat gaan we er voor doen

Per ruimtelijke activiteit beoordelen of een actief of passief grondbeleid gevoerd dient te worden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland					Nederland				
		2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde WOZ-waarde	per € 1.000	201	212	216	236	*	217	230	248	270	*
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	5	6	8	10	*	8	9	9	9	*
Demografische druk 15-64 jaar	%	59%	59%	59%	60%	*	53%	54%	54%	54%	*
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In euro's	570	599	610	622	650	644	649	669	700	733
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons huishouden	In euro's	681	706	712	722	754	723	721	739	773	810

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 12 augustus 2021

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 8 reserves meegenomen.

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	4.784	3.414	2.658	2.485	1.648	1.636
Baten	5.792	3.301	2.709	2.473	1.268	1.268
Saldo voor bestemming	1.008	-113	51	-12	-380	-368
Mutaties reserves						
Lasten	5	-	-	-	-	-
Baten	200	169	-	-	-	-
Saldo na bestemming	1.203	56	51	-12	-380	-368

Specificatie per taakveld

x € 1.000

Specificatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Mutatie begroting 2021/2022
Saldo per taakveld			
8.1 Ruimtelijke ordening	-512	-265	248
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.138	711	-427
8.3 Wonen en bouw en	-738	-395	343
Saldo voor bestemming	-113	51	164
Stortingen reserves			
Komplannen	-	-	-
Totaal stortingen reserves	-	-	-
Onttrekkingen reserves			
Komplannen	144	-	-144
Onttrekking AR vrije deel tbv Woonplannen-ontw ikkelagenda	25	-	-25
Totaal onttrekkingen reserves	169	-	-169
Saldo na bestemming	56	51	-5

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2022 € 5.000 nadeliger dan in 2021.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening geeft in 2022 een voordeel van € 248.000 ten opzichte van 2021.

Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door onttrekking van de reserve Komplannen zoals aangevraagd bij de perspectiefbrief 2020 en 2021. Deze aanvraag betreft extra capaciteit voor ruimtelijke ordening, erfgoed en welstand. In de reservemutatie wordt het effect geneutraliseerd € 144.000. Bij de perspectiefbrief 2021 is ook € 50.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor de Kerkenvisie. In 2022 geeft dit een voordeel. Bij de begroting 2021 is voor Geweldig Gorredijk voor 2021 € 38.000 en 2022 € 17.000 beschikbaar gesteld voor proceskosten. De lagere proceskosten in 2022 geven een voordeel van € 21.000. De kredieten Bakkeveen (25 jaar) uit de perspectiefbrief 2021 geven in 2022 geen kapitaalslasten. Dit geeft een voordeel van € 14.000. De doorberekening van de personeelslasten geeft een voordeel van € 18.000. Naast de hogere personeelskosten zijn er minder fte's toegerekend aan dit taakveld. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 2.000. De overige posten zijn € 3.000 voordelig.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) geeft in 2022 een nadeel van € 427.000 ten opzichte van 2021.

In de paragraaf Grondbeleid wordt dit taakveld toegelicht.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen geeft in 2022 een voordeel van € 343.000 ten opzichte van 2021.

Bij de perspectiefbrief 2021 is voor 2022 € 270.000 beschikbaar gesteld voor de invoering van de Omgevingswet. Voor 2021 was € 487.000 beschikbaar gesteld vanuit de begroting 2021 en perspectiefbrief 2021. Dit geeft voor 2022 een voordeel van € 217.000. Door de in 2021 vastgestelde tariefsverhoging van de omgevingsvergunningen activiteit bouw stijgen de opbrengsten met € 40.000. Dit is een voordeel. De ontwikkelagenda leefbaarheid geeft een voordeel van € 45.000 door lagere kosten in 2022. De lagere kosten worden veroorzaakt door een lagere raming van het basisbudget vanuit de perspectiefbrief 2019 € 20.000 en een resultaatsbestemming in 2021 € 25.000. Het effect van de resultaatsbestemming wordt geneutraliseerd in de reservemutatie. De doorberekening van de

personeelslasten geeft een voordeel van € 47.000. Naast de hogere personeelskosten zijn er minder fte's toegerekend aan dit taakveld. De doorberekening van de rentekosten geeft een nadeel van € 5.000. Overige posten zijn € 1.000 nadelig.

De mutatie in de reserves wordt toegelicht in taakveld 8.1 en 8.3.

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen

Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De diverse verordeningen belastingen en heffingen worden jaarlijks in december voorafgaand aan het betreffende jaar vastgesteld. In de begroting is al uitgegaan van het nieuwe niveau van de tarieven. Waar dat mogelijk is en wettelijk is toegestaan worden de tarieven verhoogd met de indexering "prijs bruto binnenlands product" van 1,6% (begroting 2021 1,8%). Een uitzondering hierop vormen de tarieven voor afval en riolering. Deze tarieven zijn gebaseerd op kostendekkendheid.

Kaderstellende documenten

De jaarlijks vastgestelde verordeningen belastingen en heffingen.

Overzicht geraamde inkomsten

In onderstaand overzicht staan de in onze gemeente geldende belastingen en heffingen. De verwachte opbrengst aan belastingen en heffingen bedraagt in 2021 € 12,5 miljoen, ongeveer 15% van de totale gemeentelijke baten.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting bedraagt 5% van de logiesomzet in onderkomens niet toebehorende of ter beschikking gesteld door de belastingplichtige en 2,5% van de logiesomzet in onderkomens van of ter beschikking gesteld door belastingplichtige. Deze percentages zijn niet gewijzigd.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor 2022 worden vastgesteld in de betreffende verordening. In principe zijn de tarieven kostendekkend.

Rioolheffing

De tarieven voor 2022 worden vastgesteld in de betreffende verordening. In principe zijn de tarieven kostendekkend.

Onroerendezaakbelasting

De tarieven voor 2022 worden vastgesteld in de betreffende verordening.

Precariorechten

2021 was het laatste jaar waarin we precariorechten op konden leggen.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Bestemmingsheffingen (afvalstoffenheffing en rioolrecht) en retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeden en standplaatsgeden) zijn bedoeld om met de inkomsten uit die belastingheffing de gemeentelijke lasten van die activiteiten te bekostigen. Om te voorkomen dat een gemeente met deze specifieke belastingen ook andere activiteiten financiert, is in de Gemeentewet het verbod opgenomen dat de geraamde baten de geraamde lasten overschrijden. (De wetbepalingen die de kostendekkende tarieven voorschrijven, spreken steeds over geraamde bedragen. Dit komt doordat de rechtsbescherming vereist dat de verordening voor aanvang van de belastingheffing moet zijn vastgesteld. Op dat moment zijn alleen de verwachtingen bekend. De mate van kostendekkendheid moet derhalve op begrotingsbasis worden vastgesteld.) Door dit vereiste mogen de opbrengsten hooguit kostendekkend zijn. In de praktijk spreekt men dan ook wel van kostendekkende tarieven. Als de opbrengsten minder dan kostendekkend zijn, zullen de lasten uit andere inkomsten worden betaald. Bijvoorbeeld uit de algemene belastingen (met name ozb) of uit de algemene middelen. Als de gemeente niet voor kostendekkende tarieven kiest, betekent dit dat niet alleen de kostenveroorzakers, maar alle belastingplichtigen meebetalen. Het uitgangspunt dat de veroorzaker betaalt, wordt dan losgelaten.

Kruissubsidiëring

Zeker bij leges waarbij de tarieven voor verschillende activiteiten in één belastingverordening worden

geregeld, kan zich de vraag voordoen op welk niveau de kostendekkendheid moet worden getoetst. Het uitgangspunt daarbij is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle benoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen/leges. Hierdoor is zogenoemde kruissubsidiëring mogelijk: een verwacht overschot bij de ene activiteit wordt gebruikt voor de dekking van een verwacht tekort bij een andere activiteit en omgekeerd.

x € 1.000

Programma	Lokale belastingen en heffingen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021 (incl wijzigingen)	Begroting 2022
0	Leges publiekszaken	281	264	255
0	Onroerendezaakbelasting	4.532	4.626	4.710
0	Precario rechten	2.315	1.900	-
1	Algemeen plaatselijke verordening	8	25	25
3	Toeristenbelasting	208	178	178
7	Begrafnisrechten	157	150	150
7	Afvalstoffenheffing (excl. kwijtscheldingen)	3.309	3.313	3.535
7	Rioolheffing (excl. kwijtscheldingen)	2.854	2.810	2.896
8	Leges omgevingsvergunning	758	676	716
Totaal		14.422	13.941	12.466

Kostendekkendheid

De mate van kostendekkendheid wordt in de onderstaande tabellen weergegeven.

Soort	Dekkingspercentage begroot
Afval	98%
Riolering	95%
Omgevingsvergunningen	80%

Afval en Riolering

Onze gemeente heeft als vastgesteld beleid dat de tarieven van afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend moeten zijn. Voor 2022 zijn wij hiervan afgeweken.

Afval

Voor afval zijn de lasten realistisch begroot op de werkelijke lasten van afgelopen jaren. Hier zien we echter een corona effect in. Dit effect kunnen we niet exact meten. We verwachten dat de werkelijke lasten in 2022 lager kunnen zijn dan nu begroot. Om niet een te grote lastenverzwaring bij de inwoners neer te leggen is gekozen om voor een niet 100% kostendekkend tarief te gaan in 2022.

Riolering

In 2020 is het nieuwe watertakenprogramma vastgesteld. Hier staan ook de lasten en baten van riolering in. In het plan is echter geen rekening gehouden met indexering van de baten en lasten en is een deel van de personele lasten niet juist toegerekend. Voor de begroting 2022 zijn de lasten gecorrigeerd naar de werkelijk verwachte lasten. Hierdoor is de kostendekkendheid niet meer toereikend. Om weer tot een kostendekkend tarief te komen moet een verhoging van het tarief van € 21,- plaatsvinden. Ook hier is om niet een te grote lastenverzwaring bij de inwoners neer te leggen gekozen om in 3 jaar naar het kostendekkend tarief te groeien.

x € 1.000

Afval	Begroting 2022
<i>Directe kosten</i>	
Totaal van de gemeentelijke lasten	3.251
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	604
Netto directe kosten taakveld	2.647
<i>Indirecte kosten</i>	
Btw	634
Overhead en rente	61
Netto indirecte kosten taakveld	695
Totale lasten product 'Afval 2022'	3.342
<i>Totale heffingen</i>	
Afvalstoffenheffing	2.285
Afvalstoffenheffing Restafval	949
Afvalstoffenheffing GFT	38
Totale heffingen product 'Afval 2022'	3.272
Dekkingspercentage	98%

x € 1.000

Riolering	Begroting 2022
<i>Directe kosten</i>	
Totaal van de gemeentelijke lasten	2.183
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-
Netto directe kosten taakveld	2.183
<i>Indirecte kosten</i>	
Btw	386
Overhead en rente	472
Netto indirecte kosten taakveld	858
Totale lasten product 'Riolering 2022'	3.041
<i>Totale heffingen</i>	
Rioolheffing	2.896
Totale heffingen product 'Riolering 2022'	2.896
Dekkingspercentage	95%

Omgevingsvergunningen

De tariefstelling ten aanzien van de diverse omgevingsvergunningen is niet van een dergelijke omvang dat volledige kostendekkendheid kan worden bewerkstelligd. Een volledige kostendekkendheid kan niet worden gerealiseerd omdat dan de tarieven voor bepaalde vergunningen zodanig zouden moeten stijgen dat de hoogte van de leges niet meer in verhouding staat tot de activiteit.

Kostendekkendheid

Ten opzichte van de begroting 2021 (42%) is het dekkingspercentage gestegen. Dit heeft met name te maken met een andere berekeningswijze van de toerekening van uren. Ook is er rekening gehouden met een stijging van de baten.

x € 1.000

Omgevingsvergunningen	Begroting 2022
<i>Directe kosten</i>	
Totaal van de gemeentelijke lasten	717
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	-
Netto directe kosten taakveld	717
<i>Indirecte kosten</i>	
Btw	-
Overhead en rente	179
Netto indirecte kosten taakveld	179
Totale lasten product 'Omgevingsvergunningen 2022'	896
<i>Totale heffingen</i>	
Heffingen	716
Totale heffingen product 'Omgevingsvergunningen 2022'	716
Dekkingspercentage	80%

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk 2022 kan niet eerder vastgesteld worden dan na vaststelling van de tarieven. Bij het vaststellen van de tarieven zal rekening worden gehouden met de uitgangspunten uit het coalitieakkoord en de aangekondigde maatregelen.

De tarieven van afval en riolering zijn al wel bekend

- Afval vast tarief € 179,50 (2021 € 169,50)
- Rioolheffing € 256,- (2021 € 248,40)

De "Atlas van de lokale lasten 2021" (COELO) geeft voor onze gemeente het volgende rangnummer (nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 375 de hoogste):

- Woonlasten meerpersoonshuishouden eigenaar-bewoner rangnummer 82 (2020 nr. 76)

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de onroerendezaakbelastingen en de heffingen voor riool- en afvalstoffenheffing, zoals die elk jaar gecombineerd worden opgelegd, kan kwijtschelding worden verkregen. Bij kwijtschelding vindt een

vermogenstoets en een inkomenstoets plaats. De gemeente moet hiervoor een norm vaststellen. Deze norm wordt gerelateerd aan de bijstandsnorm. In onze gemeente is de kwijtscheldingsnorm gelijk aan de bijstandsnorm (100%).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Een juist oordeel over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit kan alleen maar worden gegeven als er een juist en volledig beeld bestaat van de risico's, de kans hierop en de eventuele financiële gevolgen. Daartoe wordt jaarlijks een risicoprofiel opgesteld.

Kaderstellende documenten

Beleidskader reserves en voorzieningen.

Beleidskader vaststelling bedrag post onvoorzien.

Risicobeheersing

In onderstaande tabel benoemen we de risico's en schatten daarbij de factoren "kans" (dat het risico zich voordoet) en "invloed" (de impact als het risico zich voordoet) in. De genoemde maximale financiële gevolgen zijn relatief. Een risico met een groot maximaal financieel gevolg kan op basis van de "kans" en "invloed" een relatief beperkte invloed op het aan te houden minimale weerstandscapaciteit hebben. Omgekeerd kan een klein maximaal financieel gevolg een grote invloed hebben. De grootste risico's, op basis van de invloed op de weerstandscapaciteit, zijn:

De belangrijkste risico's met de geschatte "kans" en de "invloed" (x€)				
Risico	Kans	Max fin. effect	Invloed	Totaal risico
Uitkering gemeentefonds fluctueert	50%	1.000.000	14%	500.000
Onzekerheid omvang bijdrage kosten jeugdzorg	45%	1.100.000	14%	495.000
Invoering omgevingswet	60%	750.000	13%	450.000
Financiële consequenties invoering BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen)	40%	1.000.000	12%	400.000
Borgstellingen	1%	39.510.000	11%	395.100
Herijking algemene uitkering gemeentefonds *	40%	900.000	10%	360.000
Mogelijke WW verplichtingen personeel	25%	1.000.000	7%	250.000
Financiële tegenvallers projecten	10%	2.000.000	6%	200.000
Mogelijke financiële consequenties die voortkomen uit de Coronacrisis	25%	750.000	5%	187.500
Tegenvallende resultaten grondexploitatie	15%	1.000.000	4%	150.000
Resultaat invoering woonplaatsbeginsel Jeugdzorg	10%	650.000	2%	65.000
Totaal		49.660.000	100%	3.452.600

* De herijking gemeentefonds is een risico dat betrekking heeft op 2023 en daarna. Voor 2022 heeft dit nog geen effect.

Weerstandsvermogen

Beheersing van de hiervoor genoemde risico's

Financiële consequenties die voortvloeien uit het actueel worden van bovengenoemde risico's worden opgenomen in de jaarstukken (verantwoording) en komen via het resultaat ten laste van de algemene reserve. Zoals hierna aangegeven is het niveau van de algemene reserve voldoende.

Bepalen weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 3,5 miljoen. De weerstandscapaciteit is € 19,3 miljoen. Dit betekent dat wij in staat zijn om met de huidige weerstandscapaciteit ook grotere risico's het hoofd te kunnen bieden. Naast de incidentele weerstandscapaciteit is er ook een structurele weerstandscapaciteit in de begroting opgenomen namelijk de post onvoorzien (€ 37.500). In onderstaande tabellen wordt de (incidentele) weerstandscapaciteit en het verloop van de algemene reserve weergegeven. De bedragen zijn geactualiseerd tot het moment van opstellen van de begroting.

Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Jaarlijks worden de risico's geïventariseerd. Daarnaast berekenen we het beschikbare weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen moet minimaal de berekende risico's kunnen dekken.

x € 1.000

Incidenteel weerstandsvermogen	
Algemene reserve ultimo 2020	17.105
<i>Mutaties 2021</i>	
Resultaat 2020	2.106
Resultaatbestemming	-1.216
Precario	1.900
Primaire Begroting 2021	-268
Begrotingsmutaties 2021 (PPB en RV)	-316
Totaal algemene reserve	19.311
Totaal incidenteel weerstandvermogen 1-1-2022	19.311

Kengetallen

Met ingang van 2016 zijn een vijftal financiële kengetallen verplicht gesteld. Dit onder andere om de financiële positie van de gemeente voor de raad inzichtelijker en beter vergelijkbaar te maken. Het gaat om de netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en indicatoren met betrekking tot de grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Kengetallen hebben een signalerende functie, geven inzicht in de financiële positie en over de weerbaarheid en wendbaarheid van een gemeente. Zoals opgenomen in de nota Financieel beleid vanaf 2017 (zie ook hiervoor onder 'beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's') sluiten we aan voor de verplichte kengetallen bij de signaleringswaarden uit de stresstest voor gemeenten. Ons streven is minimaal te voldoen aan categorie B. Over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio		> 50%	20 - 50%	< 20%
Structurele exploitatieruimte		Eerste jaar en meerjarig > 0%	Begroting en meerjarig 0%	Begroting en meerjarig < 0%
Grondexploitatie ruimte		< 20%	20 - 35%	> 35%
Belastingcapaciteit		< 95%	95 - 105%	> 105%

Toelichting kengetallen

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen (zie onderstaande tabel) in relatie tot de financiële positie:

Netto Schuldquote

We verwachten dat de netto schuldquote in 2022 gelijk blijft. De schuldquote van Opsterland bevindt zich ruim binnen de in de theorie genoemde (en door de VNG gehanteerde) grens van 130 procent.

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden)

Het kengetal van de netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden) is bij Opsterland gelijk aan het kengetal netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

We verwachten dat de solvabiliteit van de gemeente afneemt ten opzichte van de begroting 2021. Solvabiliteit is de verhouding tussen leningen en eigen vermogen (reserves). De afname komt doordat de gemeente eind 2020 een nieuwe lening heeft afgesloten die niet in begroting 2021 meegenomen is. Het solvabiliteitspercentage is aanvaardbaar.

Structurele exploitatieruimte

Een positief percentage betekent dat incidentele lasten deels uit structurele middelen wordt gedekt. Een negatief percentage houdt in dat structurele lasten incidenteel gedekt worden. Het kengetal drukt dus niet uit of sprake is van een begrotingstekort of –overschot. Een overzicht van de incidentele lasten en baten is opgenomen in de financiële begroting.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft inzicht in de waarde van de gronden ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Het percentage geeft aan dat Opsterland geen bovenmatige risico's op de grondexploitaties loopt afgezet tegen de omvang van de begroting. Daar komt bij dat de gemeente met de algemene reserve ook nog over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend met de tarieven voor een meerpersoonshuishouden. Bij een percentage hoger dan 100 zijn de woonlasten hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij een percentage lager dan 100 zijn ze lager. De woonlasten bevinden zich op een stabiel en landelijk gezien laag niveau.

Kengetallen	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	28,7%	35,0%	35,5%	35,7%	36,4%	36,3%
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen	28,7%	35,0%	35,5%	35,7%	36,4%	36,3%
Solvabiliteit	26,1%	34,4%	26,4%	28,3%	29,6%	31,7%
Structurele exploitatieruimte	-1,7%	-1,5%	1,9%	0,3%	0,6%	1,0%
Grondexploitatie	3,1%	2,6%	3,3%	3,0%	2,7%	2,3%
Belastingcapaciteit	93,4%	96,7%	96,0%	96,9%	97,8%	97,8%

Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van een groot deel van de openbare ruimte. Deze ruimte is opgebouwd uit onze kapitaalgoederen. Dit zijn onder andere de wegen, riolering, bruggen, verlichting, openbaar groen en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen heeft invloed op de beleving door inwoners, bezoekers en ondernemers bij hun activiteiten in de openbare ruimte. Daarnaast vertegenwoordigen de kapitaalgoederen een aanzienlijke waarde en brengt vroegtijdige vervanging onnodige kosten met zich mee. Het is daarom belangrijk dat we goed op deze kapitaalgoederen passen om de leefbaarheid en veiligheid te waarborgen en kapitaalverlies te voorkomen.

De kaders voor het onderhouden van de arealen verhardingen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en het openbare groen zijn vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025. Het onderhoud van deze arealen is daarbij gedifferentieerd naar gebruik; netjes waar het moet, sober waar het kan. Hierin is gezocht naar een verantwoorde balans tussen kosten enerzijds en een prettige leefomgeving anderzijds.

De kaders voor het beheren onderhouden van de riolering en daarbij horende (zuiverings)installaties zijn vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Naast de verankering van de zorgplicht voor de inzameling van het afvalwater, hemelwater en grondwater voorziet het plan in kaders voor de klimaatadaptatie en andere gemeentelijke watertaken.

Het gemeentelijke vastgoed dat nog in overeenstemming met de functie in gebruik is wordt in stand gehouden door preventief onderhoud binnen de daarvoor gestelde bestekskwaliteit.

Kaderstellende documenten

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025
 Watertakenprogramma 2020-2025
 Notitie licht in de duisternis (2009)

Verharding en openbare verlichting

Kerncijfers en kwaliteitsambitie

De gemeente heeft ongeveer 2,81 miljoen m² verharding in beheer. Deze bestaat voor 51% uit dicht asfaltbeton, 41% elementenverharding (klinkers, tegels e.a.), 3% cementbeton en 5% overige soorten verharding. De totale verharding vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 175 mln. In de gemeente staan ongeveer 4.400 lantaarnpalen, waarvan 4.121 in beheer en eigendom van de gemeente. De overige palen zijn in beheer en eigendom van de Provincie Fryslân, Rijkswaterstaat, woningcorporaties en VvE's. De ondergrondse infrastructuur die hierbij hoort is voor het grootste deel in eigendom van netbeheerder Liander. Van het areaal bestaat ongeveer 85% uit energiezuinige LED. De totale vervangingswaarde van de installatie bedraagt ongeveer € 6 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal van verhardingen en openbare verlichting weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Verhardingen openbare verlichting	Hoeveelheid	Structuurelement				Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
		Bedrijventerreinen	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum			
Rijbanen	204 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Parkeerstroken / overig	17 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Fietspaden	26 ha	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Voetpaden	34 ha	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Openbare verlichting	4.121 stuks	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Toekomst

Uit de laatste inspectie is naar voren gekomen dat het areaal er op plaatsen onvoldoende bijligt. Op deze plekken zijn schadebeelden geconstateerd die conform de verwachte levensduur van de betreffende wegvakken niet zijn voorzien. Deze schades zijn voornamelijk aangetroffen op de wegen in het westen van de gemeente (veengronden) en zijn gerelateerd aan de lange droge periodes van de afgelopen jaren. Voor het aanpakken van deze schades zijn met het vaststellen van het Beeldkwaliteitsplan aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 zijn de beschikbare middelen jaarlijks structureel met € 200.000 verhoogd. Aanvullend wordt in 2022 en 2023 incidenteel € 200.000 geïnvesteerd.

Riolering

Kerncijfers

De gemeente is voor een (groot) deel verantwoordelijk voor de inzameling, transport en verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater. Hiervoor zijn drie verschillende systemen in de gemeente aanwezig: vrijvervalriolering, drukriolering en individuele systemen voor de behandeling van afvalwater (IBA's). Van de vrijvervalriolering bestaat nog ongeveer 70% uit een gemengd systeem. Bij de rest is sprake van scheiding tussen hemelwater (HWA) en afvalwater (DWA). Het totale systeem vertegenwoordigt een geschatte waarde van € 150 mln.

In de tabel hieronder is een overzicht weergegeven van het volledige areaal.

Riolering	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	215.003 m ¹
Putten	4.582 stuks
Straatkolken	10.796 stuks
Bergbezinkvoorzieningen	5 stuks
Overstorten	34 stuks
Drukriolering / persleiding	137.082 m ¹
Minigemalen	522 stuks
Opvoer- / tussengemalen	28 stuks
Gemalen overig	8 stuks
IBA-systeem (individuele behandeling afvalwater)*	112 stuks

* 21 IBA's zijn in beheer bij het Wetterskip Fryslan

Kwaliteitsambitie

Het gewenste kwaliteitsniveau van de installatie is vastgelegd in het Watertakenprogramma 2020-2025. Met het voortzetten van het huidige beleid wordt de installatie op de vastgestelde niveaus onderhouden.

Araal		Structurelement			
		Centrum	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Afvalwater	Inzameling	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Hoog > Basis	Basis
	Transport	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog
Hemelwater	Inzameling (overtollig)	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis > Hoog	Basis
	Verwerking (in riolering)	Basis	Basis	Basis	Basis
	Verwerking (in openbare ruimte)	Basis	Basis	Basis	Basis
Grondwater	Inzameling	Basis	Basis	Basis	Basis
	Verwerking	Basis	Basis	Basis	Basis

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Watertakenprogramma 2020-2025

Toekomst

De voorziening geeft voldoende dekking voor de uitvoering van de gestelde ambities. Bij de te nemen onderhoudsmaatregelen wordt rekening gehouden met de klimaatsverandering. Gestreefd wordt naar het voorkomen of beperken van wateroverlast en hittestress.

Vaarwegen en kunstwerken (water)

Kerncijfers en kwaliteitsambitie

In de gemeente liggen twee grote vaarroutes. De civiele kunstwerken die hierbij horen zijn deels in beheer en eigendom van de gemeente. Daarbuiten zijn diverse (kleinere) civiele kunstwerken. Van drie tunnels

die in eigendom zijn van de Provincie Fryslân of Rijkswaterstaat heeft de gemeente het dagelijkse beheer. Het totale areaal vertegenwoordigt een vervangingswaarde van ongeveer € 55 mln.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor de civiele kunstwerken weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Civiele kunstwerken	Hoeveelheid	Structuurelement						
		Bedrijventerreinen	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bruggen (vast)	31 stuks	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	Basis	Basis
Bruggen (hout)	85 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	Basis
Bruggen (beweegbaar)	17 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	Basis	Basis
Vaarrecreatieve voorzieningen	33 stuks	Basis	N.v.t.	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Basis
Waterwerken	7 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Tunnels*	7 stuks	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Kademuren	6838 m ¹	Basis	N.v.t.	Basis	Basis	N.v.t.	N.v.t.	Basis
Beschoeiingen	5791 m ¹	N.v.t.	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis	N.v.t.	Basis

*Van drie tunnels heeft de gemeente het dagelijks beheer. Het eigendom ligt bij de Provincie Fryslân of Rijkswaterstaat

Vastgelegde kwaliteitsambitie (CROW) in overeenstemming met het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Toekomst

Voor kunstwerken is geen verwachte vervangingspiek. Tot en met 2025 betreft de theoretische vervanging circa €5 mln. Tot en met 2040 bedraagt dit circa €12 mln. Op dit moment is er geen sprake van kapitaalvernietiging aan vaste en houten bruggen.

Groen

Kerncijfers en kwaliteitsambities

Opsterland is een groene gemeente met een diversiteit aan openbaar groen. De werkzaamheden aan het openbaar groen worden deels uitgevoerd door eigen dienst en Caparis.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor groen weergegeven met daarbij de vastgestelde kwaliteitsambitie.

Openbaar groen	Hoeveelheid	Structuurelement						
		Bedrijventerrein	Begraafplaats	Buitengebied	Centrum	Groengebied	Hoofdstructuur	Woongebied
Bomen	51.337 stuks	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Natuurlijke beplanting	9.600 are	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)	Basis (bio)
Cultuurlijke beplanting	702 are	Laag	Hoog	Laag	Basis	Basis	Basis	Basis
Hagen	106 are	Basis	Hoog	Laag	Basis	Laag	Basis	Basis
Gras	30.338 are	Laag (bio)	Hoog	Laag (bio)	Basis	Laag (bio)	Laag (bio)	Laag (bio)
Bermen		Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	N.v.t.	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watergangen (w aterlopen en sloten)	442 km	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Watervlakte (vijfers)	1.423 are	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)	Basis (bio)
Parkmeubilair	559 stuks	Basis	Hoog	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis

Op basis van de CROW-kwaliteitsnorm zoals vastgesteld in het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Gebouwen

Kerncijfers en beheer

De gemeente heeft divers vastgoed in eigendom en beheer en heeft een herbouwwaarde van circa € 63 mln. Het grootste deel (90%) van de gebouwen wordt onderhouden op basis van de kwaliteit 'instandhouding'. Dit betekent dat aan de gebouwen werkzaamheden worden verricht om het gebouw te behouden in de staat waarin het zich bevindt. Deze gebouwen voldoen wat betreft het onderhoud aan de gestelde bestekskwaliteit. De overige gebouwen (10%) zijn niet meer in gebruik of zullen binnenkort niet meer in gebruik zijn en worden verkocht of gesloopt. Aan deze gebouwen wordt het minimaal noodzakelijke onderhoud gepleegd. Deze gebouwen zijn meestal al geheel afgeschreven, indien dit niet het geval is is de boekwaarde lager dan de marktwaarde.

Voor het planmatig onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar. Er is jaarlijks een zodanige dotatie aan de voorziening dat deze toereikend is voor het gemiddelde van het planmatig onderhoud voor de komende 10 jaar.

In onderstaande tabel is het gemeentelijke areaal voor gebouwen weergegeven.

Gemeentelijk vastgoed	
Functieomschrijving	Aantal
Bedrijfsvoering	11
Maatschappelijk	15
Monumentaal	8
Voormalige scholen en leegstaande gebouw en	2
Dorpshuizen	7
Overig	9
Totaal	52

Toekomst

Overbodig vastgoed wordt afgestoten (sloop of verkoop). Voor het in stand houden van de gemeentelijke gebouwen is een voorziening beschikbaar.

Financiering

Financiering

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer. Deze taken hebben als doel de gemeente te voorzien van voldoende vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en de gemeente te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

Beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille

In de financiële verordening heeft de raad het college bestuurlijk mandaat gegeven voor het uitoefenen van de financieringsfunctie. Het college zorgt daarbij voor:

1. Het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van tijdelijke overtollige gelden;
2. Het beheersen van de risico's verbonden aan de financieringsfunctie, zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's.
3. Het beperken van de kosten van leningen en het bereiken van voldoende rendement op uitzettingen.
4. Het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Kaderstellende documenten

Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2017).

Beleidskader reserves en voorzieningen (2016).

Rentelasten, rentebaten, renteverdeling

De door de gemeente betaalde en ontvangen rente wordt per saldo verantwoord op Algemene dekkingsmiddelen.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is vastgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Voor de in de komende jaren aflopende langlopende leningen wordt er van uit gegaan dat deze weer voor hetzelfde leningsbedrag worden aangetrokken.

Renteverwachtingen 2022

Een belangrijke variabele bij de uitvoering van het financieringsbeleid is de toekomstige renteontwikkeling. De keuze tussen korte en lange looptijden wordt mede bepaald door de verwachte renteontwikkelingen. We verwachten in 2022 geen grote veranderingen in de rente. Het gewogen gemiddelde rentepercentage in 2022 is 0,53%.

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld, dat aan renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de Wet financiering decentrale overheden (Fido) eisen gesteld aan het renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Het college zorgt ervoor dat de gemeente verantwoord en goedkoop financiert binnen de gegeven normen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet houdt in, dat maximaal 8,5% van de totale begroting met kort geld gefinancierd mag zijn. Voor 2022 is dit voor onze gemeente maximaal € 6,9 miljoen. Normaliter wordt getracht tot aan de kasgeldlimiet via kortlopende leningen te financieren omdat de rente voor kortlopende leningen lager is

dan die van langlopende leningen. Eind 2020 hebben we een nieuwe langlopende lening afgesloten waardoor we verwachten in 2022 geen kortlopende lening te hoeven afsluiten.

Renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het totaal van de begroting aan een renteherziening onderhevig mag zijn. Dit betekent dat we maximaal over € 16,2 miljoen renterisico mogen lopen. Het totaal op de langlopende leningen af te lossen bedrag in 2022 bedraagt € 3,8 miljoen. We voldoen aan de renterisiconorm.

Renteschema

De rente is toegerekend aan de verschillende taakvelden op basis van de boekwaarde van de activa. Rente aan het grondbedrijf is toegerekend op basis van het gewogen gemiddelde rentepercentage afgezet tegen de waarde van de bouwgrond exploitaties.

Liquiditeiten

Ook in de toekomst zullen wij een beroep moeten blijven doen op de kapitaalmarkt. Aan de hand van de vastgestelde begroting 2022 wordt een meerjarige liquiditeitenplanning opgesteld. Op deze wijze hebben we sturing op onze financieringsbehoefte en de daaraan verbonden kosten.

Schatkistbankieren

Door de wet over schatkistbankieren zijn de decentrale overheden verplicht het grootste deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De hoogte van deze drempel bedraagt 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal en bedraagt voor onze gemeente voor 2022 ongeveer € 609.000.

x € 1.000

Renterisico vaste schuld over de jaren 2022 t/m 2025	2022	2023	2024	2025
Omvang begroting (stand primaire begroting)	81.151	81.151	81.151	81.151
Grondslagpercentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	16.230	16.230	16.230	16.230
Renteherziening	0	0	0	0
Aflossingen	3.800	3.800	3.800	3.800
Rente risico	3.800	3.800	3.800	3.800
Toets renterisico				
Renterisiconorm	16.230	16.230	16.230	16.230
Totaal rente risico	3.800	3.800	3.800	3.800
Ruimte (+)/Overschrijding (-)	12.430	12.430	12.430	12.430

x € 1.000

Renten schema begroting 2022	
a. Werkelijke lasten over de korte en lange financiering	234
b. Werkelijke externe rentebaten (idem)	17
Saldo rentelasten en rentebaten	217
c1. Werkelijke rente die aan de grondexploitatie moet worden doorgerekend	7
c2. Werkelijke rente van projectfinanciering	0
c3. Werkelijke rentebaait van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering)	0
	7
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	210
d1. Werkelijke rente over eigen vermogen	0
d2. Werkelijke rente over voorzieningen	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	210
e. De aan taakvelden werkelijke toegerekende rente	210
Verschil	0

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De hoofdpunten van beleid worden beschreven in de programma's van de begroting. Het realiseren van die beleidsdoelen kan alleen met de inzet van diverse middelen als personele inzet, financiële middelen en administratie, communicatie, ICT, onderzoek, informatievoorziening en archivering, juridische adviezen, inkoop, huisvesting en andere ondersteunende faciliteiten. De inzet dient effectief, efficiënt en integer te zijn.

De bedrijfsvoering en de ontwikkeling daarvan hangt nauw samen met vraagstukken rondom sturing en control. Met de woorden: "zijn we in control" wordt bedoeld of de besturing van de ambtelijke organisatie beheerst wordt. Hoe lopen de processen en zijn ze efficiënt ingericht, worden de processen en de kosten beheerst en zijn (financiële) risico's benoemd, zijn risicobeheersmaatregelen tijdig getroffen, zijn de te behalen resultaten helder en smart geformuleerd, boeken we de resultaten die zijn afgesproken, wordt er op de juiste momenten verantwoording afgelegd? Deze zaken hebben permanent aandacht. Bedrijfsvoering gaat daarnaast ook over innovatie: kunnen we de processen slimmer organiseren en kan het goedkoper en beter? In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen die in de gemeentelijke bedrijfsvoering spelen.

Kaderstellende documenten

Organisatiebesluit (2021).

OWO-Visie (2021).

Inkoop en aanbestedingsbeleid OWO 2018 (2018-16078).

Uitvoeringsnotitie inkoop en aanbestedingen 2021.

Normenkader rechtmatigheid (wordt jaarlijks door het college vastgesteld).

Bestuursovereenkomst OWO 2015 (2016-13886).

Accountantscontrole en rechtmatigheid

De raad heeft een kaderstellende rol met betrekking tot de accountantscontrole. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden staan de wettelijke goedkeurings- en rapporteringstoleranties in een percentage van de omvangsbasis (de totale lasten van de gemeente) vermeld. De raad kan een lager percentage voor deze toleranties vaststellen. De uitgangspunten voor de accountantscontrole 2022 zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren:

De goedkeuringstolerantie is vastgesteld op de wettelijke norm van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

De rapporteringstolerantie is vastgesteld op 0,5% voor fouten en 1,5% voor onzekerheden.

Overige uitgangspunten zijn:

1. Budgetrecht raad

Als blijkt dat het door de raad geautoriseerde budget onvoldoende is dan doet het college voorstellen aan de raad voor aanvullende budgettaire ruimte. Deze stap is niet nodig als hiervoor door het college dekking wordt gevonden binnen het programma. Als de uitgave echter inhoudelijk niet overeenkomt met de doelstellingen van de raad, dan moet het college dit alsnog ter besluitvorming voorleggen aan de raad. Mutaties worden elk jaar bij de Perspectiefbrief gemeld, waarbij het college een voorstel aan de raad overlegt tot het wijzigen van de lopende begroting.

2. Normenkader

Het normenkader bestaat uit alle wet- en regelgeving, die van belang zijn voor de accountantscontrole. Het normenkader per 31 december wordt jaarlijks door het college vastgesteld en ter kennis van de raad gebracht.

3. Controleplan

Het controleplan van de accountant wordt met de auditcommissie van de raad afgestemd. Met het vaststellen van de begroting worden ook de bovenvermelde uitgangspunten voor de accountantscontrole vastgesteld.

Vanaf 1 januari 2022 moet het college van B&W een verantwoording opnemen in de jaarstukken over de rechtmatigheid. De eerste keer zal dit plaatsvinden in 2023 over de jaarstukken van 2022. De rechtmatigheidsverantwoording moet door gemeenten opgenomen worden in de jaarrekening op het moment dat de wetgeving is aangepast. Ten tijde van het schrijven van de begroting is de wetgeving nog niet aangepast. Zodra de wetgeving is aangenomen zal bovenstaande tekst aangepast moeten worden aan de nieuwe wetgeving.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging wordt steeds belangrijker. Informatie is een van de belangrijkste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Als gemeente hebben wij een grote verantwoordelijkheid in het beschermen van deze informatie. Het beveiligen van de informatie en het borgen van de privacy van onze inwoners is wettelijk verplicht. Vanwege het grote belang zullen we in 2022 een verbeterslag maken. Als gemeente werken we met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO bestaat uit een stelsel van maatregelen op organisatorisch, fysiek en technisch gebied en geldt voor de gehele overheid. Daarnaast zijn er specifieke wetten waar we aan moeten voldoen, zoals de Wet basisregistratie personen (BRP), de Paspoortuitvoeringsregeling Nederland (PUN), Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Suwinet), de Wet basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), de Wet basisregistratie grootschalige topografie (BGT), Wet basis registratie ondergrond (BRO) en DigiD.

Door gebruik te maken van de ENSIA-zelfevaluatietool zijn we als gemeente in staat om te kijken hoe de organisatie ervoor staat op het gebied van de bovenstaande wetten. Dit betekent dat één keer per jaar de zelfevaluatelijst ingevuld wordt. De informatie wordt gebruikt voor de horizontale verantwoording aan de gemeenteraad en aan diverse verticale verantwoordingslijnen als departementen. ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en het aan te laten sluiten op de gemeentelijke planning & control-cyclus. Hierdoor heeft de gemeenteraad meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan indien nodig bijsturing plaatsvinden op de voortgang van de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Rekenkamercommissie Opsterland

De Rekenkamercommissie heeft als taak het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente vastgestelde beleid en de uitvoering van het beleid. De Rekenkamercommissie is volledig onafhankelijk.

Voor 2022 zal de Rekenkamercommissie een onderzoeksprogramma aan de raad voorleggen.

Organisatieontwikkeling

In 2020 is een traject voor organisatieontwikkeling gestart, zodat de gemeente Opsterland haar rol in de netwerksamenleving beter kan spelen. Wij willen meer en beter kunnen aansluiten bij de initiatieven van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden, zowel lokaal als regionaal. De organisatieontwikkeling bestaat uit drie sporen. Spoor 1 en spoor 2, aanpassing van de hoofdstructuur van de organisatie en de inrichting van de teamstructuur, zijn in 2021 afgerond. We hebben nu een plattere organisatie met minder managementlagen, kortere communicatielijnen en een teamindeling die integraal werken beter ondersteunt. In 2021 is een start gemaakt met spoor 3, dat zich richt op samen leren en ontwikkelen en inspelen op initiatieven uit de samenleving. Kernbegrippen hierbij zijn eigenaarschap, integraal werken en vertrouwen. Spoor 3 loopt door in 2022.

In 2021 is daarnaast een benchmark van de organisatie uitgevoerd. Hierin wordt onderzocht of de kosten en formatie van de uitvoering van onze taken passend is, bijvoorbeeld in vergelijking met vergelijkbare gemeenten. De uitkomsten van de benchmark waren bij het opstellen van deze begroting nog niet bekend. Als er aanleiding is om op basis van de benchmark de formatie aan te passen (krimp of groei), dan wordt daarvoor bij de reguliere P&C-momenten of tussentijds een voorstel gedaan aan de raad.

Bezuinigingsmogelijkheden

Bij de behandeling van de Perspectiefbrief is afgesproken dat bezuinigingsmogelijkheden zullen worden onderzocht. Het zoeken hiernaar heeft zich primair gericht op de taken die geen wettelijke verplichting kennen. Dit zijn taken waarop in theorie relatief eenvoudig kan worden bezuinigd maar die wel een grote impact hebben op de identiteit van de gemeente Opsterland en/of niet in het door de gemeenteraad vastgestelde beleid passen. Ook de suggesties die door de verschillende partijen tijdens de algemene beschouwingen zijn gedaan zijn meegenomen en verwerkt in inventarisatie van de bezuinigingsmogelijkheden.

Alles omvattend zien wij op de volgende onderdelen bezuinigingsmogelijkheden of mogelijkheden om meer inkomsten te genereren:

- Verlaging van het dienstverleningsniveau op het gebied van bereikbaarheid en communicatie gerelateerd aan een maatschappij die steeds verder digitaliseert.
- Verminderen van het voorzieningenniveau dat wij als gemeente bieden richting de dorpen op fysiek als sociaal vlak.
- Verlaging van de mate van ondersteuning van cultuur in Opsterland.
- Verhogen van de inkomsten en mate van kostendeckendheid van de betaalde dienstverlening.
- Het heroverwegen van de mate en intensiteit van de samenwerking in OWO-verband.

Omdat het structureel perspectief op dit moment sluitend is, is er geen acute noodzaak om op dit moment de bezuinigingsmogelijkheden, die ingrijpende maatregelen met zich mee zouden brengen, in detail uit te werken en te presenteren. Daarnaast is ook de overweging dat door het nu al expliciet benoemen van de mogelijkheden, wellicht onrust wordt veroorzaakt terwijl dit vanuit financieel perspectief niet nodig is. Wel is naar verwachting door de versterking van de toegang tot het sociaal domein vanaf 2023 sprake van een kostenbesparend effect dat in de meerjarenbegroting is opgenomen. Daarnaast zullen de mogelijke besparingen door in OWO-verband samen te werken nadrukkelijk de aandacht blijven houden.

Verbonden partijen

Verbonden partijen

Het doel van deze paragraaf

In de verschillende programma's worden maatschappelijke effecten beoogd die (mede) door externe organisaties worden verwezenlijkt. In een aantal daarvan heeft de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang. In deze paragraaf wordt daarvan een overzicht gegeven.

Definitie verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* én een *financieel* belang heeft.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de burgemeester, een wethouder of een raadslid van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Visie op en de beleidsvoornemens betreffende verbonden partijen

De gemeente heeft met het oog op het beperken van regelgeving geen afzonderlijke Kadernota verbonden partijen vastgesteld. Visie en beleid op verbonden partijen zijn daarom terug te vinden in deze paragraaf. De gemeente voert overheidstaken uit en wil doelen bereiken in de samenleving. Dit moet effectief en efficiënt. In een aantal gevallen kan de gemeente deze taken en doelen niet of moeilijk zelf uitvoeren en is er een noodzaak om met andere gemeenten, provincie of waterschap samen te werken. De gemeente Opsterland voert hierbij een terughoudend beleid. Verbonden partijen worden alleen aangegaan als dit door de wet verplicht wordt gesteld of als er een ondubbelzinnig gemeentelijk belang is, gerelateerd aan grensoverschrijdende belangen en/of de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de taken.

Bij deelname aan een verbonden partij moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. De op te richten verbonden partij moet bij uitstek het instrument zijn om het gemeentelijke doel te realiseren.
2. Er moet een gedegen afweging plaatsvinden met betrekking tot de vorm van de verbonden partij (praktisch en beperken van bestuurlijke drukte).
3. De verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden moet helder en dual omschreven worden.
4. Bij het aangaan van verbonden partijen moet volstreekte duidelijkheid bestaan over zaken als werkwijze, zeggenschapsverhoudingen, winst- en risicoverdeling en te leveren (toetsbare) prestaties.
5. Er moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over de inzichtelijkheid en beheersbaarheid van (financiële) risico's.
6. Er moeten voldoende waarborgen in de regeling worden opgenomen voor democratische legitimatie (bij overdracht raadsbevoegdheden) en voor controle en beïnvloeding door o.a. inzichtelijke en transparante begrotingen en verantwoordingen, het verstrekken van relevante en

adequate informatie (nieuwsbrieven en tussenrapportages) en door controlemechanismen als financiële adviescommissies en rekenkameronderzoek.

Kaderstellende documenten

De diverse gemeenschappelijke regelingen en daaraan ten grondslag liggende collegebesluiten en raadsbesluiten.

Overzicht verbonden partijen

Lijst verbonden partijen

- Gemeenschappelijke regelingen:
 - Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
 - Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) te Grou
 - Sociale werkvoorziening Fryslân te Drachten
 - Recreatieschap De Marrekrite te Leeuwarden
 - Hûs en Hiem, welstandsadvisering en monumentenzorg in Fryslân te Leeuwarden
 - Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten te Drachten
- Vennootschappen:
 - Caparis NV te Drachten
 - NV Afvalsturing Fryslân
 - NV Fryslân Miljeu
 - NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag
 - BV Publiek Belang Elektriciteitsproductie te Den Bosch
 - CSV Amsterdam BV Den Bosch

Veiligheidsregio Fryslân	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsverband van de Friese gemeenten op de terreinen van publieke gezondheidszorg, brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Bevorderen van de multidisciplinaire samenwerking en de coördinatie in de uitvoering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het instandhouden en beheren van een gemeenschappelijke meldkamer en tot slot het zijn van een platform voor samenwerking voor aan hulpverlening gelieerde diensten, partners, dan wel organisaties en andere openbare lichamen.
Zeggenschap	3,70%
Financieel belang	Bijdrage 2022 € 3.035.694
	Bijdrage 2021 € 2.968.000
Eigen vermogen	1-1-2020 € 3.614.834
	31-12-2020 € 6.075.701
Vreemd vermogen	1-1-2020 € 69.718.223
	31-12-2020 € 72.001.431
Financieel resultaat	2020 € 3.790.666
Risico's	De risico's zijn in beginsel niet heel groot. Wel is er een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.
Ontwikkelingen	Het COVID-19 virus heeft grote impact op activiteiten. De veiligheidsregio beschermt en informeert de inwoners. Grote inzet nodig van GGD via uitvoeren bron- en contactonderzoek, uitvoeren landelijk testbeleid RIVM en informeren bevolking. Door de crisis zijn een aantal onderwerpen niet of in mindere mate uitgevoerd, vandaar het positieve resultaat in 2020. Dit bedrag wordt gereserveerd en in rustiger tijden aan deze onderwerpen besteed. De continuïteit is te allen tijde geborgd aanzien de VRF een gemeenschappelijke regeling is.
Programma	1 Veiligheid; 4 Onderwijs; 6 Sociaal domein; 7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Ellen van Selm

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Grou
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten
Bestuurlijk belang	Het behartigen van de belangen van de 18 deelnemende Friese gemeenten, de provincie en het waterschap bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wabo genoemde wetten.
Zeggenschap	Het aantal stemmen is afhankelijk van de financiële bijdragen van de deelnemers en wordt jaarlijks vastgesteld. Opsterland heeft op dit moment 1 stem van de 75 (1,33%).
Financieel belang	Bijdrage 2021 € 321.000 Bijdrage 2022 € 329.000
Eigen vermogen	1-1-2020 € 1.364.718 31-12-2020 € 1.626.448
Vreemd vermogen	1-1-2020 € 4.791.599 31-12-2020 € 5.572.137
Financieel resultaat	2020 € 325.320
Risico's	Er is een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.
Ontwikkelingen	De FUMO bereidt zich voor op de Omgevingswet die medio 2022 ingevoerd zal worden. Ze maakt zich zorgen over de voortgang van de voorbereidingen op de inwerkingtreding en heeft dit onder de aandacht van de deelnemers gebracht, ze wordt al wel regelmatig betrokken bij regionale en lokale voorbereidingen en verkenningen.
Programma	7 Volksgezondheid en milieu; 8 Bouw en, wonen en gronden
Portefeuillehouder	Anko Postma

Sociale werkvoorziening Fryslân					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Vestigingsplaats	Drachten				
Deelnemende partijen	Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Opsterland, Smallingerland en Tytsjerksteradiel				
Bestuurlijk belang	<p>De taken vanuit de voormalige Wet sociale werkvoorziening (WSW) moeten door ons als gemeente worden uitgevoerd. Op basis van efficiency en financiële redenen zijn deze taken uitbesteed aan de GR. De uitvoering van de Wsw is opgedragen aan Caparis NV. Vanaf 1 januari 2015 is nieuwe instroom in de WSW niet meer mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat de WSW alleen nog van kracht blijft voor de huidige werknemers met een vaste aanstelling. Voor de toekomst heeft de GR besloten de WSW verantwoord en versneld af te bouwen, met aandacht voor de positie van de huidige werknemers. Dit doen we door een gezamenlijk beschut werkbedrijf (met 8 deelnemende gemeenten) in stand te houden. Nieuwe activiteiten van Caparis N.V. komen niet voor rekening van de aandeelhouders. Verder streeft de GR naar het terugdringen van het subsidie- en exploitatietekort bij Caparis N.V.</p> <p>Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd waarbij er geen sprake meer is van de uitvoering van de WSW. Door de gemeente is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten. Vanaf 2020 is daarom ook geen bijdrage aan de GR meer.</p>				
Zeggenschap	12,50%				
Financieel belang	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">Bijdrage 2021</td> <td style="text-align: right;">opgenomen bij Caparis NV</td> </tr> <tr> <td>Bijdrage 2022</td> <td style="text-align: right;">opgenomen bij Caparis NV</td> </tr> </table>	Bijdrage 2021	opgenomen bij Caparis NV	Bijdrage 2022	opgenomen bij Caparis NV
Bijdrage 2021	opgenomen bij Caparis NV				
Bijdrage 2022	opgenomen bij Caparis NV				
Eigen vermogen	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 458.000</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 0</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 458.000	31-12-2020	€ 0
1-1-2020	€ 458.000				
31-12-2020	€ 0				
Vreemd vermogen	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 5.161.000</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 7.172.000</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 5.161.000	31-12-2020	€ 7.172.000
1-1-2020	€ 5.161.000				
31-12-2020	€ 7.172.000				
Financieel resultaat	2020 € 0				
Risico's	<p>Gemeenten ontvangen van het Rijk een bijdrage in de kosten van de sociale werkvoorziening. Deze bijdrage is m.i.v. 2015 jaarlijks verder door het Rijk naar beneden bijgesteld. Omdat de rijksbijdrage op dit moment al onvoldoende is om de werkelijke kosten (loonkosten) te dekken, zal het tekort de komende jaren verder toenemen. Dit zogenoemde "subsidietekort" moet door de gemeenten zelf worden gedragen. De GR treedt op als financier voor Caparis. Voor de leningen van de GR aan Caparis zijn door Caparis zekerheden gesteld in de vorm van hypotheek- en pandrecht. Het risico voor de GR bestaat daarin, dat Caparis in staat moet zijn om aan de vereiste aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen en dat bij ingebrekestelling de waarde van de verkregen zekerheden niet toereikend is voor het aflossen van de financiering. Wel blijven we aansprakelijk voor mogelijke tekorten op de bedrijfsvoering die ontstaan bij de NV. Door ons geringe aandeel in de nieuwe NV blijft het risico qua omvang beperkt. Onze invloed wordt wel groter omdat in de nieuwe NV de vier eigenaren elk een gelijke stem krijgen.</p>				
Ontwikkelingen	<p>Vanaf 1-1-2020 zijn de activiteiten van de GR veranderd; er is geen sprake meer van de uitvoering van de WSW. De GR SW Fryslân is gewijzigd in een bedrijfsvoeringsregeling (alleen nog formele werkgeversrol voor SW-medewerkers). Dit betekent dat de gemeenten een directe relatie krijgen met uitvoeringsorganisatie Caparis en daar geen GR meer tussen zit. Hiermee kan Opsterland als een van de eigenaren directer sturing geven.</p>				
Programma	6 Sociaal domein				
Portefeuillehouder	Libbe de Vries				

Recreatieschap De Marrekrite	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Deelnemende partijen	Provincie Fryslân en 13 Friese gemeenten
Bestuurlijk belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van 13 deelnemende Friese gemeenten (excl. Ooststellingwârd en de vier eilanden) en de provincie Friesland met als doel een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op water en land te bewerkstelligen. Voor waterrecreatie betreft dit onderhoud en beheer van aanlegvoorzieningen, boeien en bakens, het baggeren van waterwegen en de afvoer van recreatieafval. Voor landrecreatie worden Toeristische Overstap Punten (TOP's) en het fiets- en wandelknooppuntennetwerk beheerd.
Zeggenschap	4,55%
Financieel belang	Bijdrage 2021 € 27.960 Bijdrage 2022 € 29.029
Eigen vermogen	1-1-2020 € 4.739.877 31-12-2020 € 5.162.521
Vreemd vermogen	1-1-2020 € 489.625 31-12-2020 € 885.657
Financieel resultaat	2020 € 422.644
Risico's	De risico's zijn in beginsel niet heel groot. Wel is er een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat de deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.
Ontwikkelingen	De GR loopt geen risico voor de continuïteit vanwege de aard van de werkzaamheden en de betrouwbaarheid van de deelnemers in de GR. Lange termijnprognose voor Marrekrite is uitstekend. Sterk dalende onderhoudskosten door gebruik van duurzame materialen.
Programma	5 Sport, cultuur en recreatie
Portefeuillehouder	Rob Jonkman

Hûs en Hiem, welstandsadviesering en monumentenzorg in Friesland					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Vestigingsplaats	Leeuwarden				
Deelnemende partijen	17 Friese gemeenten				
Bestuurlijk belang	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkundige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân. In de praktijk betekent dit geven van welstandsadviezen over bouwplannen, het adviseren over algemene welstandsvoorzieningen en het voorzien in de adviesering over de toepassing van de Monumentenwet en de Monumentenverordening.				
Zeggenschap	3,85%				
Financieel belang	Voor de dienstverlening door Hûs en Hiem is de gemeente een vergoeding verschuldigd die via de gemeentelijke leges wordt doorberekend aan de vergunningaanvragers. Er is dus geen vaste gemeentelijke bijdrage.				
Eigen vermogen	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 333.895</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 350.189</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 333.895	31-12-2020	€ 350.189
1-1-2020	€ 333.895				
31-12-2020	€ 350.189				
Vreemd vermogen	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 82.454</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 80.906</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 82.454	31-12-2020	€ 80.906
1-1-2020	€ 82.454				
31-12-2020	€ 80.906				
Financieel resultaat	2020 € 8.294				
Risico's	De risico's zijn in beginsel niet heel groot. Wel is er een inherent risico bij een gemeenschappelijke regeling dat alle deelnemers moeten bijspringen bij eventuele tekorten.				
Ontwikkelingen	Naar verwachting wordt de Omgevingswet medio 2022 van kracht. Hûs en Hiem heeft de verwachting dat de Friese gemeenten ook na de stelselherziening, verzekerd zullen worden van onafhankelijk, deskundig advies inzake de ruimtelijke aspecten van omgevingskwaliteit. Elke gemeente dient vanaf 2022 te beschikken over een gemeentelijke adviescommissie, die tenminste over de Rijksmonumenten adviseert, maar die ook met andere adviestaken kan worden belast. Gemeentelijke beleidsregels inzake het uiterlijk van bouwwerken (veelal vastgelegd in de gemeentelijke welstandsnota) vormen vanaf 1 januari 2022 onderdeel van de zogenaamde 'bruidsschat' in het Omgevingsplan van de gemeente en blijven onverkort van toepassing. Het Rijk biedt de gemeenten een overgangperiode van 10 jaar om het Omgevingsplan aan te passen.				
Programma	8 Bouw en, wonen en gronden				
Portefeuillehouder	Anko Postma				

Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Vestigingsplaats	Drachten				
Deelnemende partijen	Gemeenten Opsterland en Smallingerland				
Bestuurlijk belang	Het te behartigen belang is het ontwikkelen en exploiteren van het bedrijvenpark Drachten en het verzorgen van een optimale afstemming van alle hiermee samenhangende aspecten en bevoegdheden van de beide deelnemers, de gemeenten Smallingerland en Opsterland.				
Zeggenschap	50%				
Financieel belang	Er wordt geen exploitatiebijdrage betaald. De activiteiten binnen de GR worden door medewerkers van de beide gemeenten verricht.				
Eigen vermogen	<table> <tr> <td>1-1-2020</td> <td>€ 4.726.730</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td>€ 5.536.000</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 4.726.730	31-12-2020	€ 5.536.000
1-1-2020	€ 4.726.730				
31-12-2020	€ 5.536.000				
Vreemd vermogen	<table> <tr> <td>1-1-2020</td> <td>€ 7.081.601</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td>€ 4.326.736</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 7.081.601	31-12-2020	€ 4.326.736
1-1-2020	€ 7.081.601				
31-12-2020	€ 4.326.736				
Financieel resultaat	2020 € 809.270				
Risico's	De prognoses van de resultaten zijn gebaseerd op aannames (restant looptijd, tempo van verkopen, fasering w oonrijp maken). De verwachtingen, waar de resultaten op zijn gebaseerd zijn zo goed mogelijk onderbouwd. Echter hoe langer de looptijd (in dit geval tot 2040) van de exploitatie, hoe minder betrouwbaar de prognoses en dus ook het berekende resultaat zijn. Beide gemeenten zijn op basis van de afgesproken verdeelsleutel aansprakelijk voor eventuele verliezen. Al gerealiseerde winsten worden binnen de exploitatie gehouden ter dekking van eventuele risico's. De gemeente Smallingerland heeft in de jaren 2012-2013 2,6 miljoen bijgestort als gevolg van een voorzienbaar tekort. Daarmee gaan we er op basis van de huidige verwachtingen vanuit dat er sprake is van een minimaal kostendeckende exploitatie.				
Ontwikkelingen	Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2020, maar mogelijk wel voor veel van de beleidsterreinen van begroting 2021 en wellicht voor de jaren erna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. De risico's en die van de partners worden voortdurend gemonitord. De organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. De liquiditeitspositie wordt goed bewaakt en er worden zo nodig maatregelen genomen om de taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.				
Programma	3 Economie				
Portefeuillehouder	Anko Postma				

Caparis NV	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Drachten
Deelnemende partijen	Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland, en Smallingerland
Bestuurlijk belang	Bij Caparis NV kunnen onder andere mensen die in aanmerking komen voor een WSW-dienstverband te werk gesteld worden. Voor een deel van de WSW-ers is het niet haalbaar om bij een private of publieke organisatie te werken. Door de gemeente is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met Caparis voor de uitvoering van deze activiteiten.
Zeggenschap	12,5% aandelenkapitaal, 25% zeggenschap
Financieel belang	Bijdrage 2021 € 3.476.743 Bijdrage 2022 € 3.338.419 Bijdrage 2020 € 3.463.626
Eigen vermogen	1-1-2020 € 6.694.000 31-12-2020 € 8.496.000
Vreemdvermogen	1-1-2020 € 17.368.000 31-12-2020 € 26.850.000
Financieel resultaat	2020 € 1.803.000
Risico's	Caparis NV is omgevormd naar een sociale onderneming. We blijven aansprakelijk voor mogelijke tekorten op de bedrijfsvoering die ontstaan bij de NV. Door ons geringe aandeel (12,5%) in de nieuwe NV blijft het risico qua omvang beperkt. Onze invloed wordt wel groter omdat in de nieuwe NV de vier eigenaren elk een gelijke stem krijgen.
Ontwikkelingen	Caparis vormt zich om van SW-bedrijf naar Talentbedrijf. De komende jaren ligt het accent op drie centrale thema's: talentontwikkeling, rendement en leiderschap. De vakbonden steken bij cao-onderhandelingen voor 2021 in op 3 jaar eerder met pensioen kunnen voor SW-ers. Dit zou kunnen leiden tot een versnelling in de afbouw van de SW.
Programma	5 Sport, cultuur en recreatie; 6 Sociaal domein; 7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Rob Jonkman

Omrin: NV Afvalsturing Fryslân (AF) en NV Fryslân Miljeu (FM)	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten en diverse andere gemeenten
Bestuurlijk belang	Omrin :NV Afvalsturing (afvalverwerking) en NV Fryslân Miljeu (inzameling) is het bedrijf van en voor gemeenten voor de reinigingstaken. Zij verwerkt het ingezamelde huishoudelijke afval en exploiteert de gemeentelijke milieustraat. Het bedrijf wordt als totaaloplosser, op de meest duurzame wijze, de gehele afvalketen bestrijken (van kringloop tot sorteren). Samen met de aandeelhouders wordt het beleid bepaald.
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 120 aandelen in de NV Afvalsturing (4,00 %) en 11.381 in de NV Fryslân Miljeu (8,10%).
Financieel belang	<i>AF en FM</i>
	Bijdrage 2021 (begroot) € 2.642.900
	Bijdrage 2020 (realisatie) € 2.920.439
Eigen vermogen	<i>NV Afvalsturing Fryslân</i>
	1-1-2020 € 57.000.000 € 8.286.000
	31-12-2020 € 61.055.000 € 9.426.000
Vreemd vermogen	<i>NV Fryslân Miljeu</i>
	1-1-2020 € 142.008.000 € 17.289.000
	31-12-2020 € 132.770.000 € 20.976.000
Financieel resultaat	2020 € 5.176.000 € 1.348.000
Risico's	De technische beschikbaarheid van de kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. De contracten voor de levering van afval hebben in de meeste gevallen een meerjarig karakter. De ontwikkelingen op de energiemarkt worden gevolgd en zijn er zowel contractueel als door middel van subsidies maatregelen getroffen om de risico's van onverwachte fluctuaties te voorkomen. De belangrijkste risico's zijn beheersbaar en zijn in lijn met het gewenste risicoprofiel van de onderneming. Op basis van het positieve resultaat over 2020 en de huidige financiële positie is het risico dat niet aan verplichtingen kan worden voldaan zeer beperkt.
Ontwikkelingen	Inzetten op het maximaal terugwinnen van grondstoffen en duurzame energie uit afval: door innovatie, door verbetering van voor- en nascheiding en door het aangaan van nieuwe samenwerkingen. Gaan voor circulaire bedrijfsvoering: volledig duurzaam transport, meer biodiversiteit op onze bedrijfslocaties en circulaire inkoop. Kennispartner voor het realiseren van de VANG-doelstellingen. Gemeenten vertalen de VANG-ambities in hun gemeentelijk afval- of grondstoffenbeleidsplan. In deze plannen wordt, naast de kwantitatieve streefgetallen (tenminste 75% scheiding van het huishoudelijk afval en maximaal 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2020, met als landelijke stip aan de horizon maximaal 30 kilogram in 2025), steeds meer nadruk gelegd op de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde deelstromen.
Programma	2 Verkeer en vervoer; 7 Volksgezondheid en milieu
Portefeuillehouder	Rob Jonkman

BNG Bank NV	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	De Staat, gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap
Bestuurlijk belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Daarmee speelt de bank een essentiële rol in de financiering van door overheden gewenste maatschappelijke investeringen. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 66.651 aandelen (0,12 %).
Financieel belang	De gemeente ontvangt jaarlijks dividend. Over 2020 was dit € 120.638 Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.
Eigen vermogen	1-1-2020 € 4.887.000.000 31-12-2020 € 5.097.000.000
Vreemd vermogen	1-1-2020 € 144.802.000.000 31-12-2020 € 155.262.000.000
Financieel resultaat	2020 € 221.000.000
Risico's	De BNG is een solide bank in handen van overheden met een beperkt statutair wettelijk kader. Dit biedt financiers vertrouwen. De bank heeft een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen. De bank heeft een gezonde financiële positie. Bij een faillissement valt het geplaatst/gestort aandelenkapitaal van € 151.225 miljoen en moeten kosten worden gemaakt om de uitvoering op andere wijze te continueren.
Ontwikkelingen	De lage langetermijnrente veroorzaakt bij de BNG druk op het renteresultaat. Doel is om CO2-emissies van de kredietportefeuille te verlagen, de positie van marktleider in de publieke sector te handhaven en de risicocultuur binnen de organisatie te versterken.
Programma	0 Bestuur en ondersteuning
Portefeuillehouder	Rob Jonkman

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Vestigingsplaats	Den Bosch	
Deelnemende partijen	Enkele gemeenten en provincies (oa. Voormalig aandeelhouders Essent)	
Bestuurlijk belang	Geen.	
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 34.746 aandelen in de PBE (0,02 %).	
Financieel belang	Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.	
Eigen vermogen	1-1-2020	€ 1.589.543
	31-12-2020	€ 1.569.398
Vreemdvermogen	1-1-2020	€ 455.015
	31-12-2020	€ 19.533
Financieel resultaat	2020	-/- € 20.148
Risico's	De boekwaarde van de aandelen is verwaarloosbaar, namelijk € 1. Het risico is nihil.	
Ontwikkelingen	Het voornemen is om de vennootschap te ontbinden.	
Programma	0 Bestuur en ondersteuning	
Portefeuillehouder	Rob Jonkman	

CSV Amsterdam BV					
Rechtsvorm	Besloten vennootschap				
Vestigingsplaats	Den Bosch				
Deelnemende partijen	Enkele gemeenten en provincies (oa. Voormalig aandeelhouders Essent)				
Bestuurlijk belang	Deze BV is van tijdelijke aard en handelt reserveringen voor risico's en verstrekte leningen aan derden van het voormalige Essent af.				
Zeggenschap	De aandeelhouders hebben zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Opsterland bezit 464 aandelen in de BV (0,02%).				
Financieel belang	Bijdrage voor verrichte diensten is niet van toepassing.				
Eigen vermogen	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 451.905</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 392.583</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 451.905	31-12-2020	€ 392.583
1-1-2020	€ 451.905				
31-12-2020	€ 392.583				
Vreemdvermogen	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 60%;">1-1-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 83.583</td> </tr> <tr> <td>31-12-2020</td> <td style="text-align: right;">€ 27.162</td> </tr> </table>	1-1-2020	€ 83.583	31-12-2020	€ 27.162
1-1-2020	€ 83.583				
31-12-2020	€ 27.162				
Financieel resultaat	2020 € 172.219				
Risico's	De boekwaarde van de aandelen is verwaarloosbaar, namelijk € 5. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterende werkkapitaal van deze vennootschap.				
Ontwikkelingen	<p>CSV Amsterdam BV; In de algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 is ingestemd met het bereikte compromis over de beëindiging van een geschil over vier betwiste claims en een belastingteruggave. Eveneens heeft de AVA ingestemd het uitkeren van de bedragen genoemd in de vaststellingsovereenkomst (onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling werkkapitaal) aan de aandeelhouders na rato van het aandelenbelang in CSV. De vennootschap zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.</p> <p>Op het moment is de vennootschap in afwachting van de reactie van de Belastingdienst op het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en/of beroepsprocedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal de vennootschap kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>				
Programma	0 Bestuur en ondersteuning				
Portefeuillehouder	Rob Jonkman				

Grondbeleid

Grondbeleid

Uitgangspunten

De hoofdlijnen van het grondbeleid zijn vastgelegd in de nota grondbeleid. Het grondbeleid staat ten dienste van de programma's 3 Economie (bedrijventerreinen) en 8 Bouwen, wonen en gronden (o.a. woningbouw en zonneparken). In de begroting zijn de baten en lasten van de bouwgrondexploitatie, en de daarmee samenhangende financiële risico's, als incidenteel opgenomen. Doordat (bouw-)grond een grote (boek-)waarde vertegenwoordigt, heeft het grondbeleid invloed op het weerstandsvermogen (hoogte van eigen vermogen). Door de grond marktconform te waarderen en door voorzieningen te vormen voor verwachte tekorten, zijn de financiële risico's beheersbaar.

In de nota grondbeleid is vastgesteld dat de keuze voor het voeren van een actief of faciliterend grondbeleid bij het ontwikkelen van nieuwe locatieplannen jaarlijks gedaan wordt in deze paragraaf grondbeleid van de begroting. Evenals in voorgaande jaren zal in 2022 een terughoudend en voorzichtig actief grondbeleid worden gevoerd over ruimtelijke ontwikkelingen op gemeentelijke grond. Gorredijk Loevestein fase 4 oost is vanaf 2020 in exploitatie genomen. Bij ontwikkelingen op particuliere gronden zal de gemeente faciliterend en ondersteunend optreden. In nagenoeg alle dorpen zijn op dit moment gronden in eigendom voor woningbouw. De ontwikkelingen op het gebied van bedrijfsvestigingen concentreren zich in de dorpen Gorredijk en (in mindere mate) Wijnjewoude. Het bedrijventerrein Drachten-Azeven valt onder de gemeenschappelijke regeling Exploitatiemaatschappij Bedrijvenpark Drachten en valt daarom buiten het kader van deze paragraaf.

In financieel opzicht wordt een voorzichtige koers gevaren. Dit uit zich in de navolgende zaken:

- exploitaties worden financieel behoudend opgezet. Bouwrijp maken gebeurt pas op het moment dat er voldoende zekerheid is over de grondverkoop;
- winstbepaling en winstneming vindt plaats volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (BBV);
- de buffer van de algemene reserve geeft dekking voor de financiële risico's.

Kaderstellende documenten

Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2017)
Nota grondbeleid 2018-2021

Ontwikkelingen grondbedrijf

1. Economische situatie en meerjarenperspectief

In 2022 en de daaropvolgende jaren zal de prognose van het financiële resultaat zich stabiliseren ten opzichte van de prognose in de begroting van 2021. Door de aantrekkende woningmarkt is er een toename van de vraag naar (koop-)woningen. Zowel in de begroting van 2022 als in het meerjarenperspectief 2023-2025 zijn de verkopen behoedzaam geraamd.

2. Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Er zijn, verspreid over de verschillende dorpen, tien bouwgrondcomplexen in exploitatie bestaande uit woningbouwlocaties en het bedrijventerrein Gorredijk industrie (Overtoom en Tolbaas). De boekwaarde was per 31 december 2020 circa € 0,5 miljoen inclusief de gevormde voorziening voor het complex Gorredijk industrie (€ 0,7 miljoen).

Prognose van het meerjarige resultaat

Het verwachte nog te realiseren resultaat voor de BIE is € 0,8 miljoen (voordelig) en is gebaseerd op recente verkoopprognoses. In de tijd uitgezet zullen de resultaten naar verwachting als volgt worden gerealiseerd:

Verwachte exploitatieresultaten (x € mln)	
In het begrotingsjaar 2022	0,8
In de jaren 2023 t/m 2025	0,5
In de jaren ná 2025	- 0,5 *)
Totaal	0,8

*) Het verwachte verlies wordt veroorzaakt door het complex Gorredijk Industrie en is afgedekt door een voorziening.

3. Belangrijke ontwikkelingen/wijzigingen in de prognose van het resultaat

Het begrote nog te realiseren resultaat vanaf 2022 voor de BIE is € 0,6 miljoen lager dan in de begroting 2021. In 2021 was sprake van een grote begrote winstneming door hoge verkopen. Dit heeft als gevolg dat in 2022 een lager begrote winstneming ontstaat doordat de verkopen eerder zijn behaald. (- € 0,8 miljoen).

Door het in 2020 in exploitatie nemen van Gorredijk - Loevestein fase 4 oost neemt het totale verwachte resultaat toe (+ € 0,2 miljoen).

Het begrote saldo op de bouwgrondexploitatie is in het jaar 2022 € 427.000,- lager dan begroot in 2021, zie Programma 8 Bouwen, wonen en gronden (resultaat programma). Dit lagere resultaat (tussentijdse winstneming) is een gevolg van de lagere verwachte grondopbrengsten (- € 665.000,-), lagere kosten bouw- en woonrijp maken (- € 196.000,-) en lagere overige kosten (- € 42.000,-) in 2022 door de verwachte hogere verkopen in 2021.

4. Algemene risico's in de grondexploitatie

Het nemen van risico's is inherent aan grondexploitaties. De volgende risico's zijn van belang:

- conjunctuur- en renterisico's, waardoor de vraag naar bouwgrond kan afnemen en extra rentekosten kunnen ontstaan;
- verandering in woon- en werkvoorkeuren en behoeftes, tussen het tijdstip van het tot stand komen van het plan en het moment van aanbieden van de bouwgrond, waardoor het product niet meer aansluit op de vraag;
- het niet tijdig kunnen verwerven van gronden en het stijgen van aankooprijzen;
- milieurisico's;
- planschadeclaims;
- hogere prijsstijgingen en lagere opbrengststijgingen dan voorzien in exploitatieberekeningen;
- archeologische risico's;
- onvoldoende mogelijkheden in de met de provincie overeengekomen woningbouwruimte.

De risico's worden beheerst door het uitvoeren van (markt)onderzoeken, door te zorgen voor flexibiliteit in het proces en door vroegtijdige verwerving van grond tijdens de planontwikkeling. Daarnaast wordt de financiële ontwikkeling van de onderhanden complexen jaarlijks beoordeeld ten opzichte van de door de gemeenteraad vastgestelde exploitaties (kredieten). Als de risico's leiden tot verwachte negatieve resultaten, zijn hiervoor voorzieningen gevormd.

Actuele risico's in de bouwgrond in exploitatie

In de lopende grondexploitaties is het risico aanwezig dat toekomstige gebiedsontwikkelingen minder winstpotentie zullen hebben dan verwacht, bijvoorbeeld doordat de boekwaarden hoog opgelopen zijn door de gemaakte kosten, zoals bouwrijp maken, of door tegenvallende verkoopopbrengsten.

5. Nog te realiseren resultaten bouwgrond in exploitatie

Medio juli 2021 zijn nog 78 gemeentelijke kavels voor woningbouw te koop in lopende bouwgrond exploitaties (BIE), waarvan (maximaal) 13 kavels in Gorredijk-Loevestein fase 4 west, 49 kavels in Gorredijk-Loevestein fase 4 oost en 9 kavels in Ureterp-Hege Kamp. Er is op dat moment nog 41.611 m² bouwgrond beschikbaar voor woningbouw. Dit is exclusief 11.000 m² grond in Terwispel Kolderveen waarop een geurcirkel (milieucirkel) van een boerderij ligt. Hierdoor is deze grond voor onbepaalde tijd niet beschikbaar voor woningbouw. Ten westen van dit gebied loopt een dorpsinitiatief voor woningbouw. Daar heeft de geurcirkel geen betrekking op.

Op de bedrijventerreinen Overtoom en Tolbaas in Gorredijk zijn medio juli 2021 nog 5 kavels (15.282 m²) respectievelijk 10 kavels (23.261 m²) te koop. Enkele kavels zijn gereserveerd of onder optie.

x € 1.000

Nog te realiseren resultaten onderhanden complexen				
	Verwacht resultaat 2022	Verwacht resultaat ná 2022	Totaal nog te realiseren resultaat	Looptijd
Woningbouwlocaties:				
Frieschepalen - De Skâns	14	1	15	2022
Gorredijk - Loevestein fase 4 - west	21	38	59	2023
Gorredijk - Loevestein fase 4 - oost	5	254	259	2028
Hemrik - Fabryksleane	11	1	12	2021
Lippenhuizen - De Wiken	6	-	6	2021
Terwispel - Kolderveen	-4	7	3	2021
Tijnje - Riperwâlden	-	-	-	afgesloten in 2020
Ureterp - Noord	226	123	349	2023
Ureterp - De Hege Kamp	475	211	686	2023
Wijnjewoude - Zuidwest	27	2	29	2021
Totaal woningbouwlocaties	781	637	1.418	
Bedrijventerreinen:				
Gorredijk - Industrie	-	- 650 *)	-650	2027
Totaal bedrijventerreinen	-	-650	-650	
Totaal nog te realiseren resultaat	781	-13	768	

*) Het verwachte verlies wordt veroorzaakt door het complex Gorredijk Industrie en is afgedekt door een voorziening. Het verwachte verlies is al jaren stabiel en is ontstaan in de door achterblijven verkopen en doorlopende kosten.

Projecten

Inleiding

Binnen de gemeente Opsterland worden regelmatig projecten opgestart. In sommige gevallen zijn het initiatieven van burgers uit de gemeente waar de gemeente een toetsende en faciliterende rol heeft en in andere gevallen zijn het projecten die worden opgestart door de gemeente. De projecten komen ook naar voren in de programma's. De volgende projecten zijn de belangrijkste projecten waaraan in 2022 wordt gewerkt.

MFA de Tynje

In de MFA De Tynje worden verschillende (basis)voorzieningen gecombineerd, waaronder onderwijs, ontmoeting en sport. Het dorp wil door het integreren en combineren van functies en ruimten in het gebouw én door het uitvoeren van zelfwerkzaamheid de gymnastiekvoorziening voor het dorp behouden. Het dorp werkt de plannen in samenwerking met stichting Comprix uit en stemt dit met de omgeving en met de gemeente af.

De projectpartners hebben de bedoeling om medio 2022 het ontwerp van het MFA aan de gemeente voor te leggen. Wij leggen deze plannen voor en dan wordt gevraagd om ons deel van het benodigde uitvoeringskrediet voor de daadwerkelijke bouw vrij te geven.

Kindcentrum De Finne - Beetsterzwaag

Voor het gebouw kindcentrum (KC) De Finne is gebleken dat voor VV De Sweach de goedkoopste vorm van nieuwbouw is om onder één dak te gaan met het kindcentrum. Stichting Comprix, VV De Sweach en de gemeente zijn tot een dekkingsplan gekomen. De nu ingeschatte investerings- en exploitatiekosten zijn opgenomen in de begroting. Het kindcentrum wordt in samenwerking met de Stichting Comprix, VV de Sweach en de gemeente als project opgepakt. Na oplevering van een uitvoerbaar bouwplan, vragen wij bij u het uitvoeringskrediet aan.

Zonnepanelen de Wier

Op de Wier in Ureterp komen ongeveer 630 zonnepanelen. Dit is onderdeel van het contract voor het drijvende zonnepark op de Lippe Gabrielpas bij Ureterp. Dat zonnepark is bij Groen Leven (GL) in ontwerp en bijna in uitvoering. GL maakt voor de Wier het ontwerp, doet de uitvoering en de betaling.

De opbrengsten zijn voor De Wier en het dorp Ureterp. Het gemeentelijke project zorgt voor de inpassing van de panelen incl. de afstemming met GL, De Wier, dorp en de verdeling van de opbrengsten. De gemeentelijk bijdrage is beperkt tot organisatie, vervroegde vervanging van dakbedekking en inschakelen van adviseurs.

Tiny houses Gorredijk

Tiny houses in Gorredijk is een project van de initiatiefgroep tiny houses Gorredijk. Het plan wordt gestart als een pilot. De rol van de gemeente is gericht op het ondersteunen in het proces om tot de tiny houses te komen. Het plan dat nu in ontwikkeling is, gaat ervan uit dat Opsterland het beoogde terrein aan De Sinneblom in Gorredijk (circa vierduizend vierkante meter) in eerste instantie voor tien jaar reserveert voor het project. Uitgangspunt is dat een erfpachtovereenkomst wordt aangegaan met de initiatiefnemers voor het gebruik van de grond. Na vijf jaar evalueert de gemeente de pilot en kan een eventueel definitieve bestemming voor de grond worden vastgelegd. De verwachting is dat de kosten die gemaakt gaan worden zich toespitsen op het bouwrijp maken van de grond inclusief de aanleg van riolering en de inrichting van de openbare ruimte.

Herinrichting de Brink Bakkeveen

Door een bewonerswerkgroep en Plaatselijk Belang is in 2019 een schetsontwerp opgesteld voor de herinrichting van de Brink Bakkeveen. Door het samenvoegen van een rijksbijdrage Regiodeal van € 400.000,- met twee bestaande kredieten in Bakkeveen kan het mienskipinitiatief dit jaar verder uitgewerkt worden en in 2022/2023 worden uitgevoerd.

De herinrichting van de Brink geeft het dorp een impuls. Het centrumgebied wordt verbeterd en aantrekkelijker voor de regio, recreatie en toerisme. We zetten in op behoud en versterking van de lokale

economie en de toeristische en regionale aantrekkingskracht van het dorp. Het ontwerp sluit goed aan bij de herinrichting van de Mjûmsterwei die in het voorjaar van 2021 afgerond en opgeleverd is.

OWO samenwerking

Bestuursovereenkomst

De bestuursovereenkomst OWO-samenwerking van 2015 heeft per 1 juli 2017 de voltooiing van de bouw van de drie OWO-afdelingen bereikt. Na de bouwfase verkeren de OWO-afdelingen nu in de fase van continue verdere ontwikkeling en professionalisering en dat verloopt naar wens. Het OWO-jaarplan, dat is samengesteld uit de jaarplannen van de drie OWO-afdelingen, is de basis voor de onderlinge ambities, de bestaande afspraken en de financiële vereffening en verrekening tussen de drie gemeenten. Een uniek construct in Nederland. Nieuwe plannen of beleidsopgaven pakken de drie gemeenten, waar mogelijk, gezamenlijk op. Bij actuele of nieuwe (beleids)vraagstukken maken de OWO-gemeenten gebruik van elkaars kennis, kunde en/of capaciteit. Op deze manier lukt het de drie gemeenten om sneller en effectiever in te spelen op landelijke, provinciale of regionale opgaven. Een mooi voorbeeld hiervan is de invoering van de Omgevingswet.

OWO-visie

Begin 2021 hebben de drie OWO-gemeenteraden de OWO-visie (“zelfstandig blijven door samenwerking”) zonder wijzigingen vastgesteld. De drie OWO-gemeenten werken samen en voegen weldoordacht bedrijfsonderdelen in één. Met daarbij het belang van de eigen zelfstandigheid voor ogen houdende. De OWO-visie: Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland, drie gemeenten die hun zelfstandigheid behouden door samenwerking!

Met het vaststellen van de OWO-visie is ook een aantal moties aangenomen waarin de raden samen met de colleges aan de slag gaan met de (toekomst van de) OWO-samenwerking. In een drietal bijeenkomsten is in 2021 een mooie stap gezet in de samenwerking en in de concretisering op een aantal thema's.

Een groot aantal uitvoerende taken is ondergebracht bij drie afdelingen die gezamenlijk worden aangestuurd. Dit zijn de samengevoegde afdelingen Beheer en Registratie, Bedrijfsvoering en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Elke gemeente is gastgemeente van één van deze afdelingen. De onderlinge afspraken zijn ongecompliceerd en helder. Verdere ontwikkeling in de taakvelden van deze afdelingen is een actueel thema. Dat is bijvoorbeeld goed te zien bij de verdere ICT-ontwikkelingen. De gemeenten hebben afgesproken dit gezamenlijk op te pakken omdat dit beter, goedkoper en efficiënter is dan dat zij dit in zelfstandigheid doen.

Naast de samengevoegde afdelingen vindt er ook samenwerking plaats op terreinen waar geen samenvoeging heeft plaatsgevonden. Terreinen waarbij het vanzelfsprekend is om gezamenlijk op te trekken of waarbij samenwerking leidt tot een krachtige positie op het regionale of provinciale speelveld. Maar ook om gebruik te maken van elkaars expertise of omdat het kostenefficiënter is om gezamenlijk door te ontwikkelen. Ook dat is de OWO-samenwerking.

De OWO-visie is een bevestiging van de huidige samenwerking en de uitgangspunten. Daarnaast bevat het een aantal prioriteiten en opgaven om de samengevoegde OWO-afdelingen verder te ontwikkelen en de samenwerking op (beleids)thema's nog beter te benutten.

Op de volgende vier thema's werken de drie OWO-gemeenten intensief samen omdat de opgaven groot en de gemeentegrenzen overstijgen, ze een integrale aanpak vergen en ze de mogelijkheid bieden om kennis en kunde die specifiek in de drie huizen aanwezig zijn te bundelen en te benutten. Deze vier thema's zijn:

- Versterkt platteland
- Omgevingswet
- Duurzaamheid
- Recreatie en toerisme

OWO-afdelingen: het fundament van onze samenwerking

OWO is het antwoord van de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland op nauwer samenwerken tussen de gemeenten. Door krachten en kennis te bundelen, kunnen we de kwaliteit verhogen, de kwetsbaarheid verminderen en kosten besparen. OWO bestaat uit drie samenwerkende gemeenten die naast de eigen afdelingen drie gezamenlijke afdelingen hebben. Hier werkt ongeveer een derde van de medewerkers.

Ook buiten onze gemeenten is de OWO-samenwerking een begrip. Een bijzonder en uniek samenwerkingsverband: samen waar het kan én met behoud van eigenheid. Onverminderd zetten de afdelingen zich in voor de vier K's:

- 1) meer Kwaliteit
- 2) vergroten Kennis
- 3) vermindering Kwetsbaarheid
- 4) minder (meer) Kosten

De OWO-afdelingen dragen bij aan een toekomstbestendige, wendbare en betaalbare lokale overheid, dichtbij burgers, ondernemers en recreanten. We werken nauw samen met ruimte voor eigen identiteit van de individuele gemeenten (moederorganisaties).

Met het afronden van de bouwfase eind 2017, begin 2018 is een volgende fase van de OWO-samenwerking ingegaan. De OWO-samenwerking is uniek en er staat een hele mooie basis. Cliché of niet, maar 'stilstand is achteruitgang' ligt op de loer. Om dit niet te laten gebeuren is met het aanbreken van de nieuwe fase een dynamische lijst met prioriteiten opgesteld waarmee de OWO-samenwerking, gelet op alle ontwikkelingen buiten en binnen, de komende jaren aan de slag wil. Deze lijst heeft ook als één van de bouwstenen gediend voor de vastgestelde OWO-visie en is daarin dan ook integraal in opgenomen.

Deze prioriteiten zijn:

1. OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen OWO 2.0 - zoektocht OWO-identiteit
2. Ambities en inrichting dienstverlening
3. Verdere voortgang inkoop- en aanbestedingsbeleid
4. Datagedreven werken
5. Slimmer verzekeren
6. Harmonisatie en verduidelijking APV
7. Actualiseren VTH-beleidsplan
8. Zorgvuldige invoering Omgevingswet
9. Informatiebeveiliging en privacy
10. Innoveren voor de toekomst

In het vervolg van deze OWO-paragraaf wordt vanuit de drie OWO-afdelingen ingegaan op de genoemde prioriteiten en de (brede) ontwikkelingen voor 2022. De prioriteiten 1 (OWO 2.0 - herijken OWO-afdelingen en - zoektocht OWO-identiteit) en 2 (ambities en inrichting dienstverlening) zijn onderdeel van

een continue ontwikkeling van de samenwerking én van de drie OWO-gemeenten. De in 2021 vastgestelde OWO-visie en de concretiseringsslag die in co-creatie met de OWO-raden gemaakt is geven inhoudelijk richting aan de herijking en de zoektocht, zeker op de thema's waar de OWO-raden voor 2022 en verder op in wil zetten zoals de Omgevingswet, duurzaamheid en versterkt platteland. Dit zijn kaders waardoor ook de OWO-afdelingen weten waarop de focus ligt zodat duidelijk is hoe de ondersteuning daarop georganiseerd en ingericht moet worden. Dit maakt onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen in relatie tot de opgaven en ambities én ook in relatie tot de (organisatie)ontwikkelingen in de drie OWO-gemeentehuizen. Om klaar en fit te zijn voor de (nabije) toekomst en flexibel in te kunnen blijven spelen op alles wat op de gemeenten afkomt maakt innoveren (prioriteit 10) onderdeel uit van de continue ontwikkeling van de OWO-afdelingen.

Afdeling Beheer en Registratie (gemeente Ooststellingwerf)

Digitalisering

Een rode draad die bij beide teams (Backoffice Sociaal Domein en Belastingen & Vastgoedinformatie) te herkennen is, is de voortschrijdende digitalisering. Dan gaat het onder andere over nieuwe applicaties, koppelingen tussen basisregistraties en digitaal registreren. Daarnaast hebben ook de wijzigingen in wet- en regelgeving grote invloed en ook hierin speelt de digitalisering een prominente rol zoals bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet en de invoer van landelijke administratieprotocollen. Ook de aanbesteding ICT moet hierbij worden genoemd omdat hierbij ook rekening is gehouden met voortschrijdende digitalisering en dit is vastgelegd in de eisen en wensen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het maken van nieuwe koppelingen en het digitaliseren van handmatige werkzaamheden.

Aanbesteding ICT

Afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding ICT bestaat de mogelijkheid dat zowel de drie afdelingen Sociaal Domein van de OWO-gemeenten als het team Belastingen & Vastgoedinformatie over gaan naar een nieuwe applicatie. De overgang naar een nieuwe applicatie vraagt de nodige voorbereiding en inzet tijdens de implementatie qua opleidingen, veranderingen in processen, gebruikershandleidingen, migratie van systemen en/of ingerichte beheerorganisatie.

Team Belastingen & Vastgoedinformatie (BVI)

Datagedreven werken (prioriteit 4)

In 2021 is gestart met het project Datagedreven werken binnen de OWO-gemeenten. Tevens wordt onderzocht of aansluiting bij DataFryslân interessant kan zijn voor de gemeenten.

Invoering Omgevingswet

BVI neemt actief deel aan de werkgroep die de invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) begeleidt. BVI is met name betrokken bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet DSO. De capaciteit die hiermee gemoeid is wordt opgevangen binnen de reguliere capaciteit.

WOZ-waarden op basis van oppervlakte

Met ingang van 2022 moeten de woningen getaxeerd worden (voor de WOZ) op basis van de oppervlakte in plaats van inhoud. Dit is een nieuwe wettelijk bepaling. In 2019 is gestart met de voorbereidingen en in 2022 vindt de eerste herwaardering plaats op basis van de oppervlakte. Het jaar 2021 was een testjaar en een jaar waarin de puntjes op de 'i' zijn gezet.

Backoffice Sociaal Domein

De backoffice beweegt, net zoals de Gebiedsteams van de drie gemeenten, mee met de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein die zijn weerslag hebben in de uitvoering. Denk hierbij aan digitalisering in de PGB-systematiek en het steeds verder landelijk standaardiseren van processen tussen gemeenten, zorgaanbieders en ondernemers in het kader van de loonkostensubsidie en zeker ook aan de wijze waarop het beschermd wonen binnen de Wmo is vormgegeven en de nieuwe Wet inburgering per 1

januari 2022. Bij dit type veranderingen is het belangrijk rekening te houden met eventueel benodigde formatie binnen de backoffice zoals dat ook met het Gebiedsteam gebeurt.

Afdeling Bedrijfsvoering (gemeente Weststellingwerf)

De afdeling Bedrijfsvoering levert advisering, ondersteuning en uitvoering van taken op het gebied van informatisering en automatisering, ICT-architectuur en -beveiliging, business intelligence, de documentaire informatievoorziening, de personeels- en salarisadministratie, inkoop en verzekeringen en de financiële administratie en ondersteuning bij de producten in de P&C-cyclus.

Het is een feit dat digitalisering en het gebruik van ICT-middelen niet meer weg te denken valt in het hedendaagse functioneren van onze gemeenten, onze interacties met inwoners en bedrijven en onze landelijke ketenpartners. Daarbij zijn de privacywetgeving voor de inrichting van onze processen en systemen belangrijk en de beveiligingsopgaven voor het voorkomen van misbruik en het gijzelen van onze bedrijfssystemen en bedrijfsgegevens groot. Dit schept dan ook verplichtingen voor onze technische inrichting, werkmethoden en investeren in kwaliteit van onze middelen (mens, machine en budgetten). Ook in het achterliggende jaar hebben in de landelijke media wederom de consequenties gezien en gehoord als zaken niet goed op orde zijn en wat daarvan dan de gevolgen zijn. Genoemd worden de datalekken bij onder andere de GGD, veiligheidsregio's en het Openbaar Ministerie en de nasleep van de hack en gijzeling van systemen en informatie bij de gemeente Hof van Twente.

ICT en informatievoorziening kunnen niet meer als bijproduct worden gezien: ze moeten er zijn, ze moeten op orde zijn en ze moeten correct functioneren. Het dient daarmee strategisch als product en dienst het algemeen belang en maakt het dagelijks functioneren van de lokale overheid, onze gemeenten, mogelijk. Verdere ontwikkelen is nodig om te kunnen blijven voldoen aan de grote groei en vraag naar ICT-ondersteuning met als uitdaging daarbij ook de (informatie)veiligheid te waarborgen. De informatievoorziening en ICT-huishouding vereisen ook in 2022 extra middelen.

In de OWO-visie zijn in het hoofdstuk 'Uitbouwen en door ontwikkelen' de doelen van de OWO-samenwerking aan tien prioriteiten gekoppeld. Prioriteit 3 'Inkoop en aanbesteding' en prioriteit 5 'Slimmer verzekeren' zijn sinds 2020 en 2021 al opgepakt en deze zijn grotendeels al uitgewerkt. Hierover is het goed nog te melden dat deze activiteiten net als veel andere werkzaamheden binnen de bestaande budgettaire kaders hebben plaatsgevonden.

Nieuwe ontwikkelingen

Onderstaand melden wij thema's waarvan wij voorzien dat zij in 2022 een rol gaan spelen maar waar vooralsnog geen financieel gevolg aan is gegeven in deze begroting. Op het moment dat er op deze thema's meer bekend is op gevolgen, benodigde acties en financiële middelen wordt dit meegenomen in de eerstvolgende reguliere processtap van de P&C-cyclus. Het vraagt in deze lastige financiële budgettaire tijden durf en visie om proactief te sturen op digitale opgaves. Het gaat nu vooral om nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen die in iedere gemeente in de normale exploitatie (bedrijfsvoering) spelen en ook geld kosten. Het in OWO-verband oppakken en uitvoeren betekent dat de kosten lager uitvallen dan wanneer een gemeente dit afzonderlijk vorm moet geven.

Wet open overheid (bekostiging via extra middelen Rijk)

Deze wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De algemene strekking is duidelijk: actiever, transparanter overheidsinformatie delen. Dit stelt eisen aan de kwaliteit van de informatiehuishouding, waaronder de archivering, de informatiesystemen, de werkprocessen en de digitale publicatiekanalen. Maar ook aan de kennis van medewerkers. Alle gemeenten zijn door het Rijk gecompenseerd voor de invoering van de Wet open overheid (Woo).

Informatisering, digitalisering en automatisering

In 2019 is onderzoek gedaan naar de inrichting van een voor de toekomst bestendige informatievoorziening in de OWO-samenwerking. Uit dit onderzoek is een aantal aandachtsgebieden naar

voren gekomen. Binnen de financiële en personele mogelijkheden gaan we aan de slag om hier stappen in te zetten.

Archiefverplichtingen en werkvoorraad wegwerken DIV

Om de achterstanden en de werkvoorraad weg te werken en de archieven op orde te brengen was in 2021 en is in 2022 én 2023 nog extra inhuurcapaciteit nodig. Het gaat vooral om uitvoeringstaken bij DIV zoals scannen, registreren, archiveren, inventarissen overbrengen en het doen van kwaliteitscontroles. Archieven moeten op orde zijn zoals de Archiefwet voorschrijft. Als dit niet het geval is dan kan er sprake zijn van taakverwaarlozing. De huidige hybride situatie (zowel papier als digitaal archiveren) gekoppeld aan de verschillende werkwijzen in de drie OWO-gemeenten in combinatie met een lastige arbeidsmarkt in dit domein maakt deze opgave veelomvattend en lastig.

Belangrijkste speerpunten 2022 per aandachtsgebied van de OWO-afdeling Bedrijfsvoering

Informatisering en automatisering (I&A)

In 2022 zullen de veiligheid (prioriteit 9) en de beschikbaarheid van betrouwbare data en het blijven voldoen aan de wetgeving (AVG, BIG, BIO et cetera) belangrijke speerpunten zijn.

Afhankelijk van het verloop en de maatregelen rondom Corona zal het hybride werken in combinatie met mobiele werkplekken in de drie gemeenten (onder andere laptops) ook in 2022 vervolg krijgen. Wij zorgen ervoor dat middelen en voorzieningen in 2022 waar nodig of gewenst worden omgevormd of uitgebreid.

In 2021 is een groot deel van het bestaande applicatielandschap en de daarbij behorende voorzieningen integraal Europees aanbesteed. De projectvoering is in 2021 voorbereid waarbij met de diverse domeinen in de drie gemeenten het Pakket van Eisen (wensen en opties) is bepaald. Eind 2021 zal naar verwachting bekend zijn op welke manier en met welke leverancier(s) we in 2022 en daarna (fasering meerjarig) voor de toekomst gaan bouwen aan de continuering van onze informatievoorziening, gegevensbeheer, uitwisseling van gegevens en de functionele toepassingen.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)

De Archiefwet heeft gevolgen door de verkorting van de termijnen voor overbrenging archiefbescheiden. Die gaat van twintig jaar nu (Archiefwet uit 1995) naar tien jaar straks. Die eis gaat hoe dan ook impact hebben. Gelet op het Interbestuurlijk Toezicht (IBT) vanuit de provincie (jaarverslagen die we opstellen, het OWO-verbeterplan en het binnenkort vast te stellen IBT-uitvoeringsplan) zijn er extra inspanningen nodig om te kunnen voldoen aan de wetgeving van nu en voor later. In het IBT-uitvoeringsplan kunnen we de huidige voorraad met bestaand personeel in maximaal vier jaar wegwerken. Door de provinciale toezichthouder is in het jaarverslag opgenomen dat een nieuwe functie van archivaris nodig is gegeven de schaalgrootte van de OWO-gemeenten. Het is een terugkerend punt uit de beoordelingen die de provincie maakt naar aanleiding van onze jaarlijkse IBT-jaarverslagen voor het archief- en informatievoorzieningsdomein.

De nazorg van de invoering van het zaakgericht werken in OWO-verband vraagt aandacht. Zaakgericht werken biedt centraal inzicht in alle lopende zaken en ondersteunt volledige digitale dossiervorming.

Vanuit de Archiefwet en de provincie als toezichthouder liggen grote opgaven om te voldoen aan de inrichting en het actueel zijn van de informatievoorziening en archiefvorming. Hiervoor zijn aanvullende middelen ingezet. Dit proces duurt nog zeker tot 2023, net als de extra inzet van personeel om de grote hoeveelheden archief correct te verwerken en vindbaar te houden.

Binnen het ruimtelijk domein speelt de naderende invoering van de Omgevingswet (prioriteit 8) een grote rol. Daarbij staat een goede informatievoorziening voor zowel de ambtenaar als de burger centraal. Dit betekent dat we moeten investeren in een goede kwaliteit van onze gegevens.

Inkoop (prioriteit 3)

Op het terrein van het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal in 2022 het bestaande beleidskader worden gehanteerd en in toepassing worden gestimuleerd. Wij faciliteren, motiveren en sturen daarbij op onze beleidsdoelen: lokale en regionale inkoop daar waar dat kan. Het actieplan Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) wordt verder uitgerold waar het ambitiedocument circulaire economie Fryslân deel van uit maakt. Er zijn verschillende ICT-toepassingen die moeten worden aanbesteed waarvan de voorbereidende werkzaamheden OWO-breed worden opgepakt.

Financiële administratie

Het op tijd binnen de gestelde kaders betaalbaar stellen van facturen is een continu proces waarbij de norm is dat minimaal 95 procent van de onbetwiste facturen binnen dertig dagen betaald zijn. Het verwerken, muteren en verantwoorden van onze financiën in combinatie met het ontsluiten van deze informatie is in combinatie met onze ondersteuning voor de reguliere P&C-cyclus een prominente activiteit. In 2021 is de inrichting van het nieuwe financiële applicatie voor de OWO-gemeenten, na gunning aan een nieuwe leverancier, voorbereid en 2022 is het eerste jaar waarin met dit nieuwe pakket de P&C-cyclus en de financiële dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt ondersteund.

Personeels- en salarisadministratie (PSA)

PSA faciliteert gebruikers met het softwarepakket e-HRM waarmee zij eenvoudig, overal en altijd hun zaken kunnen inzien of regelen, zoals de salarisspecificatie, declaraties, verlofregelingen en secundaire arbeidsvoorwaarden. Leidinggevenden krijgen (digitale) ondersteuning in het werken met digitale personeelsdossiers. Daarnaast ondersteunt PSA de (werving- en selectie)processen en overige vraagstukken van HRM.

Verzekeringen (prioriteit 5)

Voor burgers en bedrijven zetten wij het op tijd afhandelen van schadegevallen en schadeclaims voort. Tevens zorgen wij voor het actualiseren van onze verzekeringsportefeuille. Wij hebben in 2021 het OWO-verzekeringsbeleid uitgewerkt. Daarnaast bouwen wij verder aan intensieve afstemming met de diverse vakafdelingen waarbij de adviesfunctie richting de vak afdelingen verder proactief uitgebouwd zal gaan worden.

Afdeling Vergunningverlening Toezicht Handhaving (gemeente Opsterland)

Het landschap waarin VTH zich bevindt, is volop in beweging. Vooral de komst van de Omgevingswet zorgt voor een ingrijpend veranderingsproces.

Beleidsplan Vergunningverlening, toezicht en handhaving fysieke leefomgeving (prioriteit 7)

Voor de periode 2020-2024 is een OWO-breed beleidsplan vastgesteld. De drie gemeenteraden hebben kaders meegegeven voor dit beleidsplan. Het beleidsplan geeft richting aan de prioriteiten voor de OWO-afdeling VTH: een verschuiving van minder periodieke milieucontroles (onder andere veroorzaakt door verschuiving van deze taken naar de FUMO) naar meer tijd voor natuur, landschap en groen en meer aandacht voor de openbare ruimte. Daarnaast zijn energietransitie en ondermijning belangrijke aandachtspunten. De afdeling werkt aan accentverschuivingen in taken en competenties om de beleidsdoelen te kunnen realiseren. Mede ingegeven door een recent rekenkameronderzoek rond het proces van vergunningverlening is monitoring van resultaten nadrukkelijk in de uitvoeringsorganisatie opgenomen.

Omgevingswet (prioriteit 8)

De Omgevingswet treedt, na wederom uitstel op 1 juli 2022 in werking. Dit betekent niet dat op deze datum alle doelen uit deze wet gerealiseerd moeten zijn. Voor een aantal minimale eisen geldt dat wel, de verdere implementatie loopt tot 2028. De drie OWO-gemeenten en de OWO-afdelingen trekken nauw samen op om op tijd klaar te zijn. Grote klussen zijn er op het gebied van automatisering, het inrichten van werkprocessen en het opleiden van medewerkers. Ook de afstemming met de ketenpartners is van groot belang, vooral met de FUMO. De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor de legesopbrengsten: meer vergunningsvrij bouwen leidt tot minder legesinkomsten. Tegelijkertijd treedt de Wet kwaliteitsborging bouwen in werking. Ook deze wet heeft flinke gevolgen voor de te berekenen leges voor

Omgevingsvergunningen. Zowel de Omgevingswet als de Wet kwaliteitsborging bouwen zorgen voor verschuiving van taken. Het is momenteel nog volstrekt onduidelijk wat de omvang van deze verschuiving is en de gevolgen voor de omvang van de formatie van OWO-VTH.

Harmonisatie APV (prioriteit 6)

In het najaar van 2021 is een herziene versie van de APV aan de drie OWO-gemeenteraden aangeboden. Deze is OWO-breed afgestemd en leidt tot meer geharmoniseerde regelgeving binnen de drie OWO-gemeenten. De komst van de Omgevingswet is de volgende aanjager en verwacht wordt dat in 2022 een volgende stap gezet wordt in verdere afstemming van APV regelgeving in OWO-verband.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Totaaloverzicht per programma

De begrote baten en lasten zijn als volgt over de diverse programma's verdeeld:

(de financiële analyses zijn opgenomen in de beleidsbegroting)

Programmaplan begroting 2022 (x € 1.000)			
Programma's	Baten	Lasten	Saldo
0 Bestuur en ondersteuning	717	3.470	-2.753
1 Veiligheid	25	2.073	-2.048
2 Verkeer en vervoer	188	3.414	-3.226
3 Economie	499	801	-302
4 Onderwijs	536	3.527	-2.992
5 Sport, cultuur en recreatie	427	6.134	-5.706
6 Sociaal domein	10.343	37.578	-27.235
7 Volksgezondheid en milieu	6.932	7.757	-825
8 Bouw en, wonen en gronden	2.709	2.658	51
Algemene dekkingsmiddelen	57.810	810	56.999
Overhead	679	11.836	-11.157
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	38	-38
Resultaat voor bestemming	80.863	80.095	768
Mutaties in de reserves:			0
0 Bestuur en ondersteuning			0
1 Veiligheid			0
2 Verkeer en vervoer			0
3 Economie		155	-155
4 Onderwijs	163	41	122
5 Sport, cultuur en recreatie	125		125
6 Sociaal domein		30	-30
7 Volksgezondheid en milieu			0
8 Bouw en, wonen en gronden			0
Totaal mutaties reserves	288	226	62
Resultaat na bestemming	81.151	80.321	830

Totaaloverzicht baten en lasten

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	83.604	86.174	80.095	78.700	76.774	75.563
Baten	85.969	86.413	80.863	78.989	77.451	76.640
Saldo voor bestemming	2.365	239	768	289	677	1.077
Mutaties reserves						
Lasten	2.403	346	226	226	226	226
Baten	2.144	1.394	288	376	453	410
Saldo na bestemming	2.106	1.286	830	439	904	1.261

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De ramingen zijn gebaseerd op bestaand beleid. Bedragen (zowel de baten als lasten) zijn niet meerjarig geïndexeerd. De baten met betrekking tot belastingen en heffingen zijn voor 2022, waar mogelijk geïndexeerd met het percentage BBP (bruto binnenland product) van 1,6%. Bij het bepalen van de loonkosten is rekening gehouden met (verwachte) cao afspraken.

Programma 0 - Bestuur en ondersteuning

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	15.511	16.189	16.154	15.570	15.182	14.980
Baten	59.272	60.484	59.206	57.776	57.560	57.571
Saldo voor bestemming	43.761	44.295	43.052	42.207	42.378	42.592
Mutaties reserves						
Lasten	1.906	-	-	-	-	-
Baten	1.197	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	43.052	44.295	43.052	42.207	42.378	42.592

Programma 1 - Veiligheid

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	1.919	2.073	2.073	2.119	2.179	2.179
Baten	8	25	25	25	25	25
Saldo voor bestemming	-1.911	-2.049	-2.048	-2.095	-2.154	-2.154
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-1.911	-2.049	-2.048	-2.095	-2.154	-2.154

Programma 2 - Verkeer en vervoer

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	3.410	3.551	3.414	3.361	3.147	3.144
Baten	190	194	188	188	188	188
Saldo voor bestemming	-3.219	-3.357	-3.226	-3.173	-2.960	-2.956
Mutaties reserves						
Lasten	248	100	-	-	-	-
Baten	348	373	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-3.119	-3.084	-3.226	-3.173	-2.960	-2.956

Programma 3 - Economie

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	1.001	874	801	1.661	1.596	743
Baten	875	583	499	1.394	1.329	488
Saldo voor bestemming	-126	-291	-302	-267	-267	-255
Mutaties reserves						
Lasten	205	155	155	155	155	155
Baten	40	35	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-291	-412	-457	-422	-422	-410

Programma 4 - Onderwijs

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	2.960	3.476	3.527	3.646	3.865	3.852
Baten	350	614	536	536	536	554
Saldo voor bestemming	-2.609	-2.862	-2.992	-3.110	-3.329	-3.298
Mutaties reserves						
Lasten	9	61	41	41	41	41
Baten	5	188	163	251	328	285
Saldo na bestemming	-2.613	-2.735	-2.870	-2.900	-3.042	-3.054

Programma 5 - Sport, cultuur en recreatie

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	6.321	5.839	6.134	5.814	5.751	5.685
Baten	436	271	427	232	232	232
Saldo voor bestemming	-5.885	-5.568	-5.706	-5.581	-5.519	-5.453
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	55	146	125	125	125	125
Saldo na bestemming	-5.830	-5.422	-5.581	-5.456	-5.394	-5.328

Programma 6 - Sociaal domein

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	40.090	38.107	37.578	36.394	35.695	35.654
Baten	12.254	9.625	10.343	9.438	9.388	9.388
Saldo voor bestemming	-27.836	-28.481	-27.235	-26.957	-26.308	-26.266
Mutaties reserves						
Lasten	30	30	30	30	30	30
Baten	37	117	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-27.829	-28.394	-27.265	-26.987	-26.338	-26.296

Programma 7 - Volksgezondheid

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	7.608	12.650	7.757	7.650	7.710	7.690
Baten	6.792	11.315	6.932	6.927	6.927	6.927
Saldo voor bestemming	-817	-1.335	-825	-723	-783	-763
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	262	366	-	-	-	-
Saldo na bestemming	-555	-969	-825	-723	-783	-763

Programma 8 - Bouwen, wonen en gronden

x € 1.000

Exploitatie	Realisatie 2020	Begroting 2021 (incl w ijszigingen)	Begroting 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Lasten	4.784	3.414	2.658	2.485	1.648	1.636
Baten	5.792	3.301	2.709	2.473	1.268	1.268
Saldo voor bestemming	1.008	-113	51	-12	-380	-368
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	200	169	-	-	-	-
Saldo na bestemming	1.203	56	51	-12	-380	-368

Incidentele baten en lasten

x €1.000

Nr.	Progr.	Omschrijving	2022	2023	2024	2025
		<u>Baten</u>				
1	2	Beschikbaar stellen middelen uit bijdrage Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Fryslân	6	6	6	6
2	8	Resultaat grondexploitatie	952	682	151	159
		<u>Onttrekkingen aan de reserves</u>				
A	4	Reserve onderw ijshuisvesting basisonderwijs	163	251	328	285
C1	5	Reserve recreatie en toerisme	125	125	125	125
Totaal incidentele baten			1.246	1.064	610	575

		<u>Lasten</u>				
3	0	Introductie en scholing nieuw e raadsleden	15	-	-	-
4	0	OWO Bedrijfsvoering Kw aliteitsborging zaakgericht werken	67	-	-	-
5	0	Informatiebeveiliging	30	-	-	-
6	0	Incidentele lasten OWO t/m 2024	22	22	22	-
7	0	Kosten inkoop snippers houtkachel	7	-	-	-
8	0	Ziekteverzuim Corona	50	-	-	-
9	0	Deelname Friese Projectenmachine	12	19	-	-
10	0	Formatie carrousel omgevingsdomein	32	32	-	-
11	0	Inhuur verkeersdiensten	25	-	-	-
12	0	Tijdelijke formatie programmamanager	30	-	-	-
13	0	Tijdelijke formatie bestuursondersteuning/trainee	60	-	-	-
14	0	Tijdelijke formatie informatiebeveiliging en privacy	62	38	-	-
15	0	Inhuur projecten	86	57	-	-
16	0	Tijdelijke formatie projecten	30	-	-	-
17	0	Tijdelijke formatie projectcommunicatie	67	67	-	-
18	0	Tijdelijke formatie heronderzoeken Werk en Inkomen	40	40	-	-
19	0	Inhuur adviseur verkeer	30	-	-	-
20	0	Tijdelijke formatie Sociaal Domein-Versterken en professionaliseren van de toegang	150	150	75	-
21	1	Aanvulling oudejaarsactiviteiten	6	-	-	-
22	2	Beeldkw aliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 (BKP)	200	200	-	-
23	3	Detailhandelsbeleid	25	-	-	-
24	3	Inhuur adviseur veenweiden	10	-	-	-
25	6	Ontw ikkelagenda leefbaarheid-Dorpsregisseurs	60	-	-	-
26	6	Gew eldig Gorredijk-inhuur	38	38	38	-
27	6	Inhuur Werk en Inkomen Wet Inburgering	60	60	-	-
28	7	Ontw ikkelagenda duurzaamheid-Uitvoeringsprogramma energietransitie	106	-	-	-

29	8	Inhuurcapaciteit Invoering Omgevingsw et	270	-	-	-
30	8	Gew eldig Gorrelijk-projectkosten	17	-	-	-
31	8	Ontw ikkelagenda leefbaarheid-Woonplannen per dorp	10	-	-	-
<u>Dotaties in de reserves:</u>						
C2	3	Reserve recreatie en toerisme	155	155	155	155
B	4	Reserve huisvesting speciaal onderwijs	41	41	41	41
D	6	Reserve verbouw dorpshuizen	30	30	30	30
Totaal incidentele lasten			1.842	948	361	226

Totaal incidenteel resultaat	-596	116	250	349
-------------------------------------	-------------	------------	------------	------------

Toelichting Incidentele baten en lasten

Reserves

A. Reserve huisvesting basisonderwijs (Begroting 2022)

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de kosten van basisonderwijs. De begrote lasten worden afgezet tegen het te ontvangen bedragen uit het gemeentefonds. De begrote uitgaven zijn hoger dan de begrote baten. Dit leidt tot onttrekkingen uit de reserve.

B. Reserve huisvesting speciaal onderwijs (Begroting 2022)

Het doel van deze reserve is het egaliseren van de kosten van speciaal onderwijs. De begrote uitgaven zijn lager dan de begrote baten uit het gemeentefonds. Dit leidt tot dotaties aan de reserve.

C. C1 en C2 Reserve recreatie en toerisme (Begroting 2022)

De baten (toeristenbelasting) worden aan deze reserve toegevoegd en de lasten (kosten van recreatie) wordt aan deze reserve onttrokken. Doel is egalisatie van de kosten.

D. Reserve verbouw dorpshuizen (Begroting 2022)

Het dorpshuizenbeleid is gebaseerd op het uitgangspunt dat elk dorp beschikt over een openbare accommodatie voor sociale- en culturele activiteiten. Het doel van deze reserve is het dekken van de gemeentelijke bijdrage in de kosten van verbouwing van dorpshuizen.

Baten

1. Beschikbaar stellen middelen uit bijdrage Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Fryslân (Perspectiefbrief 2021)

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moeten de ontvangen subsidies worden vrijgegeven. Dit betreft een bijdrage van de ROF voor de jaren 2021-2025.

2. Resultaat grondexploitatie (Perspectiefbrief 2021)

Betreft het verwachte resultaat op grondexploitatie plus een dekking voor de rente van de kapitaalverstrekking en de dekking voor de gemaakte uren ontwikkeling, projecten, uitvoering en beheer.

Lasten

3. Introductie en scholing nieuwe raadsleden (Perspectiefbrief 2021)

In het verkiezingsjaar 2022 zijn er extra uitgaven in verband met de introductie en scholing van de nieuwe raad.

4. OWO- Bedrijfsvoering Kwaliteitsborging zaakgericht werken (Perspectiefbrief 2021)

Voor het zaakgericht werken is in 2022 eenmalig € 200.000 nodig. Hiervan wordt 1/3 deel (€ 66.667) doorbelast naar Opsterland.

5. Informatiebeveiliging (Perspectiefbrief 2020)

Om de dienstverlening verder uit te breiden en tegelijkertijd de beveiliging van data en persoonsgegevens te kunnen garanderen is voor 2022 een extra budget van € 30.000 opgenomen.

6. Incidentele lasten OWO t/m 2024 (Perspectiefbrief 2020)

Ontwikkelingen op het gebied van WOZ-taxaties, E-depot, applicatiebeheer, inhuur DIV, informatiebeveiliging, opleiding en certificering hebben (naast een structureel effect) ook een incidenteel effect van € 22.000 voor de jaren 2022 t/m 2024.

7. Kosten inkoop snippers houtkachel (Begroting 2021)

Voor de houtkachel aan de Wetterwille in Gorredijk moeten extra houtsnippers ingekocht worden.

8. Ziekteverzuim Corona (Begroting 2021)

In verband met Corona is voor 2022 een budget van € 50.000 voor inhuur personeel derden opgenomen.

9. Deelname Friese Projectenmachine (Perspectiefbrief 2021)

De Friese Projectenmachine (FPM) moet zorgen voor het ontwikkelen van meer en betere Friese projecten, die met succes een beroep kunnen doen op Europese middelen. Het is een samenwerking tussen provincie, gemeenten, kennisinstellingen, bedrijfsleven, clusterorganisaties en IPF. Het budget betreft de financiering van de werkorganisatie. Deze werkorganisatie ondersteunt bij Europese subsidieaanvragen. De provincie draagt de eerste drie jaar het grootste deel van de kosten (50-60%). De gemeenten betalen gezamenlijk de rest (40-50%). Na twee jaar wordt de FPM geëvalueerd en kan besloten worden over structurele deelname (en bekostiging).

10. Formatie carrousel Omgevingsdomein (Begroting 2021)

Bij de begroting 2021 is voor 3 jaar een tijdelijk budget van € 31.500 beschikbaar gesteld voor knelpunten binnen het omgevingsdomein.

11. Inhuur verkeersdiensten (Begroting 2021)

De toename van betrokkenheid van inwoners, de participatie en initiatieven zorgen voor meer verkeersgerelateerde vraagstukken. Om deze vraagstukken adequaat te behandelen is inhuur van extra expertise noodzakelijk. Voor 2022 is er een budget van € 25.000 beschikbaar. Zie ook de toelichting van 19 voor een aanvulling van dit budget.

12. Tijdelijke formatie programmamanager (Begroting 2021)

Voor de organisatie ontwikkeling is ondersteuning door een programmamanager nodig € 30.000 (2022).

13. Tijdelijke formatie bestuursondersteuning/trainee (Begroting 2021)

Dit budget in 2022 is voor een bestuursondersteuning/trainee € 60.000

14. Tijdelijke formatie informatiebeveiliging en privacy (Begroting 2022)

Om een kwaliteitsslag te maken op het gebied van informatie beveiliging en privacy (wetgeving)is tijdelijk (2 jaar) extra formatie en een extra inhuur budget noodzakelijk. De totale kosten bedragen € 61.500 in 2022 en € 37.500 in 2023.

15. Inhuur projecten (Perspectiefbrief 2021)

Dit budget betreft de inhuur van een projectleider. Het aantrekken van de woningmarkt en het faciliteren van initiatieven uit de dorpen heeft geleid tot een groot aantal woningbouwinitiatieven. Daarnaast lopen er een aantal projecten die veel capaciteit vragen van de eigen projectleiders. Om deze woningbouwprojecten tot uitvoering te kunnen brengen is extra capaciteit nodig.

16. Tijdelijke formatie projecten (Perspectiefbrief 2021)

Voor 2022 is € 30.000 incidenteel budget beschikbaar. Bij project MFA De Tynje is, vanwege verschil van inzicht over de te hanteren werkwijze, adviesbureau Synarchis ingeschakeld. Daarnaast is een onafhankelijke procesbewaker aangesteld.

17. Tijdelijke formatie projectcommunicatie (Perspectiefbrief 2021)

Tijdelijk budget voor 2022 en 2023 voor de inzet van een medewerker projectcommunicatie. Deze

ondersteunt de strategische projectcommunicatie maar wordt ook breder in de organisatie ingezet (ondersteuning taalcoaches etc).

18. Tijdelijke formatie heronderzoeken Werk en Inkomen (Perspectiefbrief 2021)

Er is voor 2022 en 2023 € 40.000 budget beschikbaar om formatie in te zetten voor heronderzoeken bij uitkeringsgerechtigden. Heronderzoeken dragen bij aan uitstroom van uitkeringsgerechtigden, en het beter inzichtelijk krijgen van het klantenbestand en het verhogen de rechtmatigheid van verstrekte uitkeringen.

19. Inhuur adviseur verkeer (Perspectiefbrief 2021)

De toename van betrokkenheid van inwoners, de participatie en initiatieven zorgen voor meer verkeersgerelateerde vraagstukken. Om deze vraagstukken adequaat te behandelen is inhuur van extra expertise noodzakelijk. Voor 2022 is er een budget van € 30.000 beschikbaar.

20. Tijdelijke formatie Sociaal Domein-Versterken en professionaliseren van de toegang (Perspectiefbrief 2021)

Samen met inwoners en ketenpartners wordt gebouwd aan een inclusief Opsterland, waar inwoners samen- en zelfredzaam zijn en zelfstandig, gezond en veilig kunnen wonen. Dit wordt onder meer gerealiseerd door het verder professionaliseren van de organisatie, het verbeteren van de werkprocessen, het analyseren en duiden van data, het verbeteren van de inkoopondersteuning en het verbeteren van de toegang. Hierdoor worden uitgaven teruggebracht en worden betere stuurgegevens ontwikkeld. Dit is noodzakelijk voor het realiseren van de forse bezuinigingsopgave in het sociaal domein. Voor 2022 en 2023 is er € 150.000 incidenteel budget beschikbaar en voor 2024 € 75.000.

21. Aanvulling oudejaarsactiviteiten (Begroting 2021)

Het budget voor het organiseren van oudejaarsactiviteiten in de verschillende dorpen is voor 2022 incidenteel opgehoogd met € 6.300.

22. Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 (BKP) (Perspectiefbrief 2021)

Uit de laatste inspectie is naar voren gekomen dat het areaal verhardingen er op plaatsen onvoldoende bijligt. Op deze plekken zijn schadebeelden geconstateerd die conform de verwachte levensduur van de betreffende wegvakken niet zijn voorzien. Deze schades zijn voornamelijk aangetroffen op de wegen in het westen van de gemeente (veengronden) en zijn gerelateerd aan de lange droge periodes van de afgelopen jaren. Voor het aanpakken van deze schades zijn met het vaststellen van het Beeldkwaliteitsplan aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 zijn de beschikbare middelen jaarlijks structureel met € 200.000 verhoogd. Aanvullend wordt in 2022 en 2023 incidenteel € 200.000 geïnvesteerd.

23. Detailhandelsbeleid (Begroting 2021)

Incidenteel budget van € 25.000 voor 2022 voor de inhuur van extra capaciteit binnen economische zaken.

24. Inhuur adviseur Veenweiden (Begroting 2021)

Voor 2022 is een budget van € 10.000 voor externe inzet van een veenweideadviseur opgenomen. We trekken hier samen op met de veenweiden gemeenten.

25. Ontwikkelagenda leefbaarheid-Dorpsregisseurs (Begroting 2021)

Dorpsregisseurs ondersteunen dorpen bij nieuwe initiatieven en het contact met de gemeente, dit betreft een pilot die in 2022 afloopt.

26. Geweldig Gorredijk-Inhuur (Perspectiefbrief 2021)

Voor de uitvoering van het programma Geweldig Gorredijk, zowel voor de ambtelijke inventarisatie van projecten en inspanningen als ook voor de uitkomsten van Dorpsdialoog, is een programmteam nodig dat verantwoordelijk is voor de realisatie. Voor de invulling van het programmteam zal voor de rollen communicatie en programmamanagement ondersteuning (PMO) extern ingehuurd worden omdat de eigen organisatie daarvoor geen capaciteit kan leveren.

27. Inhuur Werk en Inkomen-Wet Inburgering (Perspectiefbrief 2021)

Met de totstandkoming van de wet inburgering is er destijds voor gekozen om voor de uitvoering van deze wet jaarlijks flexibel hierop in te huren. Om aan de wettelijke verplichtingen die per 1 januari 2022 van kracht zijn te kunnen voldoen is voor de uitvoering van de huidige wet inburgering en de nieuwe wet inburgering extra inzet nodig. Naast het investeren in inkooptrajecten voor leerroutes waar onder taalkundigheid vragen de inburgeraars ook begeleiding naar werk.

28. Ontwikkelagenda duurzaamheid-Uitvoeringsprogramma energietransitie (Perspectiefbrief 2019)

De gemeente Opsterland wil in 2035 energieneutraal zijn, hiervoor zijn ontwikkelagenda's vastgesteld. Energietransitie is daarbij een belangrijk onderwerp. Hiervoor is in 2022 een budget van € 106.000 opgenomen.

29. Inhuurcapaciteit Invoering Omgevingswet (Perspectiefbrief 2021)

De invoering van de Omgevingswet vraagt een aanzienlijke inzet van uren van medewerkers van met name het team samenwerken. Die uren zijn niet zonder meer beschikbaar. De uren die nodig zijn voor het uitvoeren van reguliere taken zullen worden ingevuld door externe inhuur.

30. Geweldig Gorredijk-Projectkosten (Begroting 2021)

Voor het project Geweldig Gorredijk (regiodeal) is voor 2022 een budget van € 17.000 voor projectkosten opgenomen.

31. Ontwikkelagenda leefbaarheid-Woonplannen per dorp (Perspectiefbrief 2019)

Voor de realisatie van de ontwikkelagenda leefbaarheid is voor 2022 € 10.000 opgenomen, bedoeld voor woonplannen per dorp. Wanneer er sprake is van (aantoonbare) behoefte (goed onderbouwde plannen voor woningbouw) wordt in gezamenlijkheid met betrokkenen gekeken naar de wijze waarop tegemoet kan worden gekomen aan de vraag naar woningen. Er wordt ondersteuning geboden bij het opstellen van plannen ten behoeve van dergelijke initiatieven.

Uiteenzetting financiële positie

Balans

x €1.000

Geprognosticeerde balans 2021 tot en met 2024 (ultimo)					
Activa	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Vaste activa</u>					
Immateriële vaste activa	1.052	1.008	964	920	876
Materiële vaste activa	57.338	57.000	57.000	57.000	57.000
Financiële vaste activa	17.829	14.906	11.566	7.803	4.418
Totaal vaste activa	76.219	72.914	69.530	65.723	62.294
<u>Vlottende activa</u>					
Voorraden	539	500	500	500	500
Uitzettingen <1 jr	8.696	8.500	8.500	8.500	8.500
Liquide middelen	6.245	6.000	6.000	6.000	6.000
Overlopende activa	5.452	5.400	5.400	5.400	5.400
Totaal vlottende activa	20.932	20.400	20.400	20.400	20.400
Totaal activa	97.151	93.314	89.930	86.123	82.694

Passiva	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Vaste passiva</u>					
Eigen vermogen	25.364	25.602	26.370	26.659	27.336
Voorzieningen	8.367	8.012	7.660	7.364	7.058
Vaste schulden	44.400	40.600	36.800	33.000	29.200
Totaal vaste passiva	78.131	74.214	70.830	67.023	63.594
<u>Vlottende passiva</u>					
Netto vlottende schulden	1.138	1.100	1.100	1.100	1.100
Overlopende passiva	17.882	18.000	18.000	18.000	18.000
Totaal vlottende passiva	19.020	19.100	19.100	19.100	19.100
Totaal passiva	97.151	93.314	89.930	86.123	82.694

EMU-Saldo

De begroting is opgesteld conform een stelsel van baten en lasten.

Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de

investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van onze gemeente voor 2022 komt uit op positief € 580.000, wat betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden is gesteld op 0,4%. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

x
€1.000

Berekening EMU-saldo					
	2020	2021	2022	2023	2024
1 (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	238	768	289	677	1.077
2 (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	- 382	-44	-44	-44	-44
3 (+) Mutatie voorzieningen	- 355	- 352	- 296	- 306	-361
4 (-) Mutatie voorraden (incl. bouw gronden in exploitatie)	-39	-	-	-	-
6 (-) Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afw aardering van financiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo	304	460	37	415	760

Reserves

x € 1.000

	2021				2022			2023	2024	2025
	primo 2021	bij	af	ult. 2021	bij	af	ult. 2022	ult. 2023	ult. 2024	ult. 2025
Algemene reserve										
Buffer	7.500	-	-	7.500	-	-	7.500	7.500	7.500	7.500
Vrij besteedbaar	9.605	4.006	1.800	11.811	-	-	11.811	11.811	11.811	11.811
Totaal algemene reserve	17.105	4.006	1.800	19.311	-	-	19.311	19.311	19.311	19.311
Bestemmingsreserves										
Org doelstellingsfonds	342	-	-	342	-	-	342	342	342	342
Onderhoud wegen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onderhoud verharding BKP	-	248	248	-	-	-	-	-	-	-
Huisv basisonderwijs	4.117	-	188	3.929	-	163	3.766	3.515	3.187	2.902
Huisv speciaal onderwijs	438	61	-	499	41	-	540	581	622	663
De Treffer	263	-	-	263	-	-	263	263	263	263
Recreatie en toerisme	487	155	125	517	155	125	547	577	607	637
Verbouw dorpshuizen	85	30	-	115	30	-	145	175	205	235
Zw embad Bakkeveen	37	-	-	37	-	-	37	37	37	37
Riolering	86	-	-	86	-	-	86	86	86	86
Komplannen	141	-	144	-3	-	-	-3	-3	-3	-3
Invoering omgevingswet	157	-	-	157	-	-	157	157	157	157
Coronakosten egalisatie	-	349	-	349	-	-	349	349	349	349
Totaal bestemmingsreserves	6.153	843	705	6.291	226	288	6.229	6.079	5.852	5.668
Totaal reserves	23.258	4.849	2.505	25.602	226	288	25.540	25.390	25.163	24.979

Vorzieningen

x € 1.000

	2021				2022			2023	2024	2025
	Primo 2021	bij	af	ult. 2021	Bij	af	ult. 2022	ult. 2023	ult. 2024	ult. 2025
Voorziening w ethouderspansioenen	4.329	25	135	4.219	25	135	4.109	3.999	3.890	3.781
Voorziening strategisch personeelsplan (SPP)	149	-	36	113	-	32	81	49	17	-
Voorziening latente belastingen (VPB)	-	10	-	10	-	-	10	10	10	10
Voorziening onderhoud sportvelden	-	55	-	55	55	-	110	165	220	275
Voorziening onderhoud rioleringen	1.770	226	598	1.398	226	452	1.172	946	720	494
Voorziening beheersplan kunstwerken	1.199	257	258	1.198	257	457	998	798	597	397
Voorziening onderhoud gebouwen	382	681	672	391	681	534	538	685	832	979
Voorziening begraafrechten	411	90	-	501	80	-	581	651	711	761
Voorziening nog uit te voeren werken	127	-	-	127	-	66	61	61	61	-
Totaal voorzieningen	8.367	1.344	1.699	8.012	1.324	1.676	7.660	7.364	7.058	6.697

Bijlage: Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

Overzicht geraamde baten en lasten per taakveld

x € 1.000

Taakveld		Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur	68	1.435	-1.367
0.10	Mutaties reserves	288	226	62
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	830	-830
0.2	Burgerzaken	255	1.208	-952
0.3	Beheer overige gebouw en en gronden	127	831	-704
0.4	Overhead	679	11.836	-11.157
0.5	Treasury	267	34	233
0.61	OZB w oningen	3.130	770	2.360
0.62	OZB niet-w oningen	1.580	-	1.580
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-
0.64	Belastingen overig	98	-	98
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	53.001	-	53.001
0.8	Overige baten en lasten	-	40	-40
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-	1.886	-1.886
1.2	Openbare orde en veiligheid	25	187	-163
2.1	Verkeer en vervoer	185	3.398	-3.213
2.3	Recreatieve havens	-	-	-
2.4	Economische havens en w aterwegen	-	-	-
2.5	Openbaar vervoer	3	16	-13
3.1	Economische ontwikkeling	226	409	-183
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	94	252	-159
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	37	-37
3.4	Economische promotie	179	102	77
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	244	-244
4.2	Onderwijshuisvesting	25	1.663	-1.639
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	511	1.620	-1.109
5.1	Sportbeleid en activering	15	118	-103
5.2	Sportaccommodaties	85	1.245	-1.159
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	345	-345
5.4	Musea	6	74	-68
5.5	Cultureel erfgoed	2	7	-4
5.6	Media	-	593	-593
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	319	3.752	-3.433

6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.064	2.828	-1.764
6.2	Wijkteams	-	645	-645
6.3	Inkomensregelingen	9.074	11.069	-1.995
6.4	Begeleide participatie	-	3.418	-3.418
6.5	Arbeidsparticipatie	50	1.231	-1.181
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5	1.160	-1.155
6.71	Maatwerkdiensverlening 18+	150	6.366	-6.216
6.72	Maatwerkdiensverlening 18-	-	8.722	-8.722
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	523	-523
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	1.616	-1.616
7.1	Volksgesondheid	5	1.394	-1.389
7.2	Riolering	2.896	2.083	813
7.3	Afval	3.881	3.138	743
7.4	Milieubeheer	-	849	-849
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	150	293	-142
8.1	Ruimtelijke ordening	-	265	-265
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.989	1.279	711
8.3	Wonen en bouw en	719	1.114	-395
Totaal		81.151	81.151	0